

วิทยานิพนธ์

ผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
ของประเทศไทย

**EFFECTS OF CORRUPTION ON ECONOMIC GROWTH
IN THAILAND**

นางสาวบุศรา อินทฤทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2551

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

Effects of Corruption on Economic Growth in Thailand

นามผู้วิจัย นางสาวบุศรา อินทฤทธิ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์สุมาลี สันติพลวุฒิ, ปร.ค.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์โสเมสกาเว เพชรานนท์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒนศิริ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจฉกาฬ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
ของประเทศไทย

Effects of Corruption on Economic Growth
in Thailand

โดย

นางสาวบุศรา อินทฤทธิ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2551

บุศรา อินทฤทธิ์ 2551: ผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สุมาลี สันติพลวุฒิ, ปร.ศ. 141 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย และ 2) ศึกษาผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ในการศึกษาใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2547 จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรเพื่อความความโปร่งใสนานาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาในการศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย และใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อศึกษาผลของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาคอร์รัปชันในประเทศไทยมีที่มาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ สาเหตุจากตัวบุคคล และสาเหตุจากสภาพแวดล้อม ส่วนรูปแบบพฤติกรรมกรรมการคอร์รัปชันในประเทศไทยมีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การฝ่าฝืนหลักเลี้ยว การจูงใจข่มขู่ การสมยอม การข่มขู่เบียดบัง การปลอมแปลง และการมีผลประโยชน์ร่วม ส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันจะต้องใช้มาตรการหลายด้านประกอบกัน เช่น การกำหนดให้มีกฎระเบียบการบริหารที่ชัดเจน หรือการลดความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมือง รัฐบาล ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือข้าราชการกับหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันซึ่งแสดงถึงระดับของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น ปรากฏว่าระดับของการคอร์รัปชันของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย จากค่าดัชนีเท่ากับ 2.79 ในปี พ.ศ. 2538 เป็น 3.60 ในปี พ.ศ. 2549 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์บ่งชี้ว่าการคอร์รัปชันมีแต่เพียงผลทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยผ่านช่องทางการค้าระหว่างประเทศ ช่องทางการศึกษา ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง และการลงทุน ตามลำดับ กล่าวคือ เมื่อระดับของการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น (ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันลดลง) จะส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง โดยส่งผลผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังกล่าว

การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะ คือ ในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน ควรนำมาตรการในหลาย ๆ ด้านมาใช้ร่วมกัน โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ในสังคม นอกจากนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแต่ละช่องทางที่คอร์รัปชันใช้ส่งผลผ่านไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม ตลอดจนถึงคณะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรได้รับการตรวจสอบอย่างเข้มงวดและมีมาตรการลงโทษที่เด็ดขาด ควรยกระดับเงินเดือนและสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และควรปลูกฝังค่านิยมให้มีความสะอาดต่อการคอร์รัปชัน เพื่อลดและขจัดปัญหาคอร์รัปชันให้หมดสิ้นไปได้ในที่สุด ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

Butsara Intharit 2008: Effects of Corruption on Economic Growth in Thailand. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Sumalee Santipollavut, Ph.D. 141 pages.

The objectives of this study are to find out the situation of corruption in Thailand and to analyze the direct and indirect effect of corruption on economic growth. The study utilized time-series data during 1995-2004 from many organizations such as Transparency International, Office of National Economic and Social Development Board, National Counter Corruption Commission. The descriptive analysis used to explain the situation of corruption in Thailand, while path analysis used to analyze the effect of corruption on economic growth.

The study shows that degree of corruption in Thailand has slightly reduced, indicating by the value of Corruption Perception Index (CPI) increased from 2.79 in 1995 to 3.60 in 2005. Causes of corruption include both personal and external factors, resulting to various patterns of corruption behavior in Thailand. The various causes and patterns of corruption lead to various anti-corruption strategies of clear and unambiguous rules and laws, appropriate bureaucratic processes, and weakening link between the politicians and government officers to business sectors in the economy. The result of path analysis reveals that corruption, proxies by Corruption Perception Index (CPI), has negative indirect effects via international trade, education, political stability, and investment on economic growth. The increase in corruption reduced economic growth.

This study recommends that policies and strategies aimed at the corruption reduction should be vigorously pursued together. Moreover, the institutions which in the transmission channel such as Ministry of Commerce, Ministry of Education, Ministry of Interior and Ministry of Industry should be shelter from corruption. This would reduce and eradicate corruption that would eventually benefit to economic growth of the whole country.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

/ /

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สันติพลวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. โสมสกวา เพชรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. เรืองเดช ศรีวรรณะ ประธานการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร. อ้อทิพย์ ราษฎร์นิยม ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่กรุณาให้คำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ซึ่งข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตลอดมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

บุศรา อินทฤทธิ
กุมภาพันธ์ 2551

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
นิยามศัพท์	10
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	13
แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	13
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย	58
สมมติฐานในการวิจัย	61
บทที่ 4 สภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย	70
มูลเหตุแห่งการคอร์รัปชัน	70
รูปแบบพฤติกรรมกรรมการคอร์รัปชันในประเทศไทย	75
มาตรการในการปราบปรามคอร์รัปชัน	82
ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน	85
บทที่ 5 การวิเคราะห์ผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	104
การวิเคราะห์สมการ โครงสร้างแรก (First Structural Equation)	108
การวิเคราะห์สมการ โครงสร้างปรับปรุง (Second Structural Equation)	111

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การคำนวณผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมด	123
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	128
สรุปผลการศึกษา	128
ข้อเสนอแนะ	132
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	136
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	141

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปรงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชันในประเทศไทย	54
2	สรุปรงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	55
3	ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี พ.ศ. 2549	94
4	ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2549	100
5	ค่าตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	105
6	ผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมดของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	124

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อหัว (Real GDP / Capita) ณ ราคา คงที่ ปี 2531	2
2	ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ต่อหัว (GDP/capita) ของประเทศที่พัฒนาแล้ว พ.ศ. 2548	4
3	ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ต่อหัว (GDP/capita) ของประเทศที่กำลังพัฒนา พ.ศ. 2548	5
4	สถิติการร้องเรียนเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน แยกตามสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่ถูก ร้องเรียน พ.ศ. 2544 - 2547	7
5	การผลิตไฟฟ้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์	20
6	การผลิตไฟฟ้าในตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์	20
7	กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการคอร์รัปชันกับการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	59
8	กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ทางตรงและผลทางอ้อมของการคอร์รัปชันที่ มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	109
9	ผลการวิเคราะห์ตามสมการโครงสร้างสมการแรก (First Structural Equation)	112
10	ผลการวิเคราะห์ตามสมการโครงสร้างสมการปรับปรุง (Second Structural Equation)	114

บทที่ 1

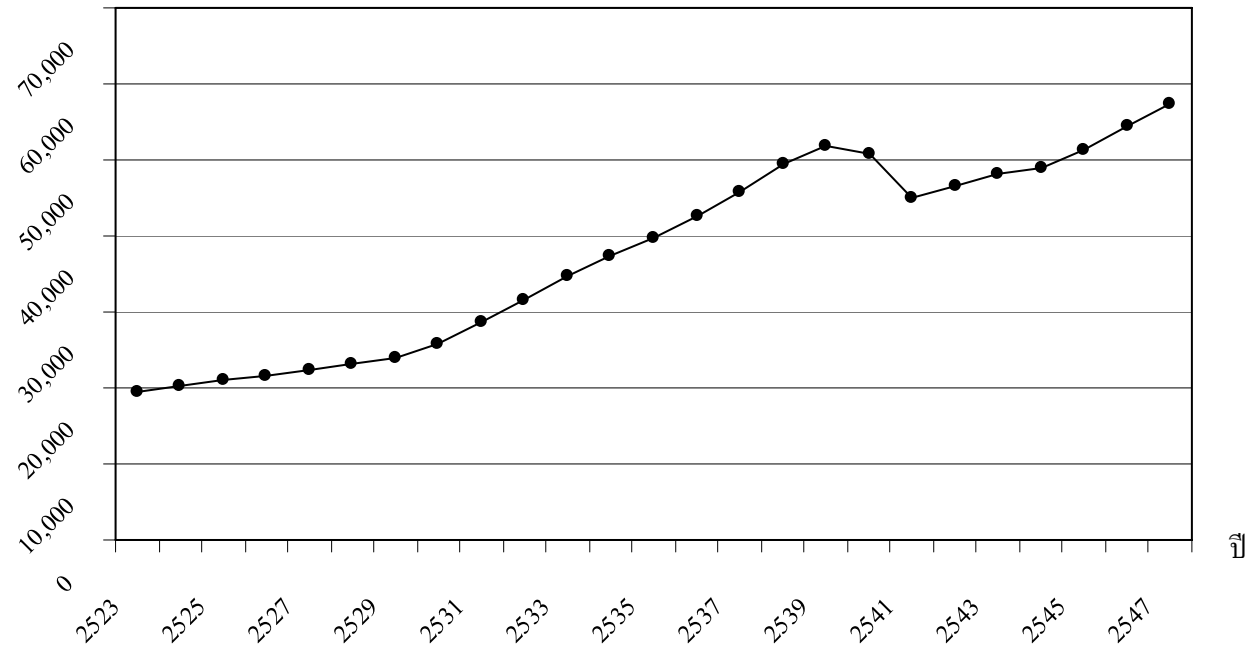
บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการวางแผนและการกำหนดนโยบายในด้านต่างๆ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่แผนฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) จนถึงแผนฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งมุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการกระตุ้นและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างเห็นได้ชัด และจากการที่ทุกฝ่ายล้วนให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจของประเทศนี้เองทำให้ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าในช่วงอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะลดลงไปบ้างแต่เมื่อมองในภาพรวมแล้วจะพบว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในระดับที่น่าพอใจ ซึ่งสามารถแสดงทิศทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วง 25 ปีที่ผ่านมาให้เห็นได้ดังที่แสดงในภาพที่ 1

ตามภาพที่ 1 ได้แสดงให้เห็นถึงทิศทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 - 2547 โดยวัดจากระดับการเจริญเติบโตจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อหัว (Real GDP / Capita) ซึ่งเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 (ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อหัวมีค่าเท่ากับ 19,558 บาท) ระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมีทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2540 (ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อหัวมีค่าเท่ากับ 50,702 บาท) และหยุดชะงักลงในปี พ.ศ. 2541 และ ปี พ.ศ. 2542 (ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อหัวมีค่าเท่ากับ 44,929 บาท และ 46,468 บาท ตามลำดับ) ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ระดับการเจริญเติบโตหยุดชะงักลงนั้นเป็นเพราะผลพวงจากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 แต่สถานการณ์เช่นนี้ก็เกิดขึ้นกับประเทศไทยเป็นเวลานานนัก หลังจากนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา ระดับการเจริญเติบโตของประเทศก็กลับเข้าสู่ภาวะปกติอีกครั้งและมีทิศทางการเจริญเติบโตที่เพิ่มขึ้นในทุกๆ ปี

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (บาท)

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศที่แท้จริงต่อหัว (Real GDP / Capita) ณ ราคาคงที่ ปี 2531

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

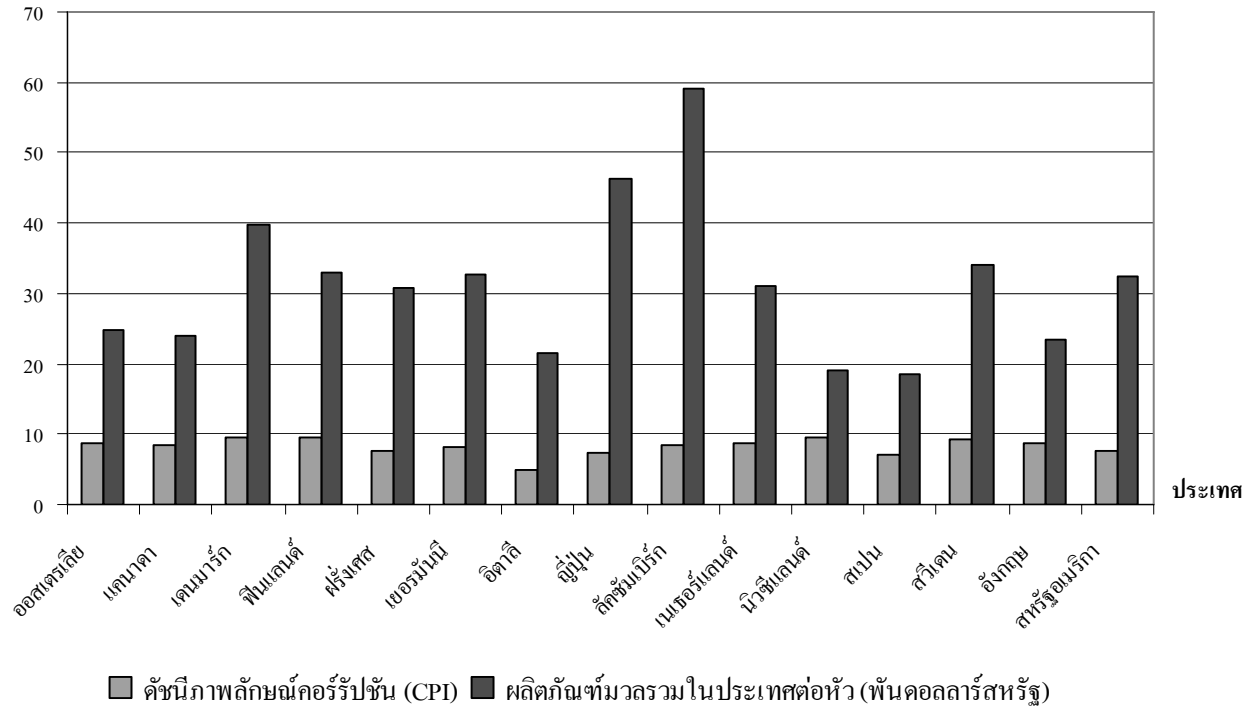
การศึกษาทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชี้ให้เห็นว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจและที่มีใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยปัจจัยที่มีใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีความสำคัญและมีบทบาทในฐานะเป็นตัวส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคขัดขวางการทำงานของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่าง ๆ อันได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ทุน ผู้ประกอบการ และเทคโนโลยี ทำให้การทำงานของปัจจัยทางเศรษฐกิจเหล่านี้ในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ (วรวิบูลย์ หิรัญรักษ์, 2539) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่มีใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเช่นกัน

ปัจจัยด้านสถาบันเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีใช่ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสถาบันสามารถแยกออกเป็นด้านต่าง ๆ ได้มากมายทั้งด้านวัฒนธรรม ค่านิยม ศาสนา ระบบการเมืองการปกครอง การบริหารพัฒนา ฯลฯ นอกจากนี้แล้ว ปัจจัยด้านสถาบันยังมีความหมายครอบคลุมถึงองค์การหรือหน่วยปฏิบัติงานและหน่วยกำหนดนโยบายต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงรัฐบาลด้วย สถาบันต่าง ๆ เหล่านี้จะสามารถส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจได้ทั้งในแง่ดีและแง่ร้าย หากการบริหารงานของสถาบันดังกล่าวดำเนินไปได้ด้วยดีก็จะทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ถ้าหากการบริหารงานนั้นเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีความล้มเหลวในการบริหารงานเกิดขึ้น ก็จะส่งผลร้ายต่อเศรษฐกิจของประเทศ และอาจทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลงหรือหยุดชะงักลงได้ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดความล้มเหลวของสถาบันในการทำหน้าที่บริหารและปกครองประเทศนั้น จะเห็นว่ามีอยู่หลายสาเหตุด้วยกัน หนึ่งในหลายสาเหตุนั้นก็คือ การคอร์รัปชัน

หลายประเทศทั่วโลกต้องเผชิญกับปัญหาการคอร์รัปชันมาเป็นเวลานาน จนหลาย ๆ คนกล่าวกันว่า การคอร์รัปชัน คือ สิ่งที่อยู่คู่กับประเทศด้อยพัฒนาและประเทศกำลังพัฒนาโดยตลอด รวมทั้งยังมีการมุ่งเป้าหมายไปที่กลุ่มข้าราชการว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดพฤติกรรมคอร์รัปชันมากที่สุด แต่ในความเป็นจริงแล้ว การคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่เกิดได้กับทุกคน ทุกส่วนในสังคม และทุกประเทศ ดังที่แสดงไว้ในภาพที่ 2 และ ภาพที่ 3 โดยทั้งสองภาพนี้ได้แสดงให้เห็นถึงระดับของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวเทียบกับระดับความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วกับกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งเห็นได้ว่า ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วก็ประสบกับปัญหาการคอร์รัปชันเช่นเดียวกันกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา แต่ระดับการคอร์รัปชันของทั้ง 2 กลุ่มประเทศนั้นมีความแตกต่างกันออกไป โดยในประเทศที่กำลังพัฒนามีระดับการคอร์

ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

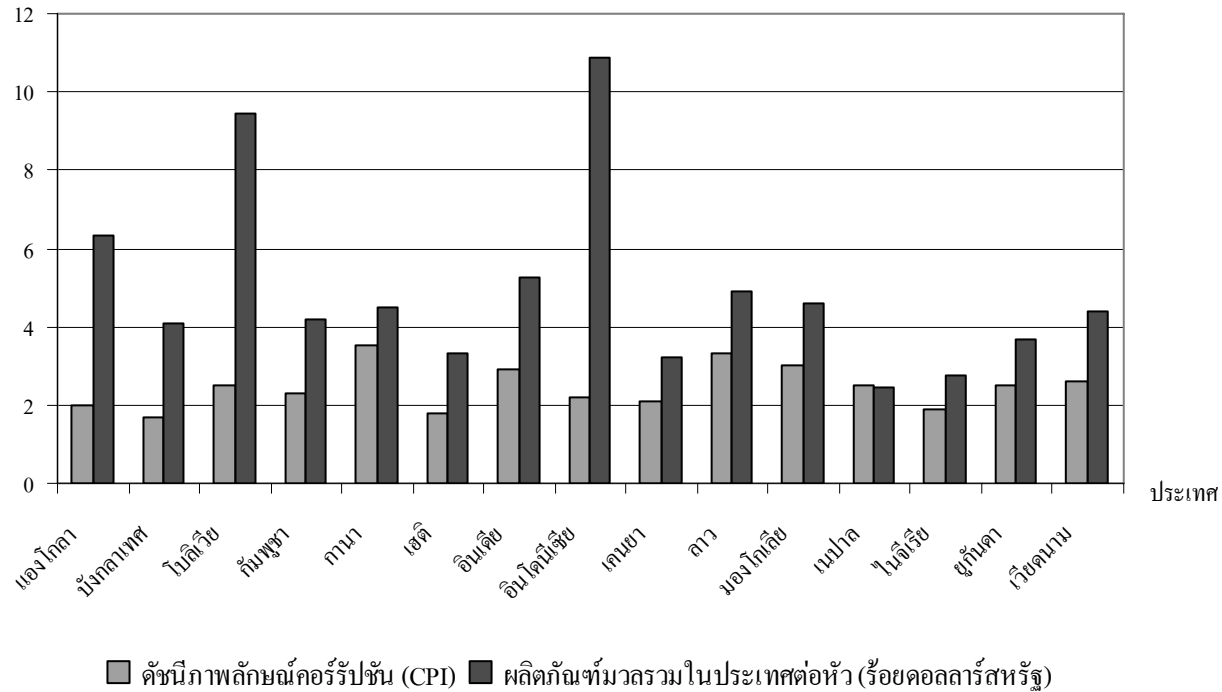
และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (พันดอลลาร์สหรัฐ)

ภาพที่ 2 ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (GDP/capita) ของประเทศที่พัฒนาแล้ว พ.ศ. 2548
หมายเหตุ: ค่า CPI = 0 แสดงว่ามีการคอร์รัปชันมากที่สุด ค่า CPI = 10 แสดงว่ามีการคอร์รัปชันน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทยและองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International)

ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (ร้อยดอลลาร์สหรัฐ)

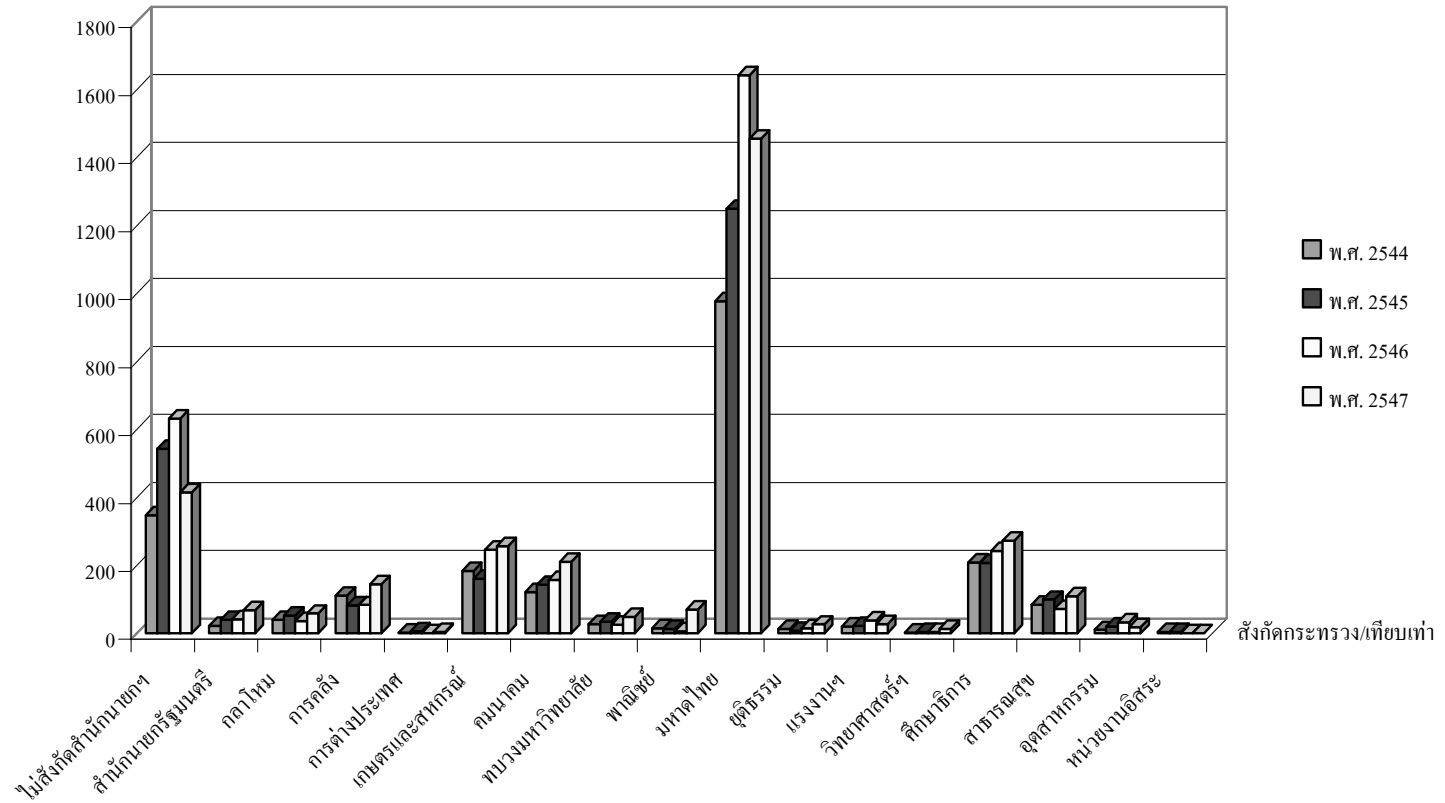
ภาพที่ 3 ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (GDP/capita) ของประเทศที่กำลังพัฒนา พ.ศ. 2548
 หมายเหตุ: ค่า CPI = 0 แสดงว่ามีการคอร์รัปชันมากที่สุด ค่า CPI = 10 แสดงว่ามีการคอร์รัปชันน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย
 ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทยและองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International)

รับชั้นที่รุนแรงกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว หรืออาจกล่าวได้ว่าในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วมีดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันที่สูงกว่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันของกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วมีค่าระหว่าง 5.0 – 9.6 ส่วนในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันมีค่าระหว่าง 1.7 – 3.5 นอกจากนี้ภาพทั้งสองยังแสดงให้เห็นอีกด้วยว่า กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวที่สูงกว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวของกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา จึงอาจสรุปได้ว่าทิศทางของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวและดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันในแต่ละกลุ่มประเทศมีความสอดคล้องและค่อนข้างที่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วมีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวและดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันที่ค่อนข้างสูง (มีการคอร์รัปชันต่ำ) ส่วนในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนามีผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวและดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันที่ค่อนข้างต่ำ (มีการคอร์รัปชันสูง)

นอกจากความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างเป็นไปในทิศทางเดียวกันระหว่างดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันและผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการคอร์รัปชันอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว เมื่อพิจารณาถึงปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจะพบว่าเป็นปัญหาที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงาน โดยเห็นได้จากการยื่นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในหน่วยงานราชการต่าง ๆ อยู่อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกปีดังที่แสดงในภาพที่ 4 ซึ่งเห็นได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2547 มีการร้องเรียนเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในสังกัดกระทรวงต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยสังกัดกระทรวงเหล่านี้ถูกร้องเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี ถึงแม้ว่าในบางปีจำนวนเรื่องร้องเรียนจะลดลงไปบ้าง แต่เมื่อมองในภาพรวมก็สามารถกล่าวได้ว่า จำนวนเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในสังกัดกระทรวงต่าง ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับสังกัดกระทรวงที่ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการคอร์รัปชันมากที่สุดในช่วง พ.ศ. 2544 – 2547 คือ กระทรวงมหาดไทย รองลงมาคือ หน่วยงานที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงคมนาคม โดยมีจำนวนเท่ากับ 5,322 ราย, 1,935 ราย, 930 ราย, 846 ราย และ 631 ราย ตามลำดับ

ปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในหน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าว สามารถสร้างความเสียหายต่อส่วนต่าง ๆ ในสังคมได้ ทั้งในส่วนของการค้า การลงทุน ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่สามารถส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ทั้งสิ้น ทำให้สามารถกล่าวได้ว่าการคอร์รัปชันอาจส่งผลต่อ

เรื่องร้องเรียน (ราย)

ภาพที่ 4 สถิติการร้องเรียนเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน แยกตามสังกัดของเจ้าหน้าที่ที่ถูกร้องเรียน พ.ศ. 2544 - 2547

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ซึ่งผลในทางอ้อมนี้อาจจะเป็นการส่งผลผ่านส่วนต่าง ๆ ในสังคมตามที่ได้กล่าวมา

จากข้อมูลดังกล่าวประกอบกับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามที่กล่าวมาข้างต้นนำไปสู่ข้อสังเกตที่ว่า ระดับของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศอาจมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อระดับของการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ ได้ทั้งในทางตรงและทางอ้อม จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำปัญหาการคอร์รัปชันมาทำการศึกษาบนพื้นฐานแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ โดยศึกษาถึงสภาพทั่วไปของปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยทั้งที่เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงและผลทางอ้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาถึงผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ขอบเขตการวิจัย

เพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้รับมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) การศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย มีขอบเขตในการศึกษาตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1) มूलเหตุแห่งการคอร์รัปชัน
 - 1.2) รูปแบบพฤติกรรมกรรมการคอร์รัปชันในประเทศไทย

1.3) มาตรการในการปราบปรามคอร์รัปชัน

1.4) ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

2) การศึกษาผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้ศึกษาทั้งในส่วน
ของผลทางตรงและผลทางอ้อม ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาจะมีขอบเขตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 –
2547 สำหรับการศึกษาค่าผลทางอ้อมของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จะ
ทำการศึกษาโดยกำหนดให้การคอร์รัปชันส่งผลทางอ้อมผ่านช่องทางต่าง ๆ 4 ช่องทาง ดังนี้

2.1) ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง

2.2) การค้าระหว่างประเทศ

2.3) การลงทุน

2.4) การศึกษา

โดยแนวคิดที่สนับสนุนให้เลือกใช้ช่องทางดังกล่าวเป็นช่องทางในการส่งผล จะได้อธิบาย
ไว้ในส่วนของแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพของปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศไทยทั้ง
มูลเหตุแห่งการคอร์รัปชัน รูปแบบพฤติกรรมกรรมการคอร์รัปชันในประเทศไทย มาตรการในการ
ปราบปรามคอร์รัปชัน ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน รวมไปถึงจนถึงผลทางตรงและทางอ้อมที่
คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งจะช่วยให้ทราบภาพรวมของปัญหา
และผลที่เกิดขึ้นจากปัญหาการคอร์รัปชันอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อให้มีความตระหนักได้ว่า
ปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาที่ร้ายแรง สามารถสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ
ของประเทศชาติได้ นอกจากนั้น ผลที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง
ในการบริหารจัดการ และสอดคล้องดูแลหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในช่องทางที่อาจจะมีการคอร์รัปชัน
เกิดขึ้นและ/หรือได้รับผลกระทบจากการคอร์รัปชัน เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายทั้งต่อหน่วยงานที่
อยู่ในช่องทางนั้น ๆ และต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวม

นิยามศัพท์

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เพื่อใช้ในการวิจัย ดังนี้

สถาบัน หมายถึง วิถีทางปฏิบัติ ซึ่งจัดเป็นระเบียบแบบแผน และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป โดยสถาบันสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ สถาบันอย่างไม่เป็นทางการ ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม เป็นต้น และสถาบันอย่างเป็นทางการ ตัวอย่างเช่น กฎหมาย กฎข้อบังคับที่ตั้งขึ้นมาโดยรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งสถาบันอย่างเป็นทางการจะต้องมีองค์กรหรือหน่วยปฏิบัติงานเป็นผู้ดำเนินการตามแบบแผนของสถาบันนั้น (อุบล เสดียรปริญกรณ์, 2528) แต่องค์กรหรือหน่วยปฏิบัติงานดังกล่าวอาจจะมีการดำเนินการอย่างไม่มีประสิทธิภาพ หรือเกิดความล้มเหลวในการดำเนินการขึ้นได้ หากภายในองค์กรหรือหน่วยปฏิบัติงานนั้น ๆ มีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น

การคอร์รัปชัน หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจของตนโดยมิชอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน ซึ่งการใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกนี้รวมถึงพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ทำน้อยกว่าหรือไม่เต็มที่ที่กฎหมายระบุไว้ หรือแม้แต่ทำตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย เช่น การแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจของผู้กำหนดนโยบายระดับสูง การให้สิทธิในการทำสัญญาแก่ภาครัฐแก่ผู้ร่วมธุรกิจ / เพื่อน /ญาติ การจ่ายเงินบนในการนำเข้าและส่งออก การจ่ายเงินบนเพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บภาษี การจ่ายเงินบนเพื่อให้ตนเองได้ทำสัญญากับภาครัฐ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงวัดระดับความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นด้วย Corruption Perception Index (CPI) ซึ่งเป็นดัชนีที่วัดค่าจากการใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตน การติดสินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเบียดบังทรัพย์สินของรัฐ และการใช้งบประมาณผิดประเภท

Corruption Perception Index (CPI) หมายถึง ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาการคอร์รัปชัน จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ค่าของดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาการคอร์รัปชันมีค่าตั้งแต่ 0 – 10 โดยค่า 0 แสดงว่ามีการคอร์รัปชันมากที่สุด และค่า 10 แสดงว่ามีการคอร์รัปชันน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย ซึ่งดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาการคอร์รัปชันนี้คำนวณมาจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่สถาบันต่าง ๆ ได้จัดทำขึ้น และจะถูกนำมาใช้เป็นตัวแทนในการแสดงถึงระดับความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในการศึกษาครั้งนี้โดยรายละเอียดเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาการคอร์รัปชันได้อธิบายไว้ในส่วนของการศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

เสถียรภาพทางการเมือง หรือ ความมั่นคงทางการเมือง หมายถึง ความสงบเรียบร้อยและ ความต่อเนื่องทางการเมือง ความสงบเรียบร้อยทางการเมืองพิจารณาจาก การไม่มีความรุนแรง การ ใช้กำลัง การข่มขู่ และการหยุดชะงักของการเมือง ส่วนความต่อเนื่องทางการเมืองพิจารณาจาก ความเป็นสถาบันทางการเมือง ซึ่งหมายถึง ความคงทนถาวรของระบบการเมืองที่สามารถฝ่าฟัน อุปสรรค และแก้ไขปัญหาทางสังคมมาโดยตลอด (ดิน ปรัชญพฤษ์, 2535) ในการศึกษาครั้งนี้วัด ความมั่นคงทางการเมืองจากจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี

การค้าระหว่างประเทศ หมายถึง การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการระหว่างประเทศ การ แลกเปลี่ยนส่วนใหญ่เป็นการแลกเปลี่ยนที่มีเงินเป็นสื่อกลาง การที่แต่ละประเทศดำเนินธุรกิจ การค้าแลกเปลี่ยนกัน ก็เพราะว่าแต่ละประเทศมีภูมิประเทศที่ต่างกันจึงส่งผลให้มีทรัพยากรต่างกัน มีความชำนาญเฉพาะด้านต่างกัน การค้าระหว่างประเทศไม่มีความแตกต่างกับการค้า ภายในประเทศในลักษณะพื้นฐานทั่วไป แต่มีความแตกต่างกันในด้านที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น การใช้เงินตราสกุลที่แตกต่างกัน ความแตกต่างของนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ความแตกต่างของกฎหมายข้อบังคับของแต่ละประเทศ เป็นต้น (พงศัจิรา สิ้นพยัคฆ์, 2542) ใน การศึกษาครั้งนี้วัดระดับของการค้าระหว่างประเทศจากดัชนีความเปิดทางการค้า

การลงทุน หมายถึง การใช้จ่ายที่ใช้ไปเพื่อการผลิตสินค้าที่ไม่ใช่สินค้าเพื่อการบริโภคใน ปัจจุบันในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง สินค้าดังกล่าวนี้เรียกว่าสินค้านำทุนซึ่งประกอบด้วย สิ่งก่อสร้างใหม่ เครื่องมือประเภทถาวร และการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์คงคลังของธุรกิจ (พงศัจิรา สิ้นพยัคฆ์, 2542) ในการศึกษาครั้งนี้วัดระดับของการลงทุนภายในประเทศจากสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

การศึกษา หมายถึง กระบวนการใด ๆ ก็ตามที่ทำให้บุคคลสามารถพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรม อันเป็นที่พึงประสงค์ โดยที่บุคคลนั้นได้รับการถ่ายทอดคุณลักษณะที่พึงปรารถนามาจากครูอาจารย์หรือสื่อกลางอื่น ๆ (จิรวัดณ์ นิจนตร, 2528) ในการศึกษาครั้งนี้วัดคุณภาพของการศึกษาจากสัดส่วนจำนวนนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน

มูลภัณฑ์ทุน หมายถึง ปริมาณมวลรวมของสินค้านำทุนในระบบเศรษฐกิจหรือประเทศหนึ่ง ๆ ซึ่งก็คือผลรวมของทุนทางกายภาพชนิดต่าง ๆ อันได้แก่ เครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ โรงงาน ฯลฯ

ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (ภราดร ปริดาศักดิ์, 2549) ในการศึกษาครั้งนี้วัดการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์
ทุนจากอัตราการเปลี่ยนแปลงมูลภัณฑ์ทุน

ผลิตภาพแรงงาน หมายถึง กำลังความสามารถหรือประสิทธิภาพของแรงงานในการผลิต
สินค้าหรือบริการชนิดหนึ่ง ๆ การวัดระดับผลิตภาพของแรงงานอาจทำได้โดยการเปรียบเทียบ
สัดส่วนระหว่างจำนวนผลผลิตรวมกับจำนวนชั่วโมงการทำงานของคนงานหรือจำนวนแรงงานที่
ใช้ไปเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตนั้น ถ้าสัดส่วนนี้สูงก็แสดงว่าแรงงานดังกล่าวมีผลิตภาพสูง ผลิตภาพ
ของแรงงานนี้นำไปใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการกำหนดอัตราค่าจ้างหรือผลตอบแทนให้แก่แรงงาน
(ภราดร ปริดาศักดิ์, 2549) ในการศึกษาครั้งนี้วัดการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานจากอัตรา
การเปลี่ยนแปลงผลิตภาพแรงงาน โดยผลิตภาพแรงงานวัดจากสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมใน
ประเทศต่อจำนวนผู้มีงานทำ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หมายถึง การขยายตัวในความสามารถของประเทศที่จะผลิต
สินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยการศึกษาครั้งนี้วัดการ
เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในรูปของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้นต่อหัว

Path Analysis หมายถึง การวิเคราะห์ทางสถิติอย่างหนึ่งที่อาศัยการประยุกต์วิธีวิเคราะห์
การถดถอยมาอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัวที่มีต่อตัวแปรตามทั้งที่เป็น
ความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนสามารถอธิบายทิศทางและปริมาณความสัมพันธ์ของ
ตัวแปรต่าง ๆ โดยมีลูกศรชี้ให้เห็นแบบจำลองของความสัมพันธ์ได้ การอธิบายความสัมพันธ์นี้
อาศัยพื้นฐานความรู้ในปรากฏการณ์และพื้นฐานความรู้ตามทฤษฎีที่อธิบายในเชิงเหตุและผลเป็นสำคัญ
(จินตนา ธนวิบูลย์ชัย, 2537) สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล
ระหว่างการคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังแสดงไว้ในภาพที่ 7

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎี ดังนี้ 1) แนวคิดสถาบันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจของรัฐบาล 3) แนวคิดระบบการเมืองและการปกครองกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 4) แนวคิดบทบาทของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ 5) แนวคิดการลงทุนเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 6) แนวคิดการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ 7) แนวคิดบทบาทของทุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ 8) แนวคิดแรงงานกับการพัฒนาเศรษฐกิจ 9) แนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 10) แนวคิดช่องทางการส่งผลของคอร์รัปชัน และ 11) แนวคิดมาตรการในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดยแนวคิดดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดสถาบันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

แนวคิดสถาบันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้ประกอบไปด้วยประเด็นย่อย 4 ประเด็น คือ 1) สถาบันตามความหมายอย่างแคบ 2) สถาบันตามความหมายอย่างกว้าง 3) สถาบันในความหมายที่มีบทบาทต่อเศรษฐกิจ และ 4) สถาบันตามทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์ท่านอื่น ๆ โดยรายละเอียดในแต่ละประเด็นมีดังต่อไปนี้

สถาบันตามความหมายอย่างแคบ

คำว่าสถาบัน อาจจะทำให้คำจำกัดความอย่างแคบได้ว่า เป็นรูปลักษณะการปฏิบัติที่มีระเบียบวิธีของชนกลุ่มใหญ่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปมาเป็นเวลานาน (วรวิทย์ หิรัญรักษ์, 2539) ดังนั้นคำว่าสถาบันตามความหมายนี้จึงควรมีลักษณะพิเศษดังนี้ คือ

- 1) เป็นการเข้าร่วมกันของประชากรส่วนใหญ่ (Association of People)

- 2) มีการปฏิบัติหรือการกระทำเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน (Common Goal)
- 3) มีระเบียบวิธีหรือกฎข้อบังคับ เพื่อควบคุมการปฏิบัติหรือการกระทำของบุคคลในกลุ่ม
- 4) เป็นที่ยอมรับของบุคคลส่วนใหญ่มาเป็นเวลานาน

สถาบันตามความหมายอย่างกว้าง

สำหรับคำจำกัดความที่กว้าง สถาบัน คือ อุดมการณ์ ความเชื่อ หรือวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือ โดยบุคคลส่วนใหญ่มาเป็นเวลาช้านาน (วรวุฒิ หิรัญรักษ์, 2539)

ตามคำจำกัดความอย่างกว้างนี้ จะเห็นว่าประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มักจะมีการปฏิบัติหรือความเชื่อที่ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับนับถือหลายประการ ที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้คือ

- 1) อุดมการณ์และการปฏิบัติทางการเมือง ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ เช่น การปกครองประเทศ โดยคณะบุคคลที่เห็นแก่ผลประโยชน์คนกลุ่มน้อยมากกว่าประชาชนส่วนใหญ่ การไม่แบ่งแยกหน้าที่การงานกันในทางปฏิบัติระหว่างนักการเมือง นักรัฐประศาสนศาสตร์ และนักธุรกิจ

- 2) การปฏิบัติทางการบริหาร เช่น การคอร์รัปชัน การให้ความช่วยเหลือแก่พรรคพวกญาติมิตร เพื่อให้ได้ตำแหน่งดี ๆ หรือเพื่อการเลื่อนขั้นในหน้าที่การงานในส่วนราชการและเอกชน โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม ความรู้ ความสามารถ การปฏิบัติงานล่าช้า การจัดรูปแบบขององค์การอย่างเป็นพิธีการที่มีระเบียบแบบแผนตายตัว การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ของราชการ การมอบหมายตำแหน่งหน้าที่และการงานไม่ตรงกับความรู้และคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน

- 3) การปฏิบัติทางการเงิน เช่น การกระจุกตัวของสถาบันการเงินอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ จึงทำให้มีการกู้ยืมเงินจากญาติมิตรหรือพ่อค้าคนกลาง การชำระหนี้สินด้วยสิ่งของหรือผลผลิต การเก็บรักษาเงินออมไว้กับตนเอง หรือฝากญาติพี่น้องไว้แทนที่จะนำไปฝากธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ หรือเก็บไว้ในรูปของทรัพย์สินมีค่า เช่น เครื่องประดับ หรือที่ดิน

4) การปฏิบัติทางการศึกษา เช่น การนิยมนำให้คุณค่าแก่ปริญญาบัตร ไม่มีการวางแผนการศึกษาที่รัดกุมเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษาไม่ส่งเสริมให้มีการแสดงออกซึ่งความคิดและความเป็นผู้นำ เป็นต้น

5) การปฏิบัติทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น มีการแบ่งชนชั้นวรรณะและเชื้อชาติ การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยเพื่อความเด่นมีหน้ามีตาในสังคม เช่น การสร้างบ้านอย่างใหญ่โตสวยงาม การแต่งงาน บวชนาค หรือจัดงานศพอย่างหรูหราฟุ่มเฟือย เพื่อความมีชื่อเสียงและเกียรติยศในสังคม มีการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ที่มีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

การแก้ไขข้อบกพร่องด้านต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น จะต้องรวมถึงการปรับปรุงทางการศึกษา การฝึกอบรม ระบบการเงิน การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาชีพ การสหกรณ์ การลงทุนขั้นพื้นฐานทางสังคม การสาธิต การคมนาคม การเปลี่ยนแปลงสภาพจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ตลอดจนการปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ เพื่อผู้น้อยและประชาชนจะนำไปปฏิบัติตาม เป็นต้น

สถาบันในความหมายที่บทบาทต่อเศรษฐกิจ

สุมาลี สันติพลวุฒิ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า สถาบัน คือ กฎหมาย บรรทัดฐานทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา และกฎของความประพฤติที่ตั้งขึ้นมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดแรงจูงใจต่อบุคคลที่เป็นผู้มีเหตุผลทำการตัดสินใจลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งเป็นการตัดสินใจว่าสังคมจะได้รับประโยชน์จากโอกาสหรือทางเลือกต่าง ๆ เพื่อสร้างสวัสดิการสังคมอย่างไร โดยที่สถาบันจะมีความสำคัญในฐานะที่เป็นตัวชี้ นำให้บุคคลทำการผลิตและสร้างนวัตกรรมใหม่ที่จะก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะยาวต่อไป

โดยสถาบันตามความหมายดังกล่าวมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจดังนี้

1) เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยน จากแนวคิดที่กล่าวถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจว่า หมายถึงการเพิ่มขึ้นของระดับความชำนาญ ซึ่งจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการเพิ่มมากขึ้น โดยสถาบันจะเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนที่มีประสิทธิภาพ โดยที่การเจริญเติบโตจะเกิดขึ้นเมื่อสถาบันทำให้ต้นทุนในการแลกเปลี่ยนลดลง

ดังนั้น หากสถาบันสามารถลดต้นทุนในการแลกเปลี่ยนลงได้จะทำให้มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ทางด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น

2) ขจัดอุปสรรคอันจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จากแนวคิดที่ว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นผลกระทบภายนอกมาจากการลงทุนและการผลิต ซึ่งกรณีของการลงทุนนั้น จำเป็นต้องการสถาบันเพื่อทำการบังคับใช้สัญญาปกป้องกรรมสิทธิ์ และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ สำหรับกรณีของการผลิตที่ได้ก่อให้เกิดนวัตกรรมและแนวคิดใหม่ ๆ ต้องการสถาบันเช่นกัน โดยสถาบันต้องทำหน้าที่ขจัดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ รวมทั้งจำกัดข้อกีดกันผู้ผลิตรายใหม่ที่จะเข้ามาสร้างนวัตกรรมใหม่ เมื่อข้อจำกัดหมดไปจะทำให้เกิดนวัตกรรมและแนวคิดใหม่ ๆ ขึ้นอีกมากมาย เป็นการนำไปสู่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

3) กระตุ้นให้เกิดการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ เนื่องจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมมีลักษณะที่ไม่สามารถแบ่งแยกได้และไม่สามารถแข่งขันในการบริโภคได้จึงทำให้เกิดปัญหา Free-rider ขึ้น โดยจะมีการลอกเลียนแบบนวัตกรรมใหม่เหล่านั้น ทำให้ผู้คิดค้นไม่ได้รับกำไรที่เหมาะสมจากการลงทุนคิดค้น ส่งผลให้แรงจูงใจในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ลดน้อยลง ทำให้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีลดลง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็จะลดลงในที่สุด ดังนั้น สถาบันจึงต้องเข้ามากระตุ้นให้เกิดการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่อย่างสม่ำเสมอ โดยการออกมาตรการบังคับต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้ที่คิดค้นนวัตกรรมใหม่ให้คงไว้ซึ่งกำไรที่เหมาะสม เช่น การมอบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน การให้สิทธิบัตร ฯลฯ ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหา Free-rider และกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ อันเป็นผลให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามมา

สถาบันตามทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์ท่านอื่น ๆ

ตามทฤษฎีของ Wolf (1965 อ้างใน วรวิทย์ หิรัญรักษ์, 2539) ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า สถาบัน หมายถึง องค์การหรือหน่วยปฏิบัติงานและหน่วยกำหนดนโยบายทั้งในส่วนของรัฐบาลและเอกชน ส่วนการกำหนดแผนการก่อตั้งหรือปรับปรุงสถาบัน หมายถึง การวางแผนงานที่รอบคอบเพื่อก่อให้เกิดสถาบันใหม่ ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริมและประสานงานกิจกรรมทางเศรษฐกิจของนักบริการ เกษตรกร คนงาน ผู้บริโภค ผู้ออมทรัพย์ ผู้ลงทุน และผู้นำเอาสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ มา

ประยุกต์ใช้ประโยชน์ เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ริเริ่มและกระตุ้นให้เกิดความเจริญและการพัฒนาเศรษฐกิจ

สถาบันต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในประเทศ อาจจะส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ ดังนี้

1) สถาบันบางสถาบันมีผลต่อการคำนวณต้นทุนและผลประโยชน์ของโครงการลงทุนโดยตรง ซึ่งสถาบันที่มีผลกระทบต่อต้นทุนและผลประโยชน์ดังกล่าว ได้แก่ หน่วยงานของราชการที่มีนโยบายเกี่ยวกับการเพิ่มหรือลดภาษีอากร การให้ความช่วยเหลืออุตสาหกรรม เป็นต้น

2) สถาบันบางสถาบันมีผลต่อความเป็นระเบียบทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ การปราศจากความผันผวนแปรปรวนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ไม่สามารถคาดคะเนถึงผลที่จะเกิดขึ้นได้ สถาบันบางอย่างช่วยป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากความผันผวนแปรปรวนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น สถาบันที่รับประกันการเสี่ยงภัยของธุรกิจ นอกจากนี้การมีนโยบายที่แน่นอนเกี่ยวกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมและการค้าของรัฐบาลก็จะช่วยให้เกิดความเป็นระเบียบทางเศรษฐกิจมากขึ้นด้วย

3) บางสถาบันมีผลต่อความรู้เกี่ยวกับโอกาสทางเศรษฐกิจ เช่น สมาคมนักข่าวธุรกิจ สถาบันอบรมศึกษาและวิจัยเศรษฐกิจเพื่อลดความไม่สมบูรณ์ของตลาด ฯลฯ สถาบันเหล่านี้ช่วยให้ตลาดมีการแข่งขันและความสมบูรณ์ดีขึ้น

4) บางสถาบันมีผลต่อระบบค่านิยมและสิ่งจูงใจ ในกรณีที่ระบบค่านิยมและสิ่งจูงใจที่มีอยู่ในสังคมขัดแย้งกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจ ก็อาจใช้สถาบันเปลี่ยนค่านิยมและสิ่งจูงใจนั้นให้สอดคล้องและส่งเสริมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น การต่อต้านการคอร์รัปชัน การจัดระบบการศึกษาใหม่ ลดนิสัยการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น

ดังนั้น การที่ประเทศกำลังพัฒนาจะเร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้นั้น จำเป็นจะต้องมีการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมภายในประเทศ ให้เป็นสิ่งจูงใจแก่การลงทุนและการสะสมทุน นอกจากการเสริมสร้างทุนขั้นพื้นฐานทางสังคม เช่น การคมนาคม การทำเรือ การประปา การไฟฟ้า เป็นต้นแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการจัดตั้งหรือปรับปรุงสถาบันต่าง ๆ ควบคู่กันไปด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจของรัฐบาล

แนวคิดเกี่ยวกับการหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจของรัฐบาล ประกอบไปด้วยประเด็นย่อย 2 ประเด็น คือ 1) การหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจของรัฐบาล (Rent-Seeking Activity) และ 2) ตัวอย่างของการหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจของรัฐบาล (An Example of Rent and Rent-Seeking) โดยรายละเอียดในแต่ละประเด็นมีดังต่อไปนี้

การหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจของรัฐบาล (Rent-Seeking Activity)

Van Den Berg (2001) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลกระทำการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจที่เอื้ออำนาจของรัฐบาล หรือหน่วยงานราชการ เรียกว่า Rent-Seeking Activity คำนี้ถูกสร้างขึ้นโดย Anne Krueger ในปี 1974 ซึ่งได้กล่าวถึงผลกระทบของข้อจำกัดในการนำเข้าที่มีต่อสวัสดิการของสังคมในประเทศตุรกี โดยพบว่ารัฐบาลตุรกีมีนโยบายในการจำกัดการนำเข้าสินค้าเป็นผลให้ภายในประเทศเกิดความขาดแคลนสินค้า ทำให้ราคาสินค้าในประเทศพุ่งสูงขึ้นตามไปด้วย และจากการที่ราคาสินค้าสูงขึ้นนี้เองที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้นำเข้ารายต่าง ๆ พยายามวิ่งเต้นและเจรจากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดปริมาณการนำเข้า เพื่อให้ตนเองได้รับอนุญาตในการนำเข้าสินค้า

การหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจที่เอื้ออำนาจของภาครัฐนี้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและจะส่งผลทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากร เนื่องจาก ถึงแม้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวจะทำให้ผลตอบแทนที่ธุรกิจได้รับจากการนำเข้าทรัพยากรมาใช้มีจำนวนที่สูงขึ้นจากเดิม แต่การใช้ทรัพยากรนั้นก็ไม่ได้ส่งผลให้สวัสดิการของสังคมเพิ่มขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า การนำเข้าทรัพยากรที่สามารถยกระดับสวัสดิการของสังคมมาใช้ แต่กลับไม่ได้ทำให้ระดับของสวัสดิการเพิ่มขึ้นเลย ถือว่าเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการสูญเสียทรัพยากร

ตัวอย่างของการหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจของรัฐบาล (An Example of Rent and Rent-Seeking)

ในทางเศรษฐศาสตร์ ค่าเช่า หมายถึง ผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตที่เกินกว่าค่าเสียโอกาสของปัจจัยนั้น ๆ สำหรับตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ค่าเช่าทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นเมื่ออุปทานของปัจจัยการผลิตมีจำกัด เช่น ที่ดิน โดยทั่วไปค่าเช่าทางเศรษฐกิจจะเกิดขึ้นเมื่อในตลาดมีข้อจำกัดที่ไม่

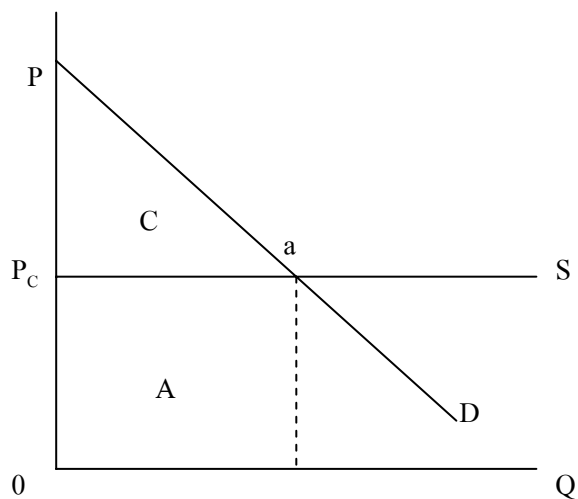
สามารถทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ผลิตได้ หรือ มีการผูกขาดเกิดขึ้น ซึ่งการหาประโยชน์จากการตัดสินใจของภาครัฐก็เป็นอีกหนึ่งพฤติกรรมที่มีส่วนส่งเสริมให้เกิดการผูกขาด และนำไปสู่ความล้มเหลวของตลาด

ตามภาพที่ 5 แสดงว่า S คือ อุปทานของการผลิตไฟฟ้า และ PD คือ อุปสงค์ของการผลิตไฟฟ้า ในตลาดแข่งขันสมบูรณ์จุดดุลยภาพจะอยู่ที่จุด a โดยมีราคาขายเท่ากับ P_C ผู้ผลิตจะได้รับผลตอบแทนเท่ากับต้นทุนของปัจจัยผันแปรที่ใช้ในการผลิตเท่านั้น ซึ่งจากภาพต้นทุนของปัจจัยผันแปรทั้งหมดเท่ากับพื้นที่ A

ถ้าสมมติให้ในตลาดมีผู้ผลิตเพียงรายเดียว ผู้ผลิตรายนั้นจะไม่ผลิตไฟฟ้า ที่ราคา P_C แต่จะตั้งราคาขายที่สูงกว่าคือ P_M ดังภาพที่ 6 ที่ราคาใหม่นี้ ผู้ผลิตจะได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าต้นทุนในการผลิตไฟฟ้า

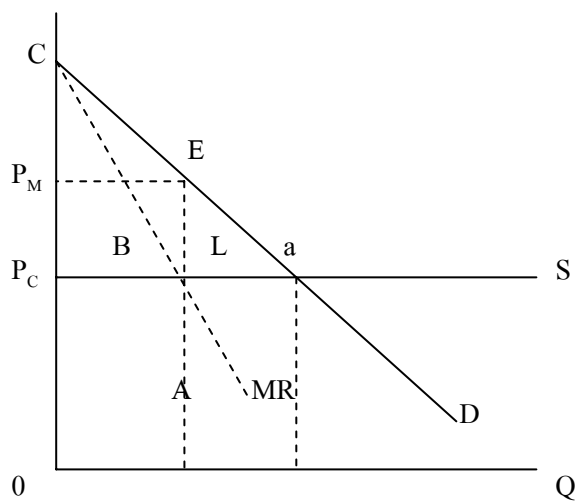
เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างจุดดุลยภาพในตลาดแข่งขันสมบูรณ์และตลาดผูกขาด จะพบว่า ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์มากกว่าเมื่ออยู่ในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ โดยผลประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับนี้มีพื้นที่เท่ากับ CaP_C ซึ่งก็คือ ส่วนเกินผู้บริโภคนั่นเอง (Consumer Surplus) ส่วนในตลาดผูกขาด ผลจากการผูกขาดจะทำให้เกิดข้อจำกัดด้านอุปทานของการผลิตไฟฟ้า ส่งผลให้ราคาขายพุ่งไปอยู่ที่ P_M สวัสดิการของผู้บริโภคซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับจะหายไปเป็นพื้นที่ B และ L หมายความว่า ส่วนเกินผู้บริโภคลดลงเหลือเท่ากับพื้นที่ $CP_M E$ โดยพื้นที่ L ที่หายไปจะเป็นส่วนของสวัสดิการที่สูญหายไปไม่มีผู้ใดได้รับประโยชน์ ส่วนพื้นที่ B เป็นสวัสดิการที่ถูกถ่ายโอนไปเป็นผลประโยชน์ของผู้ผลิต แต่เมื่อพิจารณาจากภาพจะพบว่าผลประโยชน์ที่ผู้ผูกขาดได้รับนี้จะน้อยกว่าผลประโยชน์ที่ผู้บริโภคต้องสูญเสียไป ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ระบบเศรษฐกิจจะสามารถสร้างสวัสดิการได้น้อยเมื่อมีการผูกขาดเกิดขึ้น

ถ้าสมมติให้ในตลาดมีผู้ผลิตมากมายและผู้ผลิตเหล่านั้นทราบว่าตนเองสามารถตั้งราคาขายให้สูงขึ้นเพื่อหาผลประโยชน์ได้ ดังนั้น ผู้ผลิตจึงอาจรวมตัวกันเพื่อกำหนดให้ราคาสูงขึ้นเป็น P_M จากนั้นก็แบ่งสรรกำไรที่ได้รับเพิ่มขึ้นนี้ให้แก่ผู้ผลิตแต่ละรายที่รวมตัวกัน

ภาพที่ 5 การผลิตไฟฟ้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์

ที่มา: Van Den Berg (2001)

ภาพที่ 6 การผลิตไฟฟ้าในตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์

ที่มา: Van Den Berg (2001)

นอกจากการรวมตัวกันระหว่างผู้ผลิตเพื่อกำหนดราคาขายแล้ว ผู้ผลิตแต่ละรายยังสามารถหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจของรัฐได้ด้วยการวิ่งเต้นให้รัฐบาลกำหนดราคาของบริการไฟฟ้าให้อยู่ที่ P_M หรือ กำหนดระดับการผลิต โดยผู้ผลิตอาจจะจ่ายสินบนหรือมอบส่วนแบ่งของค่าเช่าที่ได้รับให้แก่รัฐบาลเพื่อเป็นการตอบแทน แต่โดยทั่วไปแล้วสินค้าที่เป็นสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท ถนน ฯลฯ รัฐบาลจะเป็นผู้ดำเนินการผลิตเองเพื่อให้สามารถกำหนดราคาขายให้อยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้สามารถสรุปได้ว่า Rent-Seeking Activity หรือ การที่บุคคลกระทำการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์จากการตัดสินใจที่เอื้ออำนาจของรัฐบาลหรือหน่วยงานราชการนี้เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไป และเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้จะส่งผลทำให้เกิดความล้มเหลวของระบบตลาดและความล้มเหลวในการบริหารงานของภาครัฐ แต่สิ่งที่ร้ายแรงที่สุดคือ พฤติกรรมดังกล่าวจะส่งผลเสียต่อสวัสดิการของสังคม ทำให้สวัสดิการของสังคมน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

แนวคิดระบบการเมืองและการปกครองกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

วรวุฒิ หิรัญรักษ์ (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการเมืองการปกครองของประเทศเป็นปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะถ้าหากประเทศมีสภาพแวดล้อมทางการเมืองและการปกครองที่เอื้ออำนาจต่อการลงทุนและการสะสมทุน ก็จะทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว เช่น รัฐบาลที่ทำการปกครองมีความมั่นคงทางการเมือง ได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ในรัฐสภา ข้าราชการเอาใจใส่ต่อการบริหารงานราชการ ไม่มีการคอร์รัปชัน บ้านเมืองสงบเรียบร้อยปราศจากโจรผู้ร้าย หรือการก่อกวนความสงบต่าง ๆ รัฐบาลยินยอมให้ประชาชนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลและข้าราชการได้ บรรยากาศทางการเมืองและการปกครองเช่นนี้ ก็จะชักจูงให้ผู้ลงทุนกล้าทำการลงทุนเพิ่มขึ้น รัฐบาลสามารถวางนโยบาย กำหนดมาตรการในด้านต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องเสียงบประมาณไปในด้านอื่น ๆ เพื่อทำให้การเมืองการปกครองมีความมั่นคง รวมทั้งประชาชนก็มีกำลังใจในการประกอบอาชีพเพื่อเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง เพราะมีความมั่นใจต่อความปลอดภัยในทรัพย์สินของตน ในทางตรงข้าม ถ้าหากบรรยากาศทางการเมืองและการปกครองไม่เอื้ออำนาจต่อการลงทุน เช่น มีการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ๆ เนื่องจากรัฐบาลไม่ได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภา หรือเกิดการปฏิวัติรัฐประหารยึดอำนาจในการปกครองประเทศโดยคณะทหารอยู่เสมอ หรือเกิดความไม่สงบ มีความวุ่นวายภายในประเทศอยู่เสมอ เช่น

การเดินทางบนต่อต้านรัฐบาลโดยกลุ่มพลังทางการเมืองอยู่เสมอ โจรสู้รายชุกชุม เป็นต้น ก็ย่อมทำให้ผู้ลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศเกิดความไม่มั่นใจต่อเสถียรภาพของการลงทุน เพราะมีความเสี่ยงต่อการขาดทุน จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมาก

ระบบการเมืองการปกครองสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท แต่ไม่ว่าจะเป็นระบบการเมืองประเภทใดก็ตาม ถ้าหากผู้บริหารประเทศได้ปกครองประเทศอย่างมีความรับผิดชอบ ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตัว หรือผลประโยชน์ของพรรคพวก ขจัดปัญหาการคอร์รัปชันในหมู่ข้าราชการ เร่งปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารของข้าราชการเพื่อยกระดับเศรษฐกิจของประเทศ และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังแหล่งต่าง ๆ อย่างเสมอภาค ก็จะทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ รุดหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว

ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีระบบการเมืองและการปกครองที่ไม่มีเสถียรภาพ รัฐบาลที่ทำหน้าที่บริหารประเทศ มักจะขาดการสนับสนุนจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ในรัฐสภา จำเป็นต้องอาศัยอำนาจทหารหนุนหลัง ทำให้มีการเปลี่ยนรัฐบาลหรือมีการยึดอำนาจการปกครองโดยคณะทหารอยู่เสมอ นอกจากนั้น ระบบพรรคการเมืองยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนยังขาดการศึกษา ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองและการปกครอง ผู้แทนราษฎรยังไม่ได้ทำหน้าที่ตัวแทนของประชาชน ในการปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ การวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาลถูกจำกัด ระบบข้าราชการขาดประสิทธิภาพ และมีการคอร์รัปชันในอัตราสูง ดังจะเห็นได้จากประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศในทั้งในทวีปเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา ดังนั้น การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ จึงเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของคนกลุ่มน้อยที่เป็นพรรคพวกของคณะผู้ปกครองประเทศ มากกว่าเพื่อผลประโยชน์ของประเทศหรือของประชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการเมืองและการปกครองให้เจริญก้าวหน้า จึงจะทำให้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

แนวคิดบทบาทของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

วรวิทย์ หิรัญรักษ์ (2539) กล่าวว่า การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย โดยผลประโยชน์ที่ได้รับจากการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางเศรษฐกิจอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ผลประโยชน์โดยตรง และผลประโยชน์โดยอ้อม

ผลประโยชน์โดยตรงจากการค้าระหว่างประเทศ

เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศทำให้ประเทศที่มีความชำนาญในการผลิตสินค้าเพียงไม่กี่ชนิด สามารถส่งสินค้าเหล่านั้นไปขายเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าต่าง ๆ ที่ประเทศอื่นมีความชำนาญในการผลิตมากกว่า และผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่า ดังนั้น การค้าระหว่างประเทศจึงก่อให้เกิดความชำนาญงานเฉพาะอย่างในการผลิต และการแบ่งงานกันทำในระหว่างประเทศ เมื่อประเทศได้รับเงินตราต่างประเทศเข้ามาจากการค้าระหว่างประเทศ และใช้เงินตราต่างประเทศเหล่านั้นสำหรับซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่ประเทศไม่สามารถผลิตเองได้หรือไม่มีความชำนาญในการผลิต เพื่อใช้ในการผลิตและการบริโภค ย่อมทำให้ระดับสวัสดิการทางเศรษฐกิจของประเทศสูงขึ้น

นอกจากนั้น ประเทศกำลังพัฒนาส่วนมาก มีตลาดภายในประเทศที่มีขนาดเล็ก เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำและอำนาจในการซื้อต่ำ ทำให้ขาดแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการทำการลงทุน เพราะอาจจะไม่ได้รับกำไรคุ้มค่ากับเงินทุนที่ใช้ไป การค้าระหว่างประเทศจะช่วยขยายขนาดของตลาดสินค้าของประเทศ จึงเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการทำการลงทุนเพิ่มขึ้น มีผลทำให้เกิดการจ้างงาน ผลิตภัณฑ์และรายได้ประชาชาติสูงขึ้น ความสามารถในการออมของประเทศก็ย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย และเมื่อประเทศมีมาตรการส่งเสริมการลงทุน ก็จะสามารถนำเอาเงินออมที่เพิ่มขึ้นนี้ไปใช้ในการลงทุน ก็จะทำให้การลงทุนของประเทศเพิ่มขึ้นไปอีก ดังนั้น ประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสามารถในการผลิตสินค้าหลักเพียงไม่กี่ชนิด จึงจำเป็นจะต้องอาศัยการค้าระหว่างประเทศ เป็นหนทางสำหรับความพยายามที่จะเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้าและรายได้ของประเทศ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการออมและการลงทุนภายในประเทศ

ผลประโยชน์โดยอ้อมจากการค้าระหว่างประเทศ

นอกจากผลประโยชน์โดยตรงดังกล่าวไปแล้ว การค้าระหว่างประเทศยังช่วยให้ประเทศมีการใช้เครื่องจักรกลมากขึ้น กระตุ้นให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และนำเอาไปประยุกต์ใช้ประโยชน์มากขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงานสูงขึ้น ทำให้ประเทศสามารถผลิตสินค้าและบริการได้มากขึ้น โดยใช้ต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง นอกจากนี้การค้าระหว่างประเทศ ยังทำให้ประชาชนมีความคุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ๆ จึงมีความตั้งใจที่จะทำงานมากขึ้นเพื่อที่จะมีรายได้มาใช้จ่ายเพื่อสนองความต้องการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น การค้าระหว่างประเทศยังกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันกันมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดเกิดขึ้น

ในระบบเศรษฐกิจ นอกจากนั้น การค้าระหว่างประเทศยังนำไปสู่การนำเข้าของทุนจากต่างประเทศด้วย โดยทุนจากต่างประเทศมีบทบาทที่สำคัญต่อเศรษฐกิจในประเทศ ดังนี้

1) ประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนมากเป็นประเทศที่ขาดแคลนทุน หรือมีการออมอยู่ในระดับต่ำ การลงทุนและอัตราการสะสมทุนอยู่ในระดับต่ำด้วย เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้มีรายได้ประชาชาติอยู่ในระดับต่ำ และประชากรเพิ่มในอัตราที่รวดเร็ว จนทำให้รายได้ประชาชาติส่วนใหญ่ถูกใช้ไปในการบริโภคภายในประเทศ ดังนั้น เงินออมที่มีอยู่ภายในประเทศจึงมีอยู่ในระดับต่ำ และไม่เพียงพอสำหรับการจัดหาสินค้าทุน ด้วยเหตุนี้การนำเข้าทุนและความช่วยเหลือจากต่างประเทศจะช่วยลดความขาดแคลนเงินออมภายในประเทศ โดยทำให้เกิดการไหลเข้าของสินค้าทุน เครื่องจักรกล อุปกรณ์การผลิต และวัตถุดิบต่าง ๆ จากต่างประเทศเข้ามาสู่ภายในประเทศ จึงช่วยยกระดับอัตราการออมและอัตราการสะสมทุนของประเทศได้

2) การที่ประเทศกำลังพัฒนามีการออมต่ำ และการลงทุนต่ำ นอกจากจะทำให้ประเทศขาดแคลนทุนแล้ว ยังหมายถึงว่า ประเทศกำลังพัฒนาจะประสบกับปัญหาความล่าช้าทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งจะมีผลทำให้ต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงและประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานและทุนอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นการที่ประเทศกำลังพัฒนาได้รับทุนจากต่างประเทศจะช่วยให้ประเทศสามารถเอาชนะได้ไม่เพียงแต่ปัญหาการขาดแคลนทุน แต่ยังรวมถึงความล่าช้าทางด้านเทคโนโลยีด้วย เพราะทุนจากต่างประเทศจะทำให้ประเทศกำลังพัฒนาได้รับทั้งทุนกายภาพและทุนทางการเงิน รวมทั้งมีโอกาสเรียนรู้ทักษะทางด้านเทคโนโลยี ส่งผลให้แรงงานเกิดความรู้ทางด้านเทคนิค สิ่งเหล่านี้จะช่วยในการเร่งรัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา

3) ประเทศกำลังพัฒนามักจะขาดแคลนทุนพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดการลงทุนใหม่ ๆ มากขึ้น เช่น ทางรถไฟ ถนน แต่ทุนขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจเหล่านี้ต้องการการลงทุนขนาดใหญ่ ดังนั้น ประเทศกำลังพัฒนาจึงไม่สามารถสร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาเองได้ โดยปราศจากทุนจากต่างประเทศ ในทำนองเดียวกัน การลงทุนในอุตสาหกรรมพื้นฐานและอุตสาหกรรมหลักก็ต้องอาศัยทุนจากต่างประเทศเช่นกัน นอกจากนั้น การใช้ทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง อาจจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ได้ เนื่องจากทำให้ต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกันลดลง ดังนั้นทุนจากต่างประเทศจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศกำลังพัฒนา

4) หน่วยธุรกิจเอกชนในประเทศกำลังพัฒนา มักจะมีความลังเลใจที่จะประกอบกิจการที่มีความเสี่ยงสูง เช่น การขุดค้นหาทรัพยากรธรรมชาติ หรือการเข้าไปบุกเบิกใช้ประโยชน์ในพื้นที่ใหม่ ๆ ทุนจากต่างประเทศจะยอมรับความเสี่ยงและการขาดทุนทั้งหมดที่อาจจะเกิดขึ้นในชั้นบุกเบิกของกิจการ ดังนั้นทุนจากต่างประเทศจึงช่วยเปิดพื้นที่ใหม่ ๆ และช่วยเพิ่มทุนทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ รวมทั้งขจัดความไม่สมดุลระหว่างภูมิภาคในด้านทรัพยากรและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

5) การนำเงินทุนจากต่างประเทศจะก่อให้เกิดการจ้างงานมากขึ้นภายในภาคเศรษฐกิจเมืองของประเทศกำลังพัฒนา จึงเกิดการอพยพของแรงงานส่วนเกินจากชนบทเข้ามาสู่ตัวเมือง ทำให้แรงกดดันของประชากรที่มีต่อที่ดินจะลดลง และการว่างงานแอบแฝงก็อาจจะหมดไปได้ นอกจากนี้ทุนจากต่างประเทศมีส่วนทำให้ระดับของประสิทธิภาพการผลิต รายได้ และการจ้างงานของประเทศกำลังพัฒนาสูงขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การสูงขึ้นในค่าจ้างที่แท้จริงของแรงงาน ราคาสินค้าที่ต่ำลงสำหรับผู้บริโภค และการสูงขึ้นในมาตรฐานการครองชีพของประชากร

แนวคิดการลงทุนเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

บุญคง หันจางสิทธิ์ (2544) กล่าวว่า รายจ่ายในการลงทุน ถือเป็นรายจ่ายที่มีความสำคัญมาก แม้ว่าสัดส่วนการลงทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศค่อนข้างจะไม่มีเสถียรภาพและมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับรายจ่ายด้านการบริโภคก็ตาม แต่การใช้จ่ายในด้านการลงทุนกลับมีบทบาทต่อเศรษฐกิจของประเทศมากที่สุด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมักจะมาจากรายจ่ายประเภทนี้ การเพิ่มขึ้นของการลงทุนจะทำให้สต็อกของสินค้าทุนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันการลงทุนก็เป็นการทำให้ผลผลิตขยายตัว และคนในประเทศมีงานทำ ซึ่งจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวด้วย เพราะการที่เศรษฐกิจจะเติบโตได้มากน้อยเพียงใด ย่อมต้องอาศัยกำลังแรงงานและสต็อกของทุนเข้ามาเป็นส่วนประกอบ

การลงทุนเกิดขึ้นทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน การลงทุนของภาครัฐบาล (Public Investment) รัฐบาลสามารถควบคุมได้โดยตรง จะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐเป็นสำคัญ แต่การลงทุนในภาคเอกชน (Private Investment) รัฐบาลไม่อาจควบคุมได้โดยตรง มูลค่าการลงทุนของเอกชนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในด้านกำไร (Profit Motive) เช่น เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การลงทุนของเอกชนมักต่ำลงมาก ดังนั้นเพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศเป็นไปโดยราบรื่น มีเสถียรภาพ รัฐบาลก็อาจใช้มาตรการทางการเงิน และมาตรการทางการ

คลัง เพื่อปรับระดับการลงทุนของเอกชนให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้น (ประพันธ์ เสวตนันท์, 2543)

เมื่อพิจารณาการลงทุนในแง่ของบทบาทที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่า การลงทุนมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถจำแนกบทบาทของการลงทุนที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้เป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ดังนี้

1) บทบาทที่ทำให้อุปสงค์รวมเพิ่มขึ้น โดยจับปล้นทันที การที่อุปสงค์รวมเพิ่มขึ้น ย่อมกระตุ้นระบบการผลิตในประเทศ ทำให้ปริมาณผลผลิตในประเทศเพิ่มสูงขึ้น และมีการจ้างงานมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

2) บทบาทในการสะสมทุน (Capital Accumulation) ทำให้ศักยภาพการผลิตของประเทศ (Potential Output) สูงขึ้น ซึ่งเป็นการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

การได้รู้ปัจจัยกำหนดการลงทุน จะทำให้สามารถควบคุมระดับการลงทุนภายในประเทศ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่กระตุ้นให้เอกชนใช้จ่ายในการซื้อสินค้าประเภททุนเพื่อการผลิต ได้แก่ กำไร (Profit) หรือการคาดคะเนว่าจะได้กำไร (Prospective Profit) ถ้านักลงทุนคาดคะเนว่า รายรับ (Revenue) จากการขายสินค้าและบริการที่ผลิตเพิ่มขึ้น สูงกว่าต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการจำนวนที่กำหนด คือ มีกำไร นักลงทุนจึงตัดสินใจขยายกำลังการผลิตของหน่วยผลิต

ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า มูลค่าการลงทุนเป็นตัวแปรที่ผันแปรมากที่สุด และไม่มีเสถียรภาพมากที่สุด เพราะว่าการลงทุนนั้น นักลงทุนต้องอาศัยการคาดคะเนของตนเป็นหลักในการตัดสินใจสำหรับเหตุการณ์ในอนาคต ซึ่งอาจผิดพลาดได้ ทำให้ธุรกิจที่ตนรับผิดชอบประสบกับการขาดทุน การคาดเดาผลกำไรในอนาคตจึงเป็นปัจจัยกำหนดการลงทุนโดยตรงอย่างแท้จริงหรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ ปัจจัยกำหนดการจ่ายในการลงทุน คือ ปัจจัยที่จะเพิ่มโอกาสการทำกำไรให้กับหน่วยผลิตนั่นเอง

ปัจจัยกำหนดปริมาณการลงทุนที่สำคัญ ได้แก่

1) การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ต่อการบริโภค (Change in Consumer Demand) ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการบริโภค (ΔC) ในอัตราที่สูง การลงทุนจะเพิ่มขึ้น แต่การบริโภคขึ้นกับรายได้ การ

เปลี่ยนแปลงของรายได้จึงทำให้การลงทุนเปลี่ยนแปลง ถ้าประชาชนมีรายได้สูงขึ้น หน่วยผลิตจะขายสินค้าและบริการได้เพิ่มมากขึ้น จึงกระตุ้นให้มีการลงทุนมากขึ้นตามไปด้วย

2) อัตราดอกเบี้ย (Rate of Interest) อัตราดอกเบี้ยถือเป็นต้นทุนของการลงทุน ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นการลงทุนจะเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันถ้าอัตราดอกเบี้ยลดลงจะมีผลทำให้การลงทุนลดต่ำลงด้วย

3) การเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์ใหม่ การเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ทำให้สินค้าประเภททุนที่ใช้อยู่ประจำกลายเป็นอุปกรณ์ล้าสมัยไม่ว่าอุปกรณ์นั้น ๆ จะมีสภาพใหม่เพียงใดก็ตาม หน่วยผลิตอาจจะต้องตัดสินใจเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตเสียใหม่ เพื่อให้ต้นทุนการผลิตลดต่ำลง และสินค้ามีคุณภาพดีขึ้น ดังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การลงทุนจะสูงขึ้น ส่วนการเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ในท้องตลาดมีส่วนกระตุ้นให้นักลงทุนตื่นตัวมาก ทำให้การลงทุนสูงขึ้นเช่นกัน

4) นโยบายรัฐบาล นโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลมีผลกระทบต่อการลงทุนของเอกชน ทำให้การลงทุนเพิ่มมากขึ้น หรือทำให้การลงทุนลดน้อยลง เช่น การให้สิทธิพิเศษด้านภาษีต่าง ๆ การขจัดความไม่คล่องตัวในการบริหารราชการ การผ่อนผันการใช้กฎหรือระเบียบบางประการ และที่สำคัญได้แก่ บรรยากาศในด้านการลงทุน ความมั่นคงในทางการเมือง ศรัทธาในตัวผู้นำหรือคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

แนวคิดการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

จรีนทร์ เทศวานิช (2539) อธิบายถึงความสำคัญของการศึกษากับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยได้ทบทวนความหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจว่า การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยสม่ำเสมอเป็นเวลานาน ทำให้รายได้ที่แท้จริงต่อบุคคลสูงขึ้น และต้องมีการกระจายรายได้อย่างเสมอภาค ประชาชนส่วนใหญ่จะต้องได้รับประโยชน์จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างทัดเทียมกัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม ทัศนคติ ระบบการเมือง การบริหาร การศึกษา และค่านิยมของสังคมที่เหมาะสม ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้คือ

1) การศึกษาผลิตผู้สำเร็จวิชาต่าง ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้แรงงานที่มีความรู้และมีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอเพื่อใช้ในโครงการต่าง ๆ เช่น แพทย์ วิศวกร ช่างเทคนิค เป็นต้น บุคคลต่าง ๆ นี้จะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จ นอกจากนั้น ในสังคมสมัยปัจจุบันยังใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ทางเทคนิคเฉพาะอย่างในการทำงาน

2) การศึกษาช่วยพัฒนาคุณภาพของแรงงานและทำให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้น การที่คนในประเทศได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น เป็นการเพิ่มความรู้และความสามารถในการผลิต และสามารถที่จะผลิตสินค้าและบริการได้เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษามีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ เพราะจะช่วยพัฒนาคุณภาพของแรงงานและเพิ่มรายได้ประชาชาติให้สูงขึ้น

3) การศึกษาช่วยให้การกระจายรายได้มีความเสมอภาคยิ่งขึ้น ความเหลื่อมล้ำของรายได้เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของประเทศต่าง ๆ ทุกประเทศ ทางหนึ่งที่จะช่วยให้การกระจายรายได้มีความเสมอภาคยิ่งขึ้นก็คือ การส่งเสริมให้การศึกษาแก่ประชาชนในประเทศให้ทั่วถึงและมากยิ่งขึ้น เมื่อประชาชนในประเทศได้รับการศึกษาสูงขึ้นอย่างทั่วถึง ก็จะทำให้เกิดความรู้และความชำนาญมีโอกาสได้ทำงานและประกอบอาชีพที่ทำให้ได้รับรายได้สูงขึ้น หรือนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงพัฒนางานที่ทำอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ระดับรายได้ก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย การกระจายรายได้ก็จะมีความเสมอภาคกันมากขึ้น

4) การศึกษาเป็นตัวเร่งให้การพัฒนาเศรษฐกิจประสบผลสำเร็จ ประเทศใดที่ประชากรได้รับการศึกษาสูง ประชากรของประเทศเหล่านั้นจะมีทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อต่าง ๆ ในทิศทางที่ทันสมัยมากขึ้น มีแรงงานที่มีฝีมือ จึงมีผลทำให้ผลิตผลสูงขึ้น นอกจากนั้น ประชากรที่มีการศึกษาสูงขึ้นก็มีความสนใจข่าวสารทางการเมืองไม่ฝักใฝ่ลัทธิ และมองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นแรงผลักดันอันสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจดำเนินไปอย่างรวดเร็ว

5) การศึกษาช่วยขัดเกลาและเสริมสร้างบทบาททางสังคม การจัดการศึกษาให้กับประชาชนในประเทศ ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความเข้าใจวัฒนธรรม มีทักษะและความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ช่วยกระจายสมาชิกให้มีอาชีพ ตำแหน่ง หน้าที่การงานแตกต่างกันไปตามลักษณะการศึกษาที่ได้รับ ในทุกสังคมจะต้องมี

อาชีพและตำแหน่งหน้าที่การงานหรือบทบาทต่าง ๆ มากมาย ซึ่งแต่ละบทบาทสังคมจะประเมินค่าหรือให้สิ่งตอบแทนไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตามเมื่อคนได้รับการศึกษาสูงขึ้น ก็จะมีส่วนช่วยให้คนที่เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะต่ำ ได้มีโอกาสเลื่อนฐานะและบทบาททางสังคมให้สูงขึ้น

6) การศึกษาช่วยปลูกฝังความเชื่อ คุณค่า ทักษะคติที่สอดคล้องกับระบบการปกครองที่ใช้ในสังคม สามารถช่วยให้คนในประเทศรู้จักการปรับตัวเข้ากับระบบการปกครองของประเทศนั้น ๆ เป็นต้นว่า ในระบอบประชาธิปไตย การศึกษาจะช่วยสอนให้คนในประเทศรู้จักใช้ความคิดของตนเอง รู้จักการรวมกลุ่ม ส่วนในระบบเผด็จการ การศึกษาจะย้ำการปลูกฝังคุณค่าของการเชื่อฟังและยอมรับอำนาจ การรู้จักหน้าที่ อย่างไรก็ตาม บทบาทของการศึกษามีส่วนช่วยให้ระบบการปกครองประเทศมีความเหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น

7) การศึกษาช่วยให้คนในสังคมได้รับการพัฒนามากขึ้น การได้รับการศึกษาสูงขึ้นทำให้เข้าใจถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติอย่างดี ทำให้บุคคลมีเหตุผล ไม่หลงเชื่อมงายในสิ่งเหลวไหลไร้เหตุผล นอกจากนั้น ยังทำให้ประชากรรู้จักการบริโภคอาหาร รู้จักการรักษาสุขภาพอนามัย ทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงเป็นแรงงานที่ดีของประเทศ การศึกษายังช่วยให้ประชากรมีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมือง มีระเบียบวินัย ตั้งอยู่ในศีลธรรม และเคารพกฎหมาย เป็นการช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการจราจร ประชากรประกอบอาชีพได้สะดวก ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

โดยในการวัดว่าประเทศใดมีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถวัดได้โดยใช้ตัวเลของค์ประกอบต่าง ๆ ทางด้านการศึกษา เช่น การลงทุนทางการศึกษา จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป อัตราการเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อัตราการเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อัตราการอ่านออกเขียนได้ จำนวนนักเรียนต่อครูชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น ตัวเลขดังกล่าวสามารถเป็นตัวกำหนดอย่างคร่าว ๆ ได้ว่าระบบการศึกษาในประเทศมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ (ประพันธ์ ธรรมไชย, 2549)

แนวคิดบทบาทของทุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

รัตนา สายคณิต (2523) ได้กล่าวไว้ว่า นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ต่างก็มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ทุน (Capital) มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การสะสมทุนจะทำให้รายได้เพิ่มสูงขึ้น และในขณะเดียวกันก็ทำให้ประเทศสามารถทำการสะสมทุนได้เพิ่มขึ้น สำหรับความหมาย และบทบาทของทุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

ความหมายของทุน

ทุนในความหมายที่แคบ หมายถึงสิ่งที่มีตัวตนซึ่งผู้ผลิตใช้ในการผลิตสินค้าสำหรับผู้บริโภค เช่น เครื่องจักร รถแทรกเตอร์ โรงงาน สินค้าคงคลัง เป็นต้น ซึ่งเรามักเรียกสิ่งเหล่านี้ว่า สินค้าประเภททุน (Capital Goods) ปริมาณทุน (Capital Stock) ของประเทศจะเพิ่มสูงขึ้นก็ต่อเมื่อประเทศมีการลงทุนที่มีผลิตภาพสุทธิ (Net Productive Investment) การลงทุนที่มีผลิตภาพ หมายถึง ส่วนของรายได้ที่ได้ใช้จ่ายไปเพื่อสร้างทุนทางด้านวัตถุ หรือสินค้าประเภททุน ส่วนค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปเพื่อการอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการจัดหาเครื่องอุปโภค ที่พักอาศัย การอนามัย การศึกษา เหล่านี้เป็นต้น ถือว่าเป็นรายจ่ายที่ไม่ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น จึงมักถือว่าเป็นการบริโภค (Consumption) การลงทุนสุทธิ หมายถึง การลงทุนเบ็ดเตล็ด (Gross Investment) หักค่าเสื่อมราคา (Depreciation) ความหมายของทุนตลอดจนการลงทุนดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาใช้ได้กับประเทศที่พัฒนาเศรษฐกิจแล้ว แต่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับประเทศที่กำลังพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งประชากรส่วนใหญ่ยากจน ประสิทธิภาพของแรงงานอยู่ในระดับต่ำ ขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Infrastructure) ทุนควรมีความหมายกว้างกว่าสินค้าประเภททุน แต่ควรหมายถึงทรัพย์สินหรือบริการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดการขยายตัวของผลผลิตทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ตามความหมายนี้ เราสามารถแบ่งทุนออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 1) สินค้าประเภททุน ได้แก่ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ โรงงาน สินค้าคงคลัง ที่ทำให้สมรรถภาพการผลิตสินค้าขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นโดยตรง
- 2) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตของประชากร เช่น การศึกษา การอนามัย การสาธารณสุข ที่อยู่อาศัย ตลอดจนอาหารที่มีคุณภาพและถูกสุขลักษณะ
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ไฟฟ้า ปรมาณูและโทรเลข ถนนหนทาง ทางรถไฟ ท่าเรือ ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง เป็นต้น

ถ้าเราพิจารณากว้างออกไปอีกว่า มีสินค้าบริโภคบางประเภทที่มีอิทธิพลกระตุ้นให้บุคคล ขวนขวายทำงานเพื่อยกระดับรายได้ของตน เพื่อจะได้สามารถจัดหาสินค้าเหล่านั้นมาสนองความ ต้องการของตนได้ สินค้าบริโภคที่มีอิทธิพลกระตุ้นให้ทำงาน (Incentive Goods) ดังกล่าวก็อาจถือ ว่าเป็นส่วนหนึ่งของทุนด้วย สินค้าดังกล่าวมักได้แก่สินค้าที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ตัวอย่างเช่น ยาสูบ เสื้อผ้าสวย ๆ ราคาแพง ตู้เย็น โทรทัศน์ รถยนต์ เป็นต้น

สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของประชากร และที่ เป็นปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ บางที่รวมเรียกว่า ทุนพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Social Overhead Capital: SOC) ซึ่งหมายถึงทุนที่มีได้ก่อให้เกิดการขยายตัวของผลผลิตโดยตรง แต่ช่วยทำให้เกิดการ ขยายตัวของผลผลิตโดยทางอ้อม

รัฐบาลในประเทศเสรีนิยมมักให้ภาคเอกชน (Private Sector) ทำหน้าที่สะสมทุน ส่วน รัฐบาลทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและสนับสนุนให้ภาคเอกชนสะสมทุนที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และทำการสะสมทุนประเภทที่ภาคเอกชนไม่ค่อยสนใจที่จะลงทุน ภาคเอกชนมักสนใจสะสมทุน ประเภทที่ก่อให้เกิดผลผลิตโดยตรง ระยะเวลาคืนทุนค่อนข้างจะสั้น ค่าใช้จ่ายในการลงทุนไม่สูง เกินไป ได้รับผลประโยชน์จากการลงทุนอย่างเต็มที่ รัฐบาลของประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ มัก ทำหน้าที่สะสมทุนประเภททุนพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะภาคเอกชนไม่ค่อยสนใจลงทุน เนื่องจากการลงทุนประเภทดังกล่าวจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนสูงเพื่อจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ เทคนิค วิทยาการระดับสูง ผู้บริหารชั้นสูง นักวิชาชีพที่มีความชำนาญสูง เช่น วิศวกร สถาปนิก แพทย์ เป็นต้น ยิ่งทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก แต่เอกชนอาจจะไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่เพราะไม่ สามารถตั้งราคาค่าบริการในอัตราสูงได้เนื่องจากรัฐบาลควบคุมราคา ทำให้ระยะเวลาในการคืนทุน ยาวนาน เกิดประโยชน์ภายนอก (External Economies) ที่ตกแก่บุคคลอื่นซึ่งเอกชนผู้ลงทุนไม่ สามารถคิดค่าบริการได้ นอกจากนี้ การให้เอกชนลงทุนมักจะมีส่วนเสีย คือ เอกชนมักจะสนใจ ลงทุนประเภทนี้ก็ต่อเมื่อได้สัมปทานให้ลงทุนแต่ผู้เดียว ทำให้มีอำนาจผูกขาด ไม่สนใจปรับปรุง ต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง แต่มักจะเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือโดยการกำหนดราคาขายสูงขึ้น หรือ การช่วยเหลือในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การให้เงินอุดหนุน การยกเว้นภาษีต่าง ๆ เอกชนมักไม่คำนึงถึง ต้นทุนทางสังคม เช่น การทำลายสภาวะแวดล้อม เป็นต้น เนื่องจากเอกชนไม่สนใจทำการลงทุน ทางด้านทุนพื้นฐานทางเศรษฐกิจประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง รัฐบาลเห็นว่าถ้าปล่อยให้ เอกชนดำเนินการแล้วอาจไม่เป็นผลดีต่อสังคมดังกล่าว รัฐบาลจึงต้องลงทุนประเภทนี้เสียเอง

บทบาทของทุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ทุนมีบทบาทที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา ดังนี้

1) สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ทุนควรมีความหมายกว้างกว่าสินค้าประเภททุน โดยรวมทุนพื้นฐานทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของประชากรเข้าไว้ด้วย

2) ลักษณะของประเทศที่กำลังพัฒนาแตกต่างกับลักษณะของประเทศที่พัฒนาแล้ว ในประเทศที่พัฒนาแล้ว ลักษณะทางด้านการผลิตมีการแบ่งงานกันทำ มีความชำนาญเฉพาะอย่าง วิธีการผลิตแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอน มีความสลับซับซ้อนและมีประสิทธิภาพในการผลิตสูง ดังนั้น ขอบเขตของทุนในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจึงไม่ค่อสูงมาก แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนา ขอบเขตของทุนในการช่วยให้การแบ่งงานกันทำเป็นไปได้ ก่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะอย่าง ทำให้สามารถนำเทคนิคการผลิตใหม่ ๆ มาใช้แทนเทคนิคการผลิตแบบง่าย ๆ การผลิตแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอนมากขึ้น เหล่านี้มีส่วนสนับสนุนให้ประสิทธิภาพในการผลิตสูงขึ้นได้

3) การสะสมทุนมีส่วนช่วยทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิทยาการ แม้จะมีผู้กล่าวว่าประเทศที่กำลังพัฒนาไม่จำเป็นต้องทำการค้นคว้าวิจัยทางด้านวิทยาการเอง แต่สามารถอาศัยเทคนิควิทยาการที่ใช้อยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างไรก็ตาม เทคนิควิทยาการที่ใช้อยู่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว อาจไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศที่กำลังพัฒนา นอกเสียจากจะนำมาเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศเสียก่อน ซึ่งในการนี้ก็ต้องใช้ทุนเช่นเดียวกัน

4) ในประเทศที่มีประชากรเหลือเฟือ อัตราส่วนของทุนต่อแรงงานค่อนข้างต่ำ ถ้าประเทศมีทุนมากขึ้น แรงงานทำการผลิตร่วมกับทุนมากขึ้น ประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงานตลอดจนผลผลิตของประเทศจะเพิ่มสูงขึ้นกว่าเดิมมาก

5) การสะสมทุนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้น

แนวคิดแรงงานกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

รัตนา สายคณิต (2523) กล่าวว่า เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยการผลิตชนิดอื่น ๆ แล้ว แรงงาน เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจจะบังเกิดขึ้นก่อต่อเมื่อแรงงานต้องการเอาชนะธรรมชาติ ต้องการเพิ่มผลผลิต ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาเศรษฐกิจจะดำเนินไปได้ยากถ้าประเทศขาดแคลนแรงงานทั้งในด้าน ปริมาณและคุณภาพ แรงงานแตกต่างกับปัจจัยการผลิตชนิดอื่น ทั้งนี้เพราะแรงงานเป็นได้ทั้งปัจจัย ที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนา เศรษฐกิจ แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่เป็นมนุษย์ ซึ่งสามารถสร้างและควบคุมปัจจัยการผลิต ชนิดอื่น ในการพิจารณาด้านแรงงาน เราจำเป็นต้องพิจารณาทั้งในด้านปริมาณและทางด้านคุณภาพของ แรงงานควบคู่กันไป ทั้งนี้เพราะว่าการเพิ่มขึ้นของผลผลิตอันจะนำไปสู่การเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจมิได้ขึ้นอยู่กับเพิ่มขึ้นของอุปทานแรงงานเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับเพิ่มขึ้นในคุณภาพ แรงงานด้วย

ปริมาณของแรงงาน

ปริมาณของแรงงานขึ้นอยู่กับขนาดของประชากรและการกระจายอายุของประชากร ปกติ การวัดปริมาณของแรงงานมักจะวัดเป็นจำนวนของคนที่อยู่ในวัยทำงานจากจำนวนประชากร ทั้งหมด ถ้าประเทศมีประชากรจำนวนมากและประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน กำลังแรงงาน ย่อมมีขนาดใหญ่กว่าประเทศที่มีประชากรจำนวนน้อยกว่า และประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยเด็ก หรือคนชรา อย่างไรก็ตาม กำลังแรงงานของประเทศอาจจะไม่ได้ทำงานทุกคน อาจจะมีแรงงาน ส่วนหนึ่งว่างงานหรือทำงานไม่เต็มที่บ้าง ดังนั้น ในการที่จะคว่ำลักณะการใช้แรงงานของประเทศ เป็นอย่างไร ควรพิจารณาจากอัตราส่วน 2 ประเภท คือ

- 1) อัตราส่วนของแรงงานที่ทำงานต่อกำลังแรงงานของประเทศ
- 2) อัตราส่วนของชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อแรงงานที่ทำงาน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราแรงงานที่ทำงานและอัตราชั่วโมงทำงานเฉลี่ย ได้แก่ ปัจจัยทาง เศรษฐกิจ (Economic Factors) และปัจจัยที่มีใช้ทางเศรษฐกิจ (Non-Economic Factors)

ตัวอย่างของปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ระบายรายได้ อุปสงค์ที่มีต่อสินค้า ขนาดของตลาดสินค้า การแพทย์ การอนามัย การสาธารณสุข การศึกษา ตลอดจนการฝึกหัดอบรม เทคนิคการผลิต สภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน เป็นต้น ถ้าอำนาจซื้อของประชากรอยู่ในระดับสูง ขนาดของตลาดสินค้ากว้าง อุปสงค์ที่มีต่อแรงงานอยู่ในระดับสูง แรงงานมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ มีความรู้ความชำนาญ มีฝีมือ เทคนิคการผลิตแบบใช้แรงงานมาก สภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานถูกสุขลักษณะ เหล่านี้ย่อมเกิดผลทำให้อัตราแรงงานที่ทำงานอยู่ในระดับสูง และอัตราชั่วโมงทำงานโดยเฉลี่ยยาวนานขึ้น

ตัวอย่างของปัจจัยที่มีใจทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ทศนคติเกี่ยวกับชีวิต และการทำงานของแรงงาน ภูมิอากาศ เป็นต้น ถ้าประชากรของประเทศมีทัศนคติไม่สนใจวัตถุธรรม พอใจที่จะอยู่เฉย ๆ มากกว่าทำงานหนักมากขึ้น พอใจทำงานที่สบาย ๆ หรืองานที่ทำให้มีหน้ามีตาในสังคม หรือยอมเป็นคนว่างงานดีกว่าทำงานที่ไม่สมกับฐานะทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีไม่นิยมให้สตรีออกทำงานนอกบ้าน มีการแบ่งแยกชนชั้น วรรณะ ผิพรรณ ไม่นิยมให้ชนบางวรรณะบางผิวประกอบอาชีพบางอย่าง ภูมิอากาศร้อนจัดเกินไป และสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงานไม่ถูกสุขลักษณะ เหล่านี้ล้วนมีผลทำให้อัตราแรงงานทำงานอยู่ในระดับต่ำ และอัตราชั่วโมงทำงานโดยเฉลี่ยสั้นลง

คุณภาพของแรงงาน

การจะดูว่าคุณภาพของแรงงานของประเทศสูงหรือต่ำ สามารถดูได้ง่าย ๆ จากตัวเลขผลผลิตประชาชาติเฉลี่ยต่อกำลังแรงงาน ถ้าตัวเลขนี้มีค่าค่อนข้างสูง แสดงว่าประสิทธิภาพของแรงงานค่อนข้างสูง นอกจากนี้ อาจดูได้จากอัตราส่วนของผลผลิตต่อชั่วโมงทำงาน ประสิทธิภาพของแรงงานจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่ใช้ร่วมกับแรงงาน ความรู้ ความชำนาญ ความมีฝีมือ สุขภาพพลานามัยของแรงงาน ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและคนงาน สภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน ความมั่นคงและความปลอดภัยในการทำงาน ถ้าแรงงานมีความรู้ความชำนาญ มีปัจจัยการผลิตชนิดอื่น ๆ เช่น ทุนผลิตร่วมกับแรงงาน สุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ สภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงานถูกสุขลักษณะ ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและคนงานเป็นไปได้ด้วยดี คนงานรู้สึกมีความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน เหล่านี้ทำให้คนงานมีขวัญและกำลังใจที่จะทำงาน ทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพมากขึ้น ประสิทธิภาพของแรงงานก็จะสูงขึ้นด้วย

จากการพิจารณาทั้งทางด้านแรงงานและคุณภาพของแรงงาน เราสามารถกล่าวได้ว่า ประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากแรงงานได้เต็มที่มากกว่า ถ้าอัตราของแรงงานที่ทำงานมีค่าสูง อัตราชั่วโมงทำงานโดยเฉลี่ยยาวนาน และประสิทธิภาพของแรงงานสูงมากกว่า

แนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

นักเศรษฐศาสตร์ถือว่า ปัจจัยการผลิตเป็นพลังทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยการผลิตเหล่านี้ โดยเชื่อว่าปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ การสะสมทุนหรือการลงทุน การเพิ่มขึ้นของประชากร และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผู้ประกอบการ และทรัพยากรทางธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่จะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของของปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าว ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นได้แก่ ค่านิยมและสถาบันทางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม ระบบการเมืองและการปกครอง ระบบการบริหารการพัฒนา และความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ดังนั้น เพื่อเข้าไปถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องให้ความสำคัญทั้งในส่วนของปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยที่มีไขปัจจัยทางเศรษฐกิจไปพร้อม ๆ กัน (วรวิฑูรี หิรัญรักษ์, 2539)

Van Den Berg (2001) ได้อธิบายถึงแนวคิดทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์สำนักนีโอคลาสสิก ที่ได้ทำการศึกษาถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยอาศัยฟังก์ชันการผลิตซึ่งอยู่ในรูปทั่วไป ดังนี้

$$Y = F(K,L) \dots\dots\dots(1)$$

กำหนดให้	Y	=	จำนวนผลผลิต
	K	=	ปัจจัยทุน
	L	=	ปัจจัยแรงงาน
	F	=	ฟังก์ชันความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการผลิตกับผลผลิต

แต่รูปทั่วไปของฟังก์ชันการผลิตดังกล่าวนี้มีข้อจำกัดในการนำมาใช้ในการศึกษากล่าวคือ ฟังก์ชันดังกล่าวสามารถนำมาใช้ได้ดีในการศึกษาเชิงปริมาณ แต่สำหรับการศึกษาในเชิง

คุณภาพ รูปทั่วไปของฟังก์ชันการผลิตดังกล่าวไม่สามารถนำมาใช้ในการคำนวณหาคำตอบในการศึกษาได้ เช่น เราสามารถอธิบายถึงการเพิ่มขึ้นของอัตราการออม ที่จะส่งผลต่อปัจจัยทุนและทำให้ระดับของผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่เราไม่สามารถบอกได้ว่าการเพิ่มขึ้นของระดับผลผลิตนั้น มีการเพิ่มขึ้นในปริมาณเท่าใด ดังนั้น เพื่อให้สามารถหาผลการศึกษาในเชิงปริมาณได้ เราจึงจำเป็นต้องทำให้ฟังก์ชันการผลิตมาอยู่ในรูปของสมการทางคณิตศาสตร์ที่เรียกว่า Cobb-Douglas Production Function ดังนี้

$$Y = AK^{\alpha}L^{\beta} \quad \dots\dots\dots(2)$$

กำหนดให้	Y	=	จำนวนผลผลิต
	K	=	ปัจจัยทุน
	L	=	ปัจจัยแรงงาน
	A	=	เทคโนโลยีและปัจจัยอื่น ๆ ที่เหลือ

นำสมการที่ (2) มาหา Natural Logarithm จะได้

$$\ln Y = \ln A + \alpha \ln K + \beta \ln L \quad \dots\dots\dots(3)$$

หาอนุพันธ์ทางคณิตศาสตร์ (Differential) เทียบกับเวลา จะได้

$$\frac{d \ln Y}{dt} = \frac{d \ln A}{dt} + \alpha \frac{d \ln K}{dt} + \beta \frac{d \ln L}{dt} \quad \dots\dots\dots(4)$$

โดยที่

$$\frac{d \ln Y}{dt} = \frac{1}{Y} \frac{dY}{dt} \quad \dots\dots\dots(5)$$

ทำให้อยู่ในรูปของการเปลี่ยนแปลงจะได้

$$\frac{dY}{dt} = Y^{\circ} = \Delta Y \quad \dots\dots\dots(6)$$

ดังนั้น

$$\frac{d \ln Y}{dt} = \frac{Y^{\circ}}{Y} = \frac{\Delta Y}{Y} \quad \dots\dots\dots(7)$$

ทำนองเดียวกันกับ $\frac{d\ln Y}{dt}$ จะได้

$$\frac{d\ln A}{dt} = \frac{A^\circ}{A} = \frac{\Delta A}{A} \quad \dots\dots\dots(8)$$

$$\frac{d\ln K}{dt} = \frac{K^\circ}{K} = \frac{\Delta K}{K} \quad \dots\dots\dots(9)$$

และ $\frac{d\ln L}{dt} = \frac{L^\circ}{L} = \frac{\Delta L}{L} \quad \dots\dots\dots(10)$

นำสมการ (7), (8), (9) และ (10) มาแทนค่าในสมการ (4) จะได้

$$\frac{Y^\circ}{Y} = \frac{A^\circ}{A} + \alpha \frac{K^\circ}{K} + \beta \frac{L^\circ}{L} \quad \dots\dots\dots(11)$$

หรือ $\frac{\Delta Y}{Y} = \frac{\Delta A}{A} + \alpha \frac{\Delta K}{K} + \beta \frac{\Delta L}{L} \quad \dots\dots\dots(12)$

จากสมการที่ 12 ซึ่งแสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลง สามารถเขียนใหม่ได้ดังนี้

$$g_Y = g_A + \alpha g_K + \beta g_L \quad \dots\dots\dots(13)$$

กำหนดให้ g_Y = อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลผลิต ($\Delta Y/Y$)
 g_A = อัตราการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและปัจจัยอื่น ๆ ($\Delta A/A$)
 g_K = อัตราการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทุน ($\Delta K/K$)
 g_L = อัตราการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแรงงาน ($\Delta L/L$)

สมการที่ (13) แสดงให้เห็นว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลง 2 ส่วน กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงในปัจจัยการผลิตซึ่งหมายถึงทุนกับแรงงาน และการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและปัจจัยอื่น ๆ ที่เหลือ โดยเราสามารถเขียนให้อยู่ในรูปของสมการการถดถอยกำลังสองน้อยที่สุด ได้ดังนี้

$$g_Y = a + b_1 g_K + b_2 g_L \quad \dots\dots\dots(14)$$

นักเศรษฐศาสตร์เป็นจำนวนมากได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและทำการวัดผลของปัจจัยเหล่านั้นที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้สมการที่ (14) เป็นพื้นฐานในการศึกษา ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่น่าจะสามารถอธิบายถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้นั้นจะถูกรวมเข้าไปในสมการ ในฐานะที่เป็นตัวแปร Z ดังสมการที่ (15)

$$g_Y = a + b_1 g_K + b_2 g_L + b_3 Z_1 + \dots + b_{n+2} Z_n \quad \dots\dots\dots(15)$$

Sala-I-Martin (1997, อ้างใน Van Den Berg, 2001) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยทำการรวบรวมปัจจัยต่าง ๆ ที่น่าจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และนำปัจจัยเหล่านั้นรวมเข้าไปในสมการตามรูปแบบที่แสดงไว้ดังสมการที่ (15) ซึ่งผลที่ได้รับการศึกษาพบว่า จากปัจจัยทั้งหมดที่รวมเข้าไปในสมการ มี 62 ปัจจัยที่สามารถนำมาใช้อธิบายและมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่ ปริมาณของนักวิจัย การศึกษา สถานการณ์ทางการเมือง ระบบการเมืองการปกครอง การคอร์รัปชัน ภาษี ระบบการเงิน สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ศาสนา การค้าระหว่างประเทศ และการลงทุนระหว่างประเทศ เป็นต้น ผลการศึกษาดังกล่าว เป็นการยืนยันว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจ และมีใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

แนวคิดช่องทางการส่งผลของคอร์รัปชัน

จากหลักฐานเชิงประจักษ์ในการศึกษาเรื่องคอร์รัปชันที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปในทางลบ ซึ่งผลที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้อาจเป็นไปได้ทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยการส่งผลทางอ้อมของคอร์รัปชันอาจจะส่งผลผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

ผลของคอร์รัปชันต่อการลงทุน

นักเศรษฐศาสตร์และทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เป็นจำนวนมากตั้งข้อสมมติว่า การลงทุนและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก ดังนั้น หากคอร์รัปชันส่งผลต่อการลงทุนก็น่าจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย

โดยทั่วไป การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในสังคมสามารถกระทำได้ในหลายรูปแบบ ซึ่งการให้สินบนก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการคอร์รัปชันเช่นกัน Rose และ Ackerman (1996) อธิบายว่า หน่วยธุรกิจจะทำการคอร์รัปชันโดยการจ่ายสินบนให้กับหน่วยราชการเพื่อให้ได้รับคัดเลือกหรือได้ทำสัญญาในโครงการการลงทุนและการผลิตต่าง ๆ ซึ่งหน่วยธุรกิจที่ได้รับคัดเลือกเข้ามาโดยการจ่ายสินบนนี้อาจจะไม่ได้เป็นหน่วยธุรกิจที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และเมื่อได้รับคัดเลือกมาแล้วหน่วยธุรกิจนั้น ๆ จะทำการแสวงหาผลประโยชน์กลับคืนมาเพื่อชดเชยเงินสินบนที่ได้จ่ายไปก่อนหน้านี้ ซึ่งการหาผลประโยชน์ดังกล่าว อาจมาในรูปแบบของการตั้งราคาผลผลิตให้มีราคาที่สูงกว่าปกติ ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในโลกธุรกิจ

ตามที่กล่าวไปข้างต้น จะพบว่า การคอร์รัปชันของหน่วยธุรกิจและหน่วยราชการ จะทำให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากหน่วยธุรกิจจะบวกเงินค่าสินบนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนด้วย ส่งผลให้ราคาของผลผลิตเพิ่มขึ้นตาม ซึ่งการเพิ่มขึ้นของราคานี้จะทำให้ความต้องการสินค้าของผู้บริโภคลดลงและในที่สุดผลกำไรที่ผู้ผลิตได้รับจากการผลิตก็จะลดลงด้วย ซึ่งการลดลงของกำไรนี้แสดงให้เห็นว่าหน่วยธุรกิจขาดประสิทธิภาพในการลงทุน ท้ายที่สุดก็จะทำให้เกิดการลดลงของปริมาณการลงทุน จึงสามารถสรุปได้ว่าการคอร์รัปชันจะทำให้ประสิทธิภาพในการลงทุนและปริมาณการลงทุนลดลง ซึ่งจะส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผลของคอร์รัปชันต่อความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง

Mo (2001) กล่าวว่า ผลการศึกษาจากงานวิจัยเป็นจำนวนมาก พบว่า ความไม่เท่าเทียมทางรายได้มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความไม่มั่นคงทางการเมืองและสังคม โดยที่ความไม่เท่าเทียมทางรายได้ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่าไร จะยิ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นทำให้กลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำในสังคมก่อความรุนแรงและกระทำการผิดกฎหมายมากขึ้น เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตนซึ่งเป็นการตอบสนองความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้น พฤติกรรมที่กระทำเพื่อตอบสนองความไม่เท่าเทียมดังกล่าวจะนำไปสู่ความไม่มั่นคงและไม่แน่นอนในการปกป้องสิทธิและทรัพย์สิน ดังนั้น จึงทำให้เกิดการลดลงของการสะสมทุนและการผลิต จึงสามารถกล่าวได้ว่า ความไม่เท่าเทียมทางรายได้จะมีผลกระทบในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่จะมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความไม่มั่นคงทางการเมืองและสังคม

ตามที่นักเศรษฐศาสตร์หลาย ๆ ท่านได้ทำการศึกษาและพบว่า กิจกรรมที่ผิดกฎหมายและการคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจ เนื่องจากกิจกรรมเหล่านั้นสามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อ

ตนเองเป็นจำนวนมาก ซึ่งการคอร์รัปชันดังกล่าวอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่ความไม่เท่าเทียมทางรายได้ โดยจะทำการลดลงของผลตอบแทนจากกิจกรรมการผลิต และโอกาสในการมีงานทำของประชากรก็จะลดลงด้วยเช่นกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าคอร์รัปชันมีโอกาที่จะทำให้เกิดความไม่เทียมทางรายได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความไม่มั่นคงทางการเมืองและสังคม ท้ายที่สุดก็จะส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผลของคอร์รัปชันต่อการศึกษา

Tanzi and Davoodi (1997) ได้กล่าวว่า การวิจัยของสถาบันต่าง ๆ ทั่วโลก เช่น World Bank และ CEET (Community Information, Empowerment, Transparency) International พบว่า การคอร์รัปชันจะส่งผลกระทบต่อบริการพื้นฐานทางสังคม ซึ่งจะรวมถึงการบริการทางการศึกษาด้วย โดยคอร์รัปชันจะส่งผลต่อการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) คอร์รัปชันจะทำให้ต้นทุนของการบริการทางการศึกษาเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่ารัฐจะต้องให้การศึกษาก่อนแก่ประชาชนจนครบตามเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับก็ตาม แต่ประชาชนก็มักจะต้องจ่ายเงินเป็นค่าธรรมเนียมให้แก่โรงเรียน ซึ่งค่าธรรมเนียมเหล่านี้ไม่ได้ถูกเรียกเก็บตามระเบียบของทางราชการแต่อย่างใด เช่น การจ่ายเงินของผู้ปกครองเพื่อให้บุตรของตนได้เข้าศึกษาในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง

2) การคอร์รัปชันทำให้การจัดเตรียมบริการทางการศึกษาลดลง โดยคอร์รัปชันจะทำให้เกิดการรั่วไหลของสิ่งบริการต่าง ๆ ทางด้านการศึกษา เช่น เอกสาร ตำราเรียน ซึ่งจะทำให้อุปทานของสิ่งบริการดังกล่าวลดลง การรั่วไหลนี้สามารถกระทำได้หลายช่องทาง เช่น การยกยอกงบประมาณการจัดส่งไม่ครบตามจำนวน การกำหนดราคาที่สูงไม่ตรงกับความเป็นจริง

3) คอร์รัปชันทำให้คุณภาพทางการศึกษาลดลง จากการศึกษพบว่า ประเทศที่มีการจ่ายเงินบนในการเข้ารับราชการครูและการเลื่อนขั้นข้าราชการ จะมีข้าราชการครูที่มีคุณภาพต่ำซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนการสอน สุดท้ายนักเรียนที่จบการศึกษาออกไปก็จะไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าคอร์รัปชันส่งผลในทางลบต่อการศึกษา ซึ่งตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าการศึกษาเป็นการสะสมทุนมนุษย์ในรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าคอร์รัปชันจะส่งผลต่อการสะสมทุนมนุษย์โดยผ่านทางการศึกษา ทำให้ประชากรที่จะเติบโตไปเป็นแรงงานในอนาคตไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผลของคอร์รัปชันต่อการค้าระหว่างประเทศ

จากการศึกษาต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐกับการค้าระหว่างประเทศพบว่า การบริหารจัดการที่ดีมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการค้าระหว่างประเทศ โดยหากประเทศใดที่มีการบริหารจัดการที่ไม่ดี ก็จะส่งผลเสียและเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ

Anderson and Marcouiller (2002, อ้างใน Emmanuelle, 2005) ได้ทำการศึกษาถึงการคอร์รัปชันกับความไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้สัญญา พบว่า ทั้งสองประเด็นนี้ ถือได้ว่าเป็นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยและความไม่แน่นอนต่อการค้าระหว่างประเทศ ทั้งยังแสดงให้เห็นว่า การคอร์รัปชันจะทำให้ราคาของสินค้าสูงขึ้น ซึ่งการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้านี้มีผลต่อการค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยจะทำให้ประชาชนทั้งในประเทศผู้ส่งออกและผู้นำเข้าต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้สินค้านั้น ๆ มา ท้ายที่สุดก็จะเป็นผลเสียต่อการค้าระหว่างประเทศ ทำให้ปริมาณการค้าระหว่างประเทศลดลง สำหรับขนาดของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณภาพของสถาบันที่มีหน้าที่ในการปกป้องและดูแลผลประโยชน์ในด้านการค้า

ตามที่กล่าวมา ข้างต้นเห็นว่าการคอร์รัปชันจะทำให้เกิดความล้มเหลวในการบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งจะกลายเป็นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นผลดีต่อการค้าระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าการคอร์รัปชันจะส่งผลทำให้เกิดความเสียหายต่อการค้าระหว่างประเทศ และผลที่เกิดขึ้นดังกล่าวก็จะกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

แนวคิดมาตรการในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

นักเศรษฐศาสตร์ที่ให้ความสนใจ และทำการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชัน อธิบายให้เห็นว่า ปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมักเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจบริหารของหน่วยงานราชการและรัฐบาล จนนำไปสู่การคอร์รัปชันนั้น สามารถลดความรุนแรงและกำจัดปัญหาดังกล่าวได้ด้วยมาตรการดังต่อไปนี้ (Van Den Berg, 2001)

- 1) ปรับปรุงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานอย่างมีคุณภาพ (High Quality of Government Officials and Bureaucrats)
- 2) เพิ่มเงินเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับภาคเอกชนได้ (Competitive Public-Sector Wages)
- 3) ควรมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับการคอร์รัปชันให้ชัดเจน (Penalties for Corruption)
- 4) ควรมีการควบคุมทางสถาบัน (Institutional Controls)
- 5) สรรหาผู้นำที่เป็นตัวอย่างที่ดี (Examples of Leadership)
- 6) กำหนดให้มีกฎระเบียบการบริหารจัดการที่ชัดเจน (Clear, Unambiguous Rules, Laws, and Bureaucratic Processes)

นอกจากนั้น John Mukum Mbaku ยังกล่าวไว้ว่า วิธีการที่สามารถกำจัดปัญหาการคอร์รัปชันให้หมดไปได้ นั่นคือ การทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหรือผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลกับหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจอ่อนแอลงหรือหมดไป

จากแนวคิดในการแก้ปัญหาคอร์รัปชันข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่าแนวทางในการแก้ปัญหาข้อสุดท้ายที่ให้มีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหรือผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลกับหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจอ่อนแอลงหรือหมดไป เป็นแนวทางที่มีความสำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นแนวทางที่สามารถจำกัดขอบเขตและอำนาจในการบริหารงานของรัฐบาลและหน่วยงานราชการได้ ซึ่งเป็นการลดปัญหาการคอร์รัปชันอย่างตรงจุด

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การศึกษาในผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่กล่าวไว้ จึงได้ทำการแบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 ส่วน คือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชันในประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวกับคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชันในประเทศไทย

ธวัชชัย สีสุวรรณ (2540) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในระดับจุลภาคเรื่องพฤติกรรมการทุจริตเงินงบประมาณแผ่นดิน: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและวิธีการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ ของข้าราชการส่วนจังหวัดในองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทุจริต ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ สำนักตรวจเงินแผ่นดิน และกองตรวจสอบบัญชี กรมการปกครอง ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการวิเคราะห์และแสดงผลออกมาในเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า การทุจริตที่เกิดขึ้นเป็นแบบกระบวนการ โดยข้าราชการส่วนการคลังองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน ร่วมมือกันยกยอกเงินงบประมาณแผ่นดิน โดยใช้วิธีปลอมรายมือชื่อผู้มีอำนาจถอนเงินจากธนาคาร แล้วนำไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัว จากนั้นใช้วิธีทางบัญชีปกปิดความผิดจึงเป็นการยากที่จะตรวจพบ ด้านมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทุจริต คือ ความต้องการทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวย และมีช่องโอกาส อีกส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริตขึ้นก็คือ ความบกพร่องของระบบควบคุมงาน ความบกพร่องของการจัดทำบัญชีและทะเบียนต่าง ๆ ความบกพร่องของการตรวจสอบเงิน และความบกพร่องอื่น ๆ เช่น ความบกพร่องของผู้บังคับบัญชา ความบกพร่องด้านการบริหารงานบุคคล และความบกพร่องของธนาคาร

ผาสุก พงษ์ไพจิตร (2540) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในระดับมหภาคเรื่องคอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการคอร์รัปชันที่เกิดในประเทศไทย ทศนคติของคนไทยที่มีต่อพฤติกรรมของข้าราชการที่เอาระบบราชการมาเป็นประโยชน์กับตัวเอง และการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวไปส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่ผู้ใกล้ชิดของตน สำหรับ

การศึกษาในครั้งนี้เก็บข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย หนังสือจากห้องสมุดต่าง ๆ และใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมมาทำการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาประกอบกับการนำอัตราส่วนร้อยละมาใช้ในแสดงผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ในประเทศไทย การคอร์รัปชันสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกระดับของระบบราชการและระบบการเมือง ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมบางอย่างที่ถือว่าชอบธรรมภายใต้ระบบอุปถัมภ์ แต่ผิดกฎหมายในบริบทสมัยใหม่ ความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายในวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมกับสิ่งที่ถือเป็นความผิดตามหลักกฎหมายสมัยใหม่ได้เกิดขึ้นในระบบการเมืองไทยมาเป็นเวลานาน นักการเมืองและชนชั้นนำของไทยแก้ปัญหาความขัดแย้งนี้โดยการยึดหลักตามวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมมากกว่าการยึดหลักมาตรฐานตามแบบสมัยใหม่ ในส่วนของการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการคอร์รัปชันกับอนาคตของระบอบประชาธิปไตย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 43.6) เชื่อว่าการคอร์รัปชันในหมู่ข้าราชการและนักการเมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต ผู้ตอบแบบสอบถามอีก ร้อยละ 33.4 ยังไม่แน่ใจว่าการคอร์รัปชันจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง เพราะเห็นว่าการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของการคอร์รัปชันขึ้นอยู่กับปัจจัยในอนาคต ผู้ตอบแบบสอบถามอีก ร้อยละ 8.2 เชื่อว่า การคอร์รัปชันน่าจะมีแนวโน้มลดลงได้

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2539) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในระดับมหภาคเรื่ององค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตและประพฤตินิยมชอบในวงราชการไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับความหมายของคอร์รัปชัน และข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์อราษฎร์บังหลวงในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งผลกระทบของการณ์อราษฎร์บังหลวงที่มีต่อบุคลิกภาพ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยกรอบแนวคิดที่ใช้สำหรับการศึกษาคือใช้พาราไดม์ SOR (Stimuli → Organism → Response Paradigm) ทางพฤติกรรมศาสตร์มาเป็นตัวแบบหลักในการกำหนดเค้าโครงแนวความคิด ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้รวบรวมและเรียบเรียงข่าวสารความรู้เกี่ยวกับการณ์อราษฎร์บังหลวงจากเอกสารนานาชาติ ผลการวิจัย และกรณีศึกษาเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤตินิยมชอบในวงราชการ ทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ โดยผลการศึกษาแสดงอยู่ในรูปแบบของการศึกษาเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมณ์อราษฎร์บังหลวงเกิดขึ้นจากองค์ประกอบทางด้านตัวบุคคลและสภาพแวดล้อม องค์ประกอบด้านตัวบุคคลที่เป็นฐานที่สำคัญของการณ์อราษฎร์บังหลวง ได้แก่ ตัวข้าราชการ ประกอบด้วยพื้นฐานทางบุคลิกภาพ ซึ่งก่อเกิดขึ้นมาจากการกล่อมเกลามาทางสังคม เป็นกระบวนการส่งผ่านวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ผ่านทางครอบครัว

สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อนฝูง บุคลิกภาพของบุคคลดังกล่าวนี้จะปรากฏทั้งทางด้านกายภาพและทางด้านจิตใจ ซึ่งไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่จะปรากฏอยู่ในรูปของความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก ทักษะคติ ความเชื่อ อุดมการณ์ และสภาวะทางจิตแบบอื่น ๆ ด้วย องค์ประกอบด้านบุคลิกภาพนี้เมื่อปรากฏในลักษณะพฤติกรรมร่วมมักจะเรียกว่าวัฒนธรรม และเนื่องจากกลุ่มชนมีหลายกลุ่ม และมีหลายระดับ แบบแผนทางวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับประเภทของกลุ่ม พฤติกรรมการนอกรายการบ่งหลางก็คือ การตอบสนองของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมหนึ่ง ๆ นั่นเอง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการนอกรายการบ่งหลางจะวิวัฒนาการไปตามสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านบุคลิกภาพ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง

รัตนะ บัวสนธ์ (2546) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในระดับมหภาคเรื่องคอร์รัปชันในวงการศึกษาไทย: กรณีศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคอร์รัปชันในวงการศึกษา รวมไปถึง ศึกษสาเหตุ แรงจูงใจ และพฤติกรรมของบุคคลในวงการศึกษาที่มีการกระทำคอร์รัปชันว่ามีลักษณะอย่างไร เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย แบบสอบถาม การสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้เอกสารบันทึก โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคคลในวงการศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่างจำนวน 386 คน และบุคคลในวงการศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา 4 กรณี สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทำการวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มบุคคลในวงการศึกษาที่มีความเห็นว่าการกระทำคอร์รัปชันในวงการศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่างมีอยู่ในระดับน้อย และปานกลาง สำหรับสาเหตุแรงจูงใจและพฤติกรรมคอร์รัปชันนั้น พบว่ามีสาเหตุและแรงจูงใจหลายประการ อาทิ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต การได้รับโอกาสให้กระทำ การยอมรับทางสังคม ความเคยชิน และการมีตำแหน่งที่เอื้อต่อการกระทำ เป็นต้น ทั้งนี้ พฤติกรรมคอร์รัปชัน ประกอบด้วย การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง ค่าพัสดุรายหัวนักเรียน การจัดซื้อนมในโครงการอาหารเสริมนม และการจัดซื้ออาหารในโครงการอาหารกลางวัน เป็นต้น

อมรรัตน์ มหิทธิรุกข์ (2546) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในระดับมหภาคเรื่องบทบาทของหนังสือพิมพ์ต่อการเสนอข่าวคอร์รัปชันในหน่วยงานของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทางด้านนโยบาย รูปแบบปัจจัยและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเสนอข่าว ซึ่งได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้บริหารหนังสือพิมพ์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ กลุ่มข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ กลุ่มตัวแทนนักวิชาการ หน่วยงานองค์กรอิสระและภาคประชาชน

รวม 20 คน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาทำการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ และรายงานผลการศึกษายกออกมาในรูปแบบของการศึกษาเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ทุกฉบับมีนโยบายให้ความสำคัญต่อข่าวคอร์รัปชันแม้จะไม่มีกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม การเสนอข่าวส่วนใหญ่จะให้น้ำหนักกับข้อมูลจากเอกสารมากกว่าข้อมูลบุคคล ความสำคัญของข่าวขึ้นอยู่กับสถานภาพของบุคคลที่ปรากฏเป็นข่าว ความเสียหายของการทุจริตที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากการนำเสนอในรูปแบบของข่าวแล้ว ยังนำเสนอในรูปแบบของรายงานพิเศษ / บทความ และบทบรรณาธิการ ซึ่งมีผลต่อการกระตุ้นความสนใจจากผู้อ่าน นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแสดงว่า ตัวแปรสำคัญที่เป็นข้อจำกัดต่อการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ คือ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย กองบรรณาธิการข่าว นายทุนเจ้าของหนังสือพิมพ์ และหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ อิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย รายได้จากโฆษณา คู่แข่งทางการตลาด และความสนใจของผู้อ่าน ในส่วนของผลที่เกิดจากการเสนอข่าวคอร์รัปชันของหนังสือพิมพ์ จะสามารถผลักดันไปสู่การสอบสวนตามกระบวนการทางกฎหมาย แต่การลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐเท่าที่ผ่านมาพบว่าเป็นไปได้ยาก

งานวิจัยที่เกี่ยวกับคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Mo (2001) ทำการศึกษาเรื่อง Corruption and Economic Growth มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และทำการประมาณผลกระทบของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงจนถึงศึกษาช่องทางแต่ละช่องทางที่คอร์รัปชันใช้ในการส่งผลผ่านไปยังการเจริญเติบโต ซึ่งช่องทางเหล่านี้ได้แก่ การลงทุนทุนมนุษย์ และความมั่นคงของสถาบันการเมือง โดยได้นำแนวคิดของโซโลมาใช้ในการอธิบายถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สำหรับข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาได้รวบรวมมาจาก 49 ประเทศทั่วโลก ตั้งแต่ปี 1970 – 1985 และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ตามที่ระบุไว้ในสมการซึ่งอยู่ในรูปของสมการการผลิต ดังนี้

$$GR = \beta_0 + \beta_1 \text{cor} + \beta_2 y70 + \beta_3 \text{PRIGHT} + \beta_4 (\text{PRIGHT})^2 + \beta_5 \text{HUMAN} + \beta_6 \text{INSTAB} + \beta_7 \text{IY} + \beta_8 \text{POP} + \varepsilon \quad \dots \dots \dots (16)$$

$$\text{IY} = \beta_0 + \beta_1 \text{cor} + \beta_2 y70 + \beta_3 \text{PRIGHT} + \beta_4 (\text{PRIGHT})^2 + \beta_5 \text{POP} + \varepsilon \quad \dots \dots \dots (17)$$

$$\text{HUMAN} = \beta_0 + \beta_1 \text{cor} + \beta_2 y70 + \beta_3 \text{PRIGHT} + \beta_4 (\text{PRIGHT})^2 + \beta_5 \text{POP} + \varepsilon \quad \dots\dots\dots (18)$$

$$\text{INSTAB} = \beta_0 + \beta_1 \text{cor} + \beta_2 y70 + \beta_3 \text{PRIGHT} + \beta_4 (\text{PRIGHT})^2 + \beta_5 \text{POP} + \varepsilon \quad \dots\dots\dots (19)$$

โดยที่	GR	คือ	อัตราเพิ่มของ GDP
	cor	คือ	ดัชนีคอร์รัปชัน
	y70	คือ	Initial Per Capita Income
	PRIGHT	คือ	Gastil Index of Political Rights
	HUMAN	คือ	จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรที่มีอายุ 25 ปีขึ้นไป
	INSTAB	คือ	ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง
	IY	คือ	สัดส่วนการลงทุนทั้งหมด / GDP
	POP	คือ	อัตราเพิ่มของประชากร

ผลการศึกษาพบว่า คอร์รัปชันมีผลกระทบในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในทางตรงและทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการเพิ่มขึ้น 1 หน่วยของดัชนีชี้วัดการคอร์รัปชัน จะมีผลทำให้อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ร้อยละ 0.545 ในส่วนของช่องทางที่คอร์รัปชันใช้ในการส่งผลผ่านไปยังการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่า ความมั่นคงของสถาบันการเมืองเป็นช่องทางที่สำคัญที่สุดที่คอร์รัปชันใช้ในการส่งผลกระทบ และท้ายที่สุดจะทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง ซึ่งผลกระทบที่ส่งผ่านช่องทางความไม่มั่นคงทางสถาบันการเมืองนี้คิดเป็น ร้อยละ 53 ของผลกระทบรวมทั้งหมด

Monte and Papagni (2001) ทำการศึกษาเรื่อง Public Expenditure, Corruption and Economic Growth: The Case of Italy มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวของประเทศอิตาลี โดยการศึกษาจะเป็น ไปบนพื้นฐานแนวคิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนีโอคลาสสิก ในส่วนของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้เก็บข้อมูลจากพื้นที่ต่าง ๆ ภายในประเทศอิตาลี ซึ่งแบ่งพื้นที่ออกเป็น 20 เขตด้วยกัน ลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นแบบ Panel Data ตั้งแต่ปี 1963 – 1991 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำวิธี Ordinary Least Squares with Dummy Variables (LSDV) มาใช้ในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งอยู่ในรูปของสมการการผลิต ดังนี้

$$\Delta y_{jt} = \beta_0 + \beta_1 \Delta y_{jt-1} + \beta_I I_{jt-1} + \beta_G G_{jt-1} + \beta_{GC} GC_{jt-1} + \beta_{Cc} \Delta Cc_{jt} + \beta_{Cc1} \Delta Cc_{jt-1} + \beta_{HC} \Delta HC_{jt-1} + \beta_{cor} cor_{jt-2} + f_i + u_{jt} \quad \dots\dots\dots (20)$$

โดยที่	y	คือ	การเจริญเติบโตของ GDP
	I	คือ	สัดส่วนการลงทุนภาคเอกชน / GDP
	G	คือ	สัดส่วนการลงทุนภาครัฐบาล / GDP
	GC	คือ	การลงทุนภาครัฐบาล / ดัชนีคอร์รัปชัน
	Cc	คือ	การบริโภคภาครัฐบาล
	HC	คือ	ทุนมนุษย์
	cor	คือ	ดัชนีคอร์รัปชัน

ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่แสดงถึงระดับของการคอร์รัปชันมีผลในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อมีการย้อนเวลาของตัวแปรดังกล่าวเป็นจำนวน 2 ช่วงเวลา ซึ่งหมายความว่าคอร์รัปชันมีโอกาสที่จะส่งผลในด้านลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศิตาลี นอกจากนั้น ผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติยังแสดงให้เห็นอีกว่า การส่งผลของคอร์รัปชันสามารถแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางแรก คอร์รัปชันจะส่งผลในทางลบต่อการลงทุนในภาคเอกชน ทำให้การลงทุนในภาคเอกชนลดลง และเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ อีกแนวทางหนึ่ง คือ คอร์รัปชันจะส่งผลในทางลบต่อประสิทธิภาพในการลงทุนภาครัฐบาล จากแนวทางทั้ง 2 ดังกล่าว จะมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของประเทศในโอกาสหน้า

Anoruo and Braha (2003) ทำการศึกษาเรื่อง Corruption and Economic Growth: The African Experience มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งในส่วนของผลทางตรงและผลทางอ้อม สำหรับผลทางอ้อมได้เลือกช่องทางการลงทุนในทุนทางกายภาพและทุนมนุษย์ มาเป็นช่องทางที่คอร์รัปชันใช้ในการส่งผลผ่านไปสู่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยข้อมูลที่ถูกนำมาใช้ในการศึกษาได้รวบรวมมาจากประเทศในทวีปแอฟริกาจำนวน 18 ประเทศ ตั้งแต่ปี 1984 – 2000 ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลได้เลือกใช้วิธี Fully Modified OLS (FM-OLS) ตามแนวคิดของ Phillips – Hansen มาใช้ในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตามที่ได้กำหนดสมการไว้ในรูปของสมการการผลิต ดังนี้

$$EG_t = \alpha_0 + \alpha_1 \text{cor}_t + \alpha_2 K_t + \alpha_3 \text{PG}_t + \alpha_4 Y_0 + \varepsilon_t \quad \dots\dots\dots (21)$$

$$K_t = \alpha_0 + \alpha_1 \text{cor}_t + \alpha_2 EG_t + \alpha_3 \text{PG}_t + \varepsilon_t \quad \dots\dots\dots (22)$$

$$\text{PG}_t = \alpha_0 + \alpha_1 \text{cor}_t + \alpha_2 EG_t + \alpha_3 K_t + \varepsilon_t \quad \dots\dots\dots(23)$$

โดยที่	EG	คือ	อัตราเพิ่มของ GDP
	cor	คือ	ดัชนีคอร์รัปชัน
	K	คือ	สัดส่วนการลงทุนทั้งหมด / GDP
	PG	คือ	อัตราเพิ่มของประชากร
	Y_0	คือ	Initial Output
	ε	คือ	Error Term

ผลการศึกษพบว่า คอร์รัปชันสามารถส่งผลทั้งในทางตรงและทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการเพิ่มขึ้นของดัชนีชี้วัดการคอร์รัปชัน 1 หน่วย จะเป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ร้อยละ 0.87 นอกจากนี้ คอร์รัปชันยังมีผลทำให้การลงทุนทางกายภาพลดลง โดยการเพิ่มขึ้นของดัชนีชี้วัดการคอร์รัปชัน 1 หน่วยจะทำให้การลงทุนทางกายภาพลดลง ร้อยละ 4.69 สำหรับด้านการลงทุนในทุนมนุษย์ก็ได้ผลเช่นเดียวกับการลงทุนทางกายภาพ คือ คอร์รัปชันจะทำให้การลงทุนในทุนมนุษย์ลดลง ผลการศึกษาดังที่กล่าวมานี้ชี้ให้เห็นว่าคอร์รัปชันได้ส่งผลทางตรงโดยจะเป็นตัวขัดขวางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และส่งผลทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยจะเป็นตัวขัดขวางการลงทุน

Pellegrini and Gerlagh (2004) ทำการศึกษาเรื่อง Corruption's Effect on Growth and its Transmission Channel มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งผลในทางตรงและผลในทางอ้อม โดยผลในทางอ้อมของคอร์รัปชันจะส่งผลผ่านช่องทางการลงทุน การศึกษา การค้า และความไม่มั่นคงทางสถาบันการเมือง โดยนำแนวคิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของโซโลมาเป็นแนวคิดหลักในการศึกษา ในการศึกษาใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 1975 – 1996 จาก 49 ประเทศทั่วโลกมาวิเคราะห์ถึงผลที่เกิดขึ้น โดยใช้การวิเคราะห์วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้รับจากการวิเคราะห์จะเป็นค่าสัมประสิทธิ์ของสมการต่อไปนี้

$$(\ln Y_T^i - \ln Y_0^i)/T = \alpha_0 + \alpha_1 \ln Y_0^i + \alpha_2 C^i + \alpha_3 Z^i + \varepsilon_i^i \quad \dots\dots\dots (24)$$

$$Z^i = \gamma_0 + \gamma_1 C^i + V^i \quad \dots\dots\dots (25)$$

โดยที่	Y	คือ	GDP / หัว
	C	คือ	ดัชนีคอร์รัปชัน
	Z	คือ	ช่องทางการส่งผลของคอร์รัปชัน
			ประกอบด้วย การลงทุน การศึกษา การค้า
			และความไม่มั่นคงทางสถาบันการเมือง
	V	คือ	Vector of Residual

ผลการศึกษาพบว่า คอร์รัปชันเป็นอุปสรรคทำให้การเจริญเติบโตของประเทศลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของท่านอื่น ๆ ที่ได้ทำการศึกษามาก่อน ส่วนช่องทางที่คอร์รัปชันใช้ส่งผลผ่านไปสู่อุปสรรคการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่ามีช่องทางหลักก็คือ การลงทุน และการค้า โดยการเพิ่มขึ้น 1 หน่วยของดัชนีชี้วัดคอร์รัปชันจะมีผลทำให้การลงทุนลดลงร้อยละ 2.46 และส่งผลกระทบต่อช่องทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้การเจริญเติบโตลดลง ร้อยละ 0.34 ต่อปี ในด้านการค้า พบว่า การเพิ่มขึ้น 1 หน่วยของดัชนีชี้วัดคอร์รัปชันจะมีผลทำให้ระดับการเปิดการค้าลดลง ร้อยละ 0.19 ซึ่งจะส่งผลทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ร้อยละ 0.3 ต่อปี ในส่วนของการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลได้ข้อสรุปในการศึกษาว่าการเปิดการค้าเป็นช่องทางหลักที่ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Gunalp and Dincer (2005) ทำการศึกษาเรื่อง Corruption, Income Inequality and Growth: Evidence from U.S. States มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลของคอร์รัปชันที่มีต่อความไม่เท่าเทียมทางรายได้และการเจริญเติบโต โดยการศึกษาครั้งนี้อยู่บนแนวคิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มนีโอคลาสสิก แต่มีความแตกต่างจากการศึกษาอื่น ๆ อยู่บ้าง คือ ใช้จำนวนข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยเป็นตัวแปรที่แสดงถึงระดับของคอร์รัปชัน แทนการใช้ดัชนีชี้วัดการคอร์รัปชัน สำหรับข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลของมลรัฐต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 1982 - 2001 และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในการวิเคราะห์ผลของคอร์รัปชันมีต่อความไม่เท่าเทียมทางรายได้และการเจริญเติบโต โดยสมการที่ใช้ในการศึกษาอยู่ในรูปแบบสมการการผลิต ดังต่อไปนี้

$$\text{Gini}_{st} = \beta_0 + \beta_1 \text{cor}_{st} + \beta_2 X_{st} + \varepsilon_{st} \quad \dots\dots\dots (26)$$

$$GSP_{st} = \beta_0 + \beta_1 \ln \text{initial } GSP_{st} + \beta_2 \text{cor}_{st} + \beta_3 \ln Z_{st} + \varepsilon_{st} \quad \dots\dots\dots (27)$$

โดยที่	Gini	คือ	ค่าสัมประสิทธิ์ Gini
	cor	คือ	ดัชนีคอร์รัปชัน
	X	คือ	ชุดของตัวแปรควบคุมที่มีผลต่อความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ อันได้แก่ การศึกษา จำนวนผู้ว่างงาน ค่าจ้างขั้นต่ำ และ GSP/หัว
	GSP	คือ	อัตราการเติบโตของ Gross State Product / หัว
	Z	คือ	ชุดของตัวแปรควบคุมที่มีผลต่อการเติบโตของ GSP อันได้แก่ การศึกษา การลงทุน และอัตราเพิ่มของประชากร

ผลการศึกษาพบว่า การเพิ่มขึ้นของการคอร์รัปชันจะส่งผลต่อความไม่เท่าเทียมทางรายได้ ทำให้มีความไม่เท่าเทียมทางรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นแล้วคอร์รัปชันยังส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเช่นกัน จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ได้รับมีค่าที่ใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่าตัวแปรควบคุมในแต่ละสมการจะแตกต่างกันออกไปก็ตาม จากสมการสุดท้ายที่รวมตัวแปรควบคุมทุกตัวแปรเข้าไว้ด้วยกันแสดงให้เห็นว่า การเพิ่มขึ้น 1 หน่วยของระดับการคอร์รัปชัน ซึ่งวัดจากจำนวนข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยต่อประชากร 100,000 คน จะส่งผลต่อค่า Gini Coefficient โดยจะทำให้ค่า Gini Coefficient เพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 4 หมายความว่า ทำให้ความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 และจะเป็นอุปสรรคทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงประมาณ ร้อยละ 1.2

จากการตรวจเอกสารทั้งหมดดังที่กล่าวมา พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นทำการศึกษาถึงพฤติกรรมในการคอร์รัปชัน สาเหตุและแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการคอร์รัปชัน ซึ่งผลที่ได้รับจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การคอร์รัปชันเกิดขึ้นได้ในทุกส่วนของสังคมทั้งในระบบการเมืองและระบบราชการ โดยมีรูปแบบในการคอร์รัปชันที่แตกต่างกันออกไป อันได้แก่ การยกยอกงบประมาณของหน่วยงานหรือยกยอกงบประมาณในแผนกต่าง ๆ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง ค่าพัสดุ รายหัวนักเรียน ค่าจัดซื้อนมและอาหาร และการให้การอุปถัมภ์แก่ผู้ใกล้ชิดโดยกระบวนการคอร์รัปชันจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง สำหรับสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำดังกล่าวนี้มีหลายสาเหตุ ได้แก่ ความ

ต้องการทางด้านเศรษฐกิจ ตำแหน่งหน้าที่เอื้ออำนวย ได้รับโอกาสให้กระทำ ความบกพร่องของระบบควบคุมงาน ความบกพร่องของการจัดทำบัญชีและทะเบียนต่าง ๆ ความบกพร่องของการตรวจสอบเงิน ค่านิยมในการดำเนินชีวิต การยอมรับทางสังคม และความเคยชิน ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้น พบว่า การคอร์รัปชันทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้างทั้งทางด้านการเมือง สังคม การบริหาร รวมถึงด้านเศรษฐกิจด้วย

สำหรับในการศึกษาเกี่ยวกับคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้ศึกษามักใช้ฟังก์ชันการผลิตตามแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนีโอคลาสสิกมาเป็นพื้นฐานในการศึกษา ส่วนวิธีที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมักจะใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) และใช้ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) เป็นตัวแทนในการแสดงถึงระดับของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศ โดยผลจากการวิเคราะห์พบว่า การคอร์รัปชันมีผลในทางลบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับผลทางอ้อมคอร์รัปชันจะส่งผลผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ การลงทุนทางกายภาพซึ่งใช้สัดส่วนการลงทุนทั้งหมด/ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมาเป็นตัวแทน การลงทุนในทุนมนุษย์ซึ่งใช้อัตราเพิ่มของประชากรมาเป็นตัวแทน การลงทุนภาคเอกชนซึ่งใช้สัดส่วนการลงทุนภาคเอกชน/ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมาเป็นตัวแทน การลงทุนภาครัฐบาลซึ่งใช้สัดส่วนการลงทุนภาครัฐบาล/ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมาเป็นตัวแทน การศึกษาซึ่งใช้จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 25 ปีขึ้นไปหรือสัดส่วนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา/ประชากรวัยเรียนมาเป็นตัวแทน นโยบายการค้าซึ่งใช้ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศมาเป็นตัวแทน และความมั่นคงทางการเมืองการปกครองซึ่งใช้สัดส่วนของจำนวนนักโทษ /ประชากร 1 แสนคน/ปีมาเป็นตัวแทน

การศึกษาทบทวนงานข้างต้นเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้อย่างมาก กล่าวคือ การตรวจเอกสารในส่วนแรกซึ่งเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชันในประเทศไทยทำให้ทราบถึงสาเหตุ แรงจูงใจที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน และพฤติกรรมในการคอร์รัปชัน ซึ่งความรู้ที่ได้รับจากการตรวจเอกสารดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 สำหรับการตรวจเอกสารในส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้ทราบถึงตัวแปรที่จะนำมาใช้เป็นตัวแทนเพื่อแสดงถึงระดับการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น และช่องทางต่าง ๆ ที่คอร์รัปชันใช้ในการส่งผลผ่านไปสู่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยความรู้ที่ได้รับจากการตรวจเอกสารใน

ส่วนนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาผลทางตรงและผลทางอ้อมของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ได้

การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี สามารถแสดงตารางสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันในประเทศไทยได้ดังตารางที่ 1 และตารางสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 สรุปงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชันในประเทศไทย

ผู้ศึกษา / ชื่อเรื่อง	วัตถุประสงค์
1. รศ.ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2539) "องค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ไทย "	เพื่อสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับความหมาย และข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์ร้ายธรรพ์บังหลวง ในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งผลกระทบของการธรรพ์บังหลวงที่มีต่อบุคลิกภาพ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับมหภาค
2. ธวัชชัย ลีสุวรรณ (2540) "พฤติกรรมการณ์ทุจริตเงินงบประมาณแผ่นดิน: ศึกษากรณี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น"	เพื่อศึกษาพฤติกรรมและวิธีการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ ของข้าราชการส่วนจังหวัดใน้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และมูลเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทุจริต ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับจุลภาค
3. รศ.ดร. ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (2540) "คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย"	เพื่อศึกษาถึงการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทศนคติของคนไทยที่มีต่อพฤติกรรมของข้าราชการที่เอาระบบราชการมาเป็นประโยชน์กับตัวเองและการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวไปส่งเสริมความก้าวหน้าให้แก่ผู้ใกล้ชิดของคน ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับมหภาค
4. รัตนะ บัวสนธ์ (2546) "คอร์รัปชันในวงการการศึกษาไทย กรณีศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง"	เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับคอร์รัปชันในวงการการศึกษา รวมถึงศึกษาสาเหตุ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการณ์คอร์รัปชันของบุคคลในวงการการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับมหภาค
5. อมรรัตน์ มหิทธิรุกข์ (2546) "บทบาทของหนังสือพิมพ์ต่อการเสนอข่าวคอร์รัปชันในหน่วยงานของรัฐ"	เพื่อศึกษาทางด้านนโยบาย รูปแบบปัจจัย และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเสนอข่าว ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับมหภาค

ที่มา: จากการประมวลสรุปโดยผู้วิจัย

ตารางที่ 2 สรุปงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ผู้ศึกษา / ชื่อเรื่อง	วัตถุประสงค์	แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้	ช่องทางในการส่งผลกระทบ
1. Pak Hung Mo (2001) "Corruption and Economic Growth"	ศึกษาถึงผลกระทบของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงช่องทางในทางส่งผลกระทบ	- วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) - ศึกษาตามแนวคิดของโซโล - สมการการผลิต	- การลงทุน - ทุนมนุษย์ - ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง
2. Alfredo Del Monte and Erasmo Papagni (2001) "Public Expenditure, Corruption and Economic Growth: The Case of Italy"	ศึกษาถึงผลของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวของประเทศอิตาลี	- Ordinary Least Squares with Dummy Variables (LSDV) - ศึกษาตามแนวคิดของกลุ่มนีโอคลาสสิก - สมการการผลิต	- การลงทุนภาคเอกชน - การลงทุนภาครัฐบาล
3. Emmanuel Anoruo and Habtu Braha (2003) "Corruption and Economic Growth: The African Experience"	ศึกษาถึงผลของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งในส่วนตรงและทางอ้อม	- วิธี Fully Modified OLS (FM-OLS) - ตามแนวคิดของ Phillips – Hansen - สมการการผลิต	- การลงทุนในทุนทางกายภาพ - การลงทุนในทุนมนุษย์
4. Lorenzo Pellegrini and Reyer Gerlagh (2004) "Corruption's Effect on Growth and its Transmission Channel "	ศึกษาถึงผลของคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งผลทางตรงและผลทางอ้อม	- วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) - ศึกษาตามแนวคิดของโซโล - สมการการผลิต	- การลงทุน - การศึกษา - นโยบายการค้า - ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง
5. Burak Gunalp and Qguzhan C. Dincer (2005) "Corruption, Income Inequality and Growth: Evidence from U.S. states"	ศึกษาถึงผลของคอร์รัปชันที่มีต่อความไม่เท่าเทียมทางรายได้และการเจริญเติบโต	- ใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) - ศึกษาตามแนวคิดของกลุ่มนีโอคลาสสิก - สมการการผลิต	-

ที่มา: จากการประมวลสรุปโดยผู้วิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้มาจากเอกสารและข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กองบังคับการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาถึงผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาทั้งผลทางตรงและผลทางอ้อม ข้อมูลที่นำมาใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งจะเลือกใช้ข้อมูลรายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2547 สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและแหล่งที่มาของข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลด้านระดับของการคอร์รัปชันได้ใช้ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception index: CPI) ซึ่งเป็นข้อมูลจากองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ดัชนีดังกล่าวมีค่าตั้งแต่ 0 – 10 ค่า 0 แสดงถึงระดับการคอร์รัปชันสูงสุด และค่า 10 แสดงถึงระดับการคอร์รัปชันที่ต่ำที่สุดหรือไม่มีการคอร์รัปชันเลย ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันนี้คำนวณมาจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่สถาบันต่าง ๆ ได้จัดทำขึ้น โดยรายละเอียดเกี่ยวกับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ปัญหาคอร์รัปชันได้อธิบายไว้ในส่วนของการศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

2. ข้อมูลด้านความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ในการศึกษาครั้งนี้เลือกใช้จำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี มาเป็นตัวแทนของความมั่นคงทางการเมืองการปกครองที่เกิดขึ้นภายในประเทศ โดยข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณสามารถหาได้จากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

3. ข้อมูลด้านการค้าระหว่างประเทศ ใช้ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศมาเป็นตัวแทนในด้านการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น โดยดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศสามารถคำนวณได้จาก สัดส่วนของมูลค่าการนำเข้ารวมกับมูลค่าการส่งออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ซึ่งข้อมูลที่ต้องนำมาใช้ในการคำนวณสามารถหาได้จากธนาคารแห่งประเทศไทย

4. ข้อมูลด้านการลงทุน ใช้สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมาเป็นตัวแทนด้านการลงทุน โดยข้อมูลการลงทุนทั้งหมดของประเทศไทยซึ่งเป็นผลรวมของการลงทุนภาคเอกชนกับการลงทุนภาครัฐบาลสามารถหาได้จากธนาคารแห่งประเทศไทย

5. ข้อมูลด้านการศึกษา ใช้สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อจำนวนประชากรในวัยเรียนเป็นตัวแทนของข้อมูลในด้านการศึกษา โดยข้อมูลดังกล่าวสามารถหาได้จาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

6. ข้อมูลด้านมูลค่าหลักทรัพย์ (Capital Stock) ใช้อัตราการเปลี่ยนแปลงมูลค่าหลักทรัพย์เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยด้านทุน โดยข้อมูลดังกล่าวได้มาจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

7. ข้อมูลด้านผลิตภาพแรงงาน ใช้อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน ณ ราคาคงที่ปี 2531 มาเป็นตัวแทนที่จะบ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงในความสามารถในการผลิตของแรงงาน โดยผลิตภาพแรงงานสามารถคำนวณได้จาก สัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อจำนวนผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการคำนวณรวบรวมมาจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

8. อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้นต่อหัว ใช้เป็นตัวแทนของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นข้อมูล ณ ราคาคงที่ปี 2531 จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้ คือ

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายถึงสภาพทั่วไปของคอร์รัปชันในประเทศไทยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

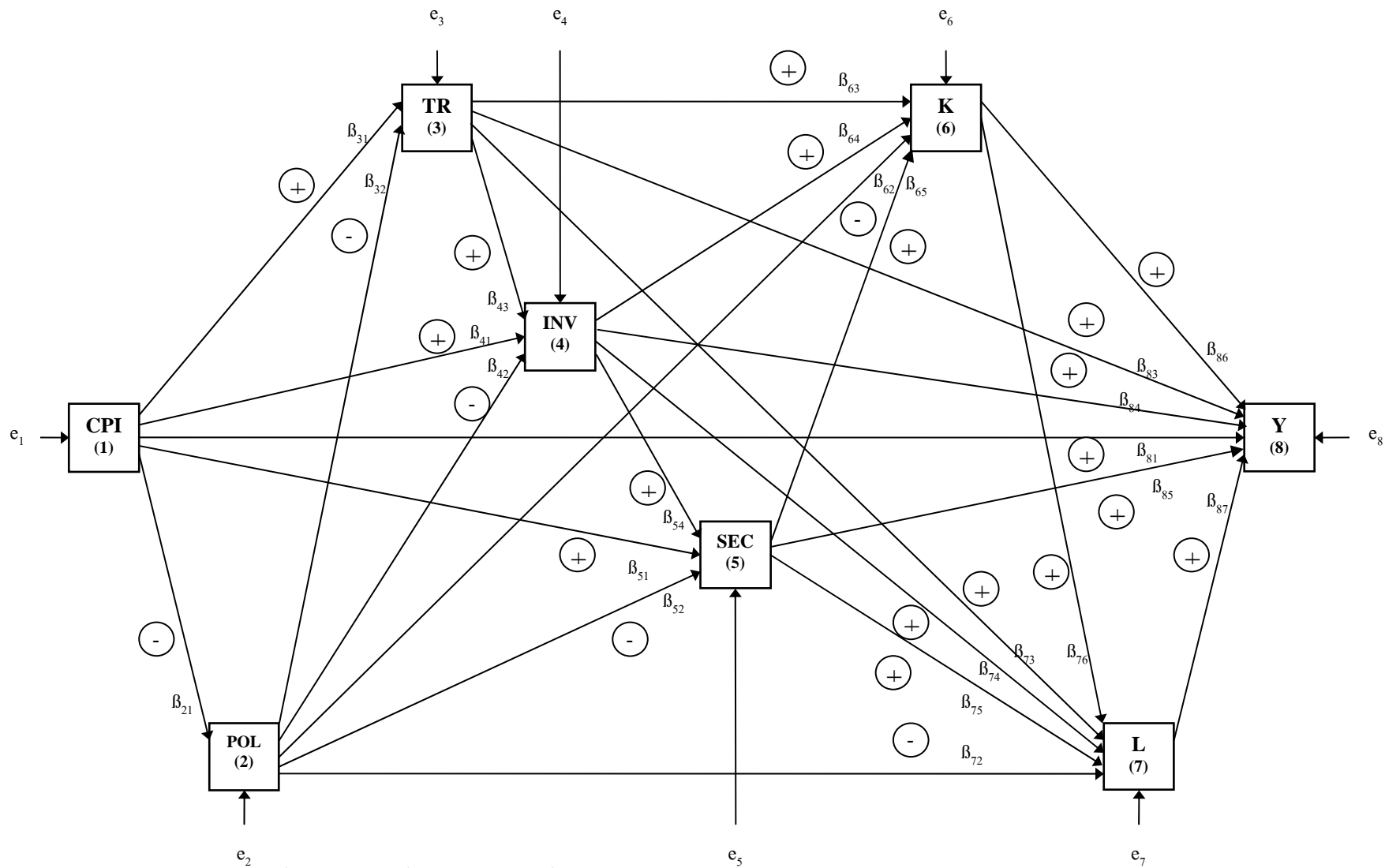
- 1.1 มุลเหตุแห่งการคอร์รัปชัน
- 1.2 รูปแบบพฤติกรรมกรรมการคอร์รัปชันในประเทศไทย
- 1.3 มาตรการในการปราบปรามคอร์รัปชัน
- 1.4 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) เพื่อวิเคราะห์ถึงผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 อันเป็นการศึกษามบนพื้นฐานของฟังก์ชันการผลิตตามแนวคิดทฤษฎีของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนีโอคลาสสิก โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร (Path Analysis) ตามระบบสมการ โครงสร้างที่จะได้กล่าวถึงในส่วนของแบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

แบบจำลองที่ใช้ในการวิจัย

สืบเนื่องจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ประกอบกับการตรวจสอบเอกสารในประเด็นที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา สามารถนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแผนผังเส้น โยง (Path Diagram) เพื่อนำมาใช้ในการหาผลทางตรงและผลทางอ้อมที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามวิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังภาพที่ 7 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทั้งหมด 8 ตัวแปร ดังนี้

- 1) ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) เป็นตัวแทนของระดับการคอร์รัปชัน (ไม่มีหน่วย)
- 2) จำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) เป็นตัวแทนของความมั่นคงทางการเมืองการปกครองภายในประเทศ (มีหน่วยเป็นครั้ง/ปี)

ภาพที่ 7 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการคอร์รัปชันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

3) ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR) เป็นตัวแทนของระดับการค้าระหว่างประเทศ (ไม่มีหน่วย)

4) สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) เป็นตัวแทนของระดับการลงทุนภายในประเทศ (มีหน่วยเป็นร้อยละ)

5) สัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) เป็นตัวแทนของคุณภาพของระบบการศึกษา (มีหน่วยเป็นร้อยละ)

6) อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (K) เป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยด้านมูลค่าเงินทุน (มีหน่วยเป็นร้อยละ)

7) อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) เป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยด้านผลิตภาพแรงงาน (มีหน่วยเป็นร้อยละ)

8) อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (Y) เป็นตัวแทนของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (มีหน่วยเป็นร้อยละ)

ตามภาพที่ 7 เห็นได้ว่าการคอร์รัปชันจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผลทางอ้อมที่คอร์รัปชันส่งผ่านไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น จะส่งผลผ่านช่องทางการลงทุน การค้าระหว่างประเทศ ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง และการศึกษา ซึ่งช่องทางต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อปัจจัยด้านทุนและแรงงาน ในท้ายที่สุดก็จะส่งผลต่อไปยังการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถนำความสัมพันธ์จากภาพที่ได้แสดงไว้มาสร้างเป็นแบบจำลองหรือสมการโครงสร้าง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

$$POL = \beta_{21}CPI + e_2 \quad \dots\dots\dots(28)$$

$$TR = \beta_{31}CPI + \beta_{32}POL + e_3 \quad \dots\dots\dots(29)$$

$$INV = \beta_{41}CPI + \beta_{42}POL + \beta_{43}TR + e_4 \quad \dots\dots\dots(30)$$

$$SEC = \beta_{51}CPI + \beta_{52}POL + \beta_{54}INV + e_5 \quad \dots\dots\dots(31)$$

$$K = \beta_{62}POL + \beta_{63}TR + \beta_{64}INV + \beta_{65}SEC + e_6 \quad \dots\dots\dots(32)$$

$$L = \beta_{72}POL + \beta_{73}TR + \beta_{74}INV + \beta_{75}SEC + \beta_{76}K + e_7 \quad \dots\dots\dots(33)$$

$$Y = \beta_{81}CPI + \beta_{83}TR + \beta_{84}INV + \beta_{85}SEC + \beta_{86}K + \beta_{87}L + e_8 \quad \dots\dots\dots(34)$$

เมื่อ	CPI	=	ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (ไม่มีหน่วย)
	POL	=	จำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (ครั้ง/ปี)
	TR	=	ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (ไม่มีหน่วย)
	INV	=	การลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ)
	SEC	=	นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (ร้อยละ)
	K	=	อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (ร้อยละ)
	L	=	อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (ร้อยละ)
	Y	=	อัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (ร้อยละ)
	e_i	=	Residual Variable
	β_{ji}	=	Path Coefficient โดยที่ j คือ ตัวแปรผล และ i คือ ตัวแปรเหตุ

สมมติฐานในการวิจัย

ความคาดหวังความสัมพันธ์ตามแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในสมการที่ (28) - (34) มีสมมติฐาน ดังนี้

1) จำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) หรือ $\beta_{21} < 0$ ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ดังนี้คือ หากระดับของการคอร์รัปชันสูงขึ้น ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ที่มีค่าลดลง จะทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครองภายในประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยจำนวนของการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) คือ มีการปรับคณะรัฐมนตรีหลายชุด เนื่องจากการคอร์รัปชันที่

เพิ่มมากขึ้นในหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบริหารและปกครองประเทศ โดยเฉพาะในส่วนของรัฐบาล จะมีผลทำให้การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของประเทศมีประสิทธิภาพลดลง ซึ่งเป็นผลเสียต่อการบริหารปกครองประเทศ ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน ผลที่ตามมาก็คือ เกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครอง จนท้ายที่สุดก็นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดช่องทางการส่งผลของคอร์รัปชัน ดังเช่นผลการศึกษาของ Mo (2001)

2) ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) หรือ $\beta_{31} > 0$ แต่ $\beta_{32} < 0$ ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ได้ดังนี้

ระดับการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR) จะลดลง หากระดับของการคอร์รัปชันสูงขึ้น ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ที่มีค่าลดลง เนื่องจากการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น เช่น การจ่ายสินบนเพื่อเลียงภานำเข้าหรือส่งออก จะทำให้เจ้าของธุรกิจทำการรวมเงินค่าสินบนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนของสินค้าด้วย ต้นทุนของสินค้าดังกล่าวจึงสูงผิดปกติ เมื่อทำการตั้งราคาของสินค้า จึงทำให้ราคาของสินค้านั้นสูงกว่าราคาปกติ เป็นผลให้ประชาชนทั้งในประเทศผู้นำเข้าและผู้ส่งออกต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนมากขึ้นเพื่อให้ได้สินค้านั้น เมื่อเวลาผ่านไปความต้องการในสินค้านั้นของประชาชนก็จะค่อย ๆ ลดลง ผลกำไรที่ผู้ประกอบการได้รับจากการค้าระหว่างประเทศก็ลดลงตามไปด้วย ท้ายที่สุดปริมาณการค้าระหว่างประเทศก็จะลดลง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดช่องทางการส่งผลของคอร์รัปชัน ดังเช่นผลการศึกษาของ Emmanuelle (2005)

ระดับการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR) จะลดลง หากภายในประเทศไม่มีความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง (POL) เนื่องจาก การที่มีมีการปรับคณะรัฐมนตรีหลายชุดเข้ามาบริหารปกครองประเทศ แสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครอง เหตุการณ์เช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นใจในการประกอบธุรกิจประเภทต่าง ๆ รวมถึงการค้าขายระหว่างประเทศด้วย ทำให้ผู้ประกอบการไม่กล้าขยายการประกอบธุรกิจ และตัดสินใจชะลอหรือลดปริมาณการค้าระหว่างประเทศลงในที่สุด ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดระบบการเมืองการปกครองกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (วรวิทย์ หิรัญรักษ์, 2539)

3) สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) และ ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ

(TR) แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) หรือ β_{41} และ $\beta_{43} > 0$ แต่ $\beta_{42} < 0$ ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ได้ดังนี้

ระดับการลงทุนภายในประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) จะลดลง หากระดับของการคอร์รัปชันสูงขึ้น ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ที่มีค่าลดลง เนื่องจากการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น เช่น การจ่ายเงินให้กับหน่วยราชการ เพื่อให้ได้ทำสัญญาในการลงทุนหรือทำการผลิตจะส่งผลทำให้หน่วยธุรกิจที่เป็นผู้จ่ายเงินบนทำการแสวงหาผลประโยชน์จากการลงทุนหรือการผลิตนั้น ๆ เพื่อชดเชยเงินที่ได้จ่ายไป โดยจะทำการตั้งราคาผลผลิตให้มีราคาสูงกว่าปกติ ผลที่ตามมาก็คือ ประชาชนมีความต้องการในสินค้านั้นลดลงเนื่องจากราคาที่แพงขึ้น ถ้าไรที่หน่วยธุรกิจได้รับลดลงเพราะประชาชนลดปริมาณการซื้อสินค้า ท้ายที่สุดปริมาณการลงทุนก็จะลดลง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดช่องทางการส่งผลของคอร์รัปชัน ดังเช่นผลการศึกษาของ Rose-Ackerman (1996)

ระดับการลงทุนภายในประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) จะลดลง หากระดับการค้าระหว่างประเทศ (TR) มีค่าลดลง เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศจะทำให้สินค้าที่ถูกผลิตออกมามีตลาดในการจำหน่ายที่กว้างกว่าในกรณีที่ไม่มีการค้าระหว่างประเทศ ตลาดของสินค้าที่กว้างขึ้นจึงเป็นสิ่งจูงใจให้นักลงทุนทำการลงทุนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากนักลงทุนเหล่านี้เล็งเห็นถึงผลกำไรที่มากขึ้นที่จะได้รับจากการขยายตลาดไปสู่ต่างประเทศ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดบทบาทของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (วรวิทย์ หิรัญรักษ์, 2539)

ระดับการลงทุนภายในประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) จะลดลง หากภายในประเทศไม่มีความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง (POL) การที่มีการปรับคณะรัฐมนตรีหลายชุดเข้ามาบริหารปกครองประเทศ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งที่จะมีผลต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน ทำให้นักลงทุนไม่กล้าทำการลงทุนเพราะจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่มากขึ้น สุดท้ายปริมาณการลงทุนก็จะลดลง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดระบบการเมืองการปกครองกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (วรวิทย์ หิรัญรักษ์, 2539)

4) สัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) และสัดส่วนการลงทุนทั้งหมด

ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) หรือ β_{51} และ $\beta_{54} > 0$ แต่ $\beta_{52} < 0$ ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ได้ดังนี้

คุณภาพของระบบการศึกษา ซึ่งชี้วัดด้วยสัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) จะลดลง หากระดับของการคอร์รัปชันสูงขึ้น ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ที่มีค่าลดลง เนื่องจากหากมีการคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาทำให้ต้นทุนในการศึกษาสูงขึ้นเพราะต้องมีการจ่ายเงินเพื่อให้ได้เข้ารับการศึกษาดูบริการทางการศึกษาลดลง เช่น หนังสือ ตำราเรียน เพราะมีการยกยอกงบประมาณในการจัดหาบริการหรือนำเอาบริการเหล่านี้ออกไปจำหน่าย นอกจากนั้น คุณภาพของการศึกษาก็จะลดลงในกรณีที่มีการรับสินบนในการสรรหาบุคลากรเข้ามาสู่กระบวนการเรียนการสอน ทำให้ได้บุคลากรที่ไม่มีคุณภาพมาทำการสอน เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาที่ประชาชนได้รับจะมีคุณภาพลดลงหากมีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดช่องทางการส่งผลของคอร์รัปชัน ดังเช่นผลการศึกษาของ Tanzi และ Davoodi (1997)

คุณภาพของระบบการศึกษา ซึ่งชี้วัดด้วยสัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) จะลดลงเช่นกัน หากระดับการลงทุนภายในประเทศ (INV) มีค่าลดลง เนื่องจากการลงทุนทางด้านการศึกษา เช่น การสร้างโรงเรียนและการสนับสนุนด้านอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น ถือว่าเป็นการลงทุนในทุนพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งดูแลโดยรัฐบาลและเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการลงทุนทั้งหมดของประเทศ ดังนั้น หากการลงทุนทางการศึกษามีปริมาณที่ลดน้อยลง ถึงบริการทางการศึกษาต่าง ๆ ดังกล่าวก็จะลดน้อยลงไปด้วย ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่าระบบการศึกษามีคุณภาพลดลง ผลที่ตามมาคือแรงงานที่สำเร็จการศึกษาออกไปมีคุณภาพต่ำส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตามแนวคิดบทบาทของทุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (รัตนาศายคณิต, 2523)

เช่นเดียวกัน คุณภาพของระบบการศึกษา (SEC) จะลดลง หากภายในประเทศไม่มีความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง (POL) เนื่องจากการปรับคณะรัฐมนตรีหลายชุดเข้ามาบริหารปกครองประเทศ จะทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ และ ทำให้รัฐบาลที่เข้ามารับหน้าที่ดูแลบ้านเมืองจะต้องจัดสรรเงินงบประมาณส่วนใหญ่ไปกับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อรักษาความมั่นคงทางการเมืองการปกครองของตน ทำให้งบประมาณที่จะจัดสรรมาสู่งานด้านการศึกษามีจำนวนลดลง และมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการระบบการศึกษา

เพื่อให้เกิดระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดระบบการเมืองการปกครองกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (วรวิทย์ หิรัญรักษ์, 2539)

5) อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุน (K) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR), สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) และสัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) หรือ β_{63} , β_{64} และ $\beta_{65} > 0$ แต่ $\beta_{62} < 0$ ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ได้ดังนี้

อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุน (K) จะลดลง หากระดับการค้าระหว่างประเทศ (TR) มีค่าลดลง เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศจะทำให้เกิดการไหลเข้าของทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ สินค้าทุน เครื่องจักร อุปกรณ์การผลิต และวัตถุดิบต่าง ๆ จากต่างประเทศมาสู่ในประเทศ ซึ่งเป็นการช่วยยกระดับการสะสมทุนในประเทศให้สูงขึ้น ในทางตรงข้าม หากปริมาณการค้าระหว่างประเทศลดลง การไหลเข้าของทุนจากต่างประเทศก็จะลดลงตามไปด้วย ทำให้การสะสมทุนภายในประเทศลดลง มูลภัณฑ์ทุนก็จะลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดบทบาทของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (วรวิทย์ หิรัญรักษ์, 2539)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุน (K) จะลดลง หากระดับการลงทุนภายในประเทศ (INV) ลดลง เนื่องจาก ปริมาณการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ผู้ลงทุนต้องมีการสั่งซื้อเครื่องจักร วัตถุดิบ อุปกรณ์การผลิตต่าง ๆ เพื่อใช้ในการลงทุน ซึ่งถือว่าเป็นการทำให้ระดับการสะสมทุนของประเทศเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น หากปริมาณการลงทุนของประเทศลดลง ผลที่ตามมาคือการสะสมทุนของประเทศลดลง ทำให้มูลภัณฑ์ทุนของประเทศลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงไปด้วย ซึ่งเป็นผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ตามแนวคิดการลงทุนเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (บุญคง หันจางสิทธิ์, 2544)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุน (K) จะลดลง หากคุณภาพของระบบการศึกษา (SEC) ลดลง เนื่องจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพจะทำให้บุคคลที่เข้ารับการศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการผลิตสูง ส่งผลให้รายได้ที่ได้รับจึงสูงตามไปด้วย ซึ่งรายได้ที่สูงขึ้นนี้อาจจะถูกนำไปใช้จ่ายเพื่อการสะสมทุน ดังนั้น หากระบบการศึกษาไม่มีคุณภาพ บุคคลที่สำเร็จการศึกษาออกมาก็จะมีความสามารถในการผลิตที่ค่อนข้างต่ำ รายได้ที่ได้รับก็ต่ำตามไปด้วย ผลที่

ตามมาก็คือ ระดับของการสะสมทุนในประเทศลดลง มูลค่าเงินทุนก็จะลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ซึ่งเป็นผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ตามแนวคิดการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ (จรินทร์ เทศวานิช, 2539)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (K) จะลดลง หากภายในประเทศไม่มีความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง (POL) เนื่องจาก การที่มีการปรับคณะรัฐมนตรีหลายชุดเข้ามาบริหารปกครองประเทศเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการสะสมทุนเพราะจะทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่น เช่นเดียวกันกับในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีบ่อย ๆ ส่งผลเสียต่อการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ดังนั้น หากมีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีบ่อยครั้ง จะส่งผลทำให้การสะสมทุนในประเทศลดลง และมูลค่าเงินทุนก็จะลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดระบบการเมืองการปกครองกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (วรวุฒิ หิรัญรักษ์, 2539)

6) อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR), สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV), สัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) และอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (K) แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) หรือ $\beta_{73}, \beta_{74}, \beta_{75}$ และ $\beta_{76} > 0$ แต่ $\beta_{72} < 0$ ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ได้ดังนี้

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) ซึ่งชี้วัดด้วยสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อจำนวนผู้มีงานทำจะลดลง หากระดับการค้าระหว่างประเทศ (TR) ลดลง เนื่องจากการค้าระหว่างประเทศจะทำให้แรงงานมีคุณภาพมากขึ้น โดยการค้าระหว่างประเทศจะกระตุ้นให้ประเทศมีการใช้เครื่องจักรเพิ่มมากขึ้น กระตุ้นให้มีการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ซึ่งการที่มีเครื่องจักรมาใช้ร่วมกับแรงงานในการผลิตจะส่งผลให้แรงงานมีความสามารถในการผลิตมากขึ้น และทำการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากการค้าระหว่างประเทศลดลง เครื่องจักรที่นำมาใช้ร่วมกับแรงงานในการผลิตก็จะลดลงเช่นกัน ทำให้ประสิทธิภาพและความสามารถในการผลิตของแรงงานลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดบทบาทของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (วรวุฒิ หิรัญรักษ์, 2539)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) จะลดลง หากระดับการลงทุนภายในประเทศ (INV) ลดลง เนื่องจากการลงทุนจากทั้งภาครัฐและเอกชนในโครงการบางโครงการ เช่น การเปิดฝึกอบรมในวิชาชีพต่าง ๆ จะทำให้แรงงานมีความสามารถ มีทักษะความชำนาญ และมีฝีมือในการผลิตมากขึ้น ดังนั้น หากปริมาณการลงทุนดังกล่าวลดลง ก็จะทำให้ความสามารถและผลิตภาพในการผลิตของแรงงานลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดบทบาทของทุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (รัตน สหายคณิต, 2523)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) จะลดลง หากคุณภาพของระบบการศึกษา (SEC) ลดลง เนื่องจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพจะทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาจนสำเร็จการศึกษากลายเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ซึ่งเมื่อบุคคลเหล่านี้เข้าสู่ตลาดแรงงานก็จะกลายเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ มีฝีมือ และมีความสามารถในการผลิต ดังนั้น หากระบบการศึกษาไม่มีคุณภาพ หรือมีคุณภาพลดลง ก็จะส่งผลทำให้บุคคลที่สำเร็จการศึกษากลับไปไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร เมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานก็จะกลายเป็นแรงงานที่มีความสามารถในการผลิตอยู่ในระดับต่ำ ผลที่ตามมาคือระดับของผลิตภาพแรงงานของประเทศก็จะลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงในที่สุด ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดแรงงานกับการพัฒนาเศรษฐกิจ (รัตน สหายคณิต, 2523)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) จะลดลง หากอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุน (K) ลดลง เนื่องจากทุนพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ที่อยู่อาศัย ไฟฟ้า สาธารณสุข เป็นต้น จะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อความสามารถและผลิตภาพในการผลิตของแรงงาน ทำให้แรงงานสามารถทำการผลิตได้มากขึ้น ดังนั้น หากทุนพื้นฐานทางเศรษฐกิจเหล่านี้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ก็จะทำให้ความสามารถและผลิตภาพในการผลิตของแรงงานลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงตามไปด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดบทบาทของทุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (รัตน สหายคณิต, 2523)

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) จะลดลง หากภายในประเทศไม่มีความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง (POL) เนื่องจากการปรับคณะรัฐมนตรีหลายชุด เนื่องจากสถานการณ์ความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครอง จัดว่าเป็นสภาพแวดล้อมในการทำงานของแรงงานอย่างหนึ่ง ถ้าเกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครองขึ้น เช่น มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีบ่อย ๆ มีโจรผู้ร้ายชุกชุม ก็จะส่งผลให้แรงงานรู้สึกว่าคุณภาพของตนเองไม่มีความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ ผลิตภาพและความสามารถในการผลิตของแรงงานก็จะลดลงหรือเพิ่มขึ้นใน

อัตราที่ลดลง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดแนวคิดระบบการเมืองการปกครองกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (วรวิฒิ หิรัญรักษ์, 2539)

7) อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (Y) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI), ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR), สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV), สัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC), อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุน (K) และ อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) หรือ $\beta_{81}, \beta_{83}, \beta_{84}, \beta_{85}, \beta_{86}$ และ $\beta_{87} > 0$ ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ได้ดังนี้

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (Y) จะลดลง หากระดับของการคอร์รัปชันสูงขึ้น ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ที่มีค่าลดลง เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นผลมาจากปัจจัยที่เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจและมีใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่งสถาบันก็จัดว่าเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ หากมีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นในองค์กรที่เป็นผู้ดำเนินตามแบบแผนของสถาบันจะส่งผลทำให้การบริหารจัดการของภาครัฐเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากความรุนแรงของการคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้นก็จะทำให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของประเทศ ผลที่ตามมาคือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดสถาบันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (สุมาลี สันติพลวุฒิ, 2548)

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Y) จะลดลง หากระดับการค้าระหว่างประเทศ (TR) ลดลง เนื่องจาก การค้าระหว่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นจะทำให้ผู้ประกอบการทำการผลิตเพื่อทำการค้ามากขึ้น และจำเป็นต้องใช้ปัจจัยการผลิตในจำนวนที่สูงขึ้นกว่าเดิม เพราะฉะนั้น เจ้าของปัจจัยการผลิตก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้น ผลที่ตามมาคือ อุปสงค์ในการบริโภคจะเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในทางตรงข้ามหากการค้าระหว่างประเทศมีปริมาณลดลง ในท้ายที่สุดก็จะส่งผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดบทบาทของการค้าระหว่างประเทศที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (วรวิฒิ หิรัญรักษ์, 2539)

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Y) จะลดลง หากระดับการลงทุนภายในประเทศ (INV) ลดลง เนื่องจาก ปริมาณการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจะทำให้อุปสงค์รวมของประเทศ

เพิ่มขึ้น โดยทันที เนื่องจากผู้ลงทุนมีความต้องการในปัจจุบันการผลิตเพิ่มขึ้น ทั้งทางด้านแรงงาน เครื่องจักร อุปกรณ์การผลิต และวัตถุดิบในการผลิต ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้เจ้าของปัจจัยการผลิตดังกล่าวมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการบริโภคมามากขึ้นด้วย สุดท้ายก็จะทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในทางตรงข้าม หากปริมาณการลงทุนลดลง ก็จะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวลดลง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการลงทุนเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (บุญคง หันจางสิทธิ์, 2544)

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Y) จะลดลง หากคุณภาพของระบบการศึกษา (SEC) ลดลง เนื่องจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพจะทำให้บุคคลที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามไปด้วย เมื่อบุคคลเหล่านี้เข้าสู่ตลาดแรงงานก็จะสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะผลิตสินค้าและบริการรวมทั้งหารายได้ได้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น หากระบบการศึกษาไม่มีคุณภาพ แรงงานที่สำเร็จการศึกษามาและเข้าสู่ตลาดแรงงาน ก็จะเป็นแรงงานที่ไม่มีคุณภาพ ความสามารถในการผลิตและการหารายได้จะอยู่ในระดับต่ำ ผลที่ตามมาคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวจะมีค่าลดลงหรือมีค่าเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดแนวคิดการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ (จรินทร์ เทศวานิช, 2539)

ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Y) จะลดลง หากอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (K) และอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) ลดลง เนื่องจาก ทั้งทุนและแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ดังนั้น หากมูลค่าเงินทุนและความสามารถในการผลิตของแรงงาน (ผลิตภาพแรงงาน) มีค่าลดลงหรือมีค่าเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ผลที่ตามมาคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวก็จะมีค่าลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงตามไปด้วย หรือกล่าวได้ว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลงนั่นเอง ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Van Den Berg, 2001)

บทที่ 4

สภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ตามที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 โดยการศึกษาในบทนี้แบ่งประเด็นในการศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ในขอบเขตของการวิจัย ได้แก่ มูลเหตุแห่งการคอร์รัปชัน รูปแบบพฤติกรรมการคอร์รัปชันในประเทศไทย มาตรการในการปราบปรามคอร์รัปชัน และดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ซึ่งในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มูลเหตุแห่งการคอร์รัปชัน

จากการศึกษางานวิจัยหลาย ๆ ชิ้นของนักวิจัยและหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้สามารถสรุปสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดการคอร์รัปชันในประเทศไทยได้ ซึ่งสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดการคอร์รัปชันสามารถแบ่งได้เป็น 2 สาเหตุใหญ่ ๆ คือ สาเหตุจากตัวบุคคล และสาเหตุจากสภาพแวดล้อม โดยรายละเอียดในแต่ละสาเหตุสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

สาเหตุจากตัวบุคคล

สาเหตุจากตัวบุคคลเป็นสาเหตุที่เกิดจากตัวผู้กระทำ ซึ่งสิ่งที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้บุคคลกระทำการทุจริตคอร์รัปชันนั้นพอจะจำแนกได้ดังต่อไปนี้ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2539)

โอกาส

โดยทั่วไปแล้วบุคคลใด ๆ จะไม่กระทำการคอร์รัปชันจนกว่าจะเห็นว่ามีโอกาสหรือช่องทางที่ตนเองจะสามารถกระทำการคอร์รัปชันและไม่มีใครสามารถเอาผิดได้ ดังนั้น จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า หากบุคคลอยู่ในสถานะที่มีโอกาสทำการคอร์รัปชันได้ โอกาสนั้นก็อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่พฤติกรรมการคอร์รัปชันของบุคคลนั้น ๆ

สิ่งจูงใจ

สิ่งจูงใจในที่นี้หมายถึงผลประโยชน์ที่ผู้กระทำการคอร์รัปชันจะได้รับจากการคอร์รัปชัน หรือผลประโยชน์ที่จะสูญเสียไปหากไม่ทำการคอร์รัปชัน ซึ่งหากสิ่งจูงใจดังกล่าวมีขนาดใหญ่ก็จะยิ่งส่งเสริมให้บุคคลผู้ที่มีส่วนได้เสียในประโยชน์นั้น ๆ กระทำการคอร์รัปชันเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง

การเสี่ยงภัย

นอกจากโอกาสและสิ่งจูงใจที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการคอร์รัปชันตามที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ความเสี่ยงก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ตัวผู้กระทำการคอร์รัปชันจะต้องนำมาพิจารณา โดยจะพิจารณาว่าหากทำการคอร์รัปชันไปแล้วความเสี่ยงที่จะถูกจับได้มีมากน้อยเพียงใด ซึ่งหากมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกจับได้การคอร์รัปชันก็อาจจะไม่เกิดขึ้น แต่หากการกระทำนั้นมีความเสี่ยงต่ำก็จะเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการคอร์รัปชันขึ้น

ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญมาก หากแต่ละบุคคลมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบก็จะช่วยให้ปัญหาการคอร์รัปชันลดลงได้ แต่หากบุคคลไม่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ก็จะเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลนั้น ๆ พยายามใช้อำนาจหน้าที่เพื่อหาประโยชน์ใส่ตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การคอร์รัปชันในที่สุด

สาเหตุจากสภาพแวดล้อม

ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า สาเหตุที่นำไปสู่การคอร์รัปชันนั้นสามารถแบ่งได้เป็นสาเหตุจากตัวบุคคลและสาเหตุจากสภาพแวดล้อม ซึ่งในส่วนของสาเหตุจากตัวบุคคลได้ทำการอธิบายไปแล้ว ดังนั้นในส่วนนี้จะได้อธิบายถึงสาเหตุอีกส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการคอร์รัปชัน นั่นก็คือสาเหตุจากสภาพแวดล้อม โดยสาเหตุจากสภาพแวดล้อมนี้สามารถแบ่งได้เป็น 7 ประการ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2539) ดังต่อไปนี้

ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ

จากปัญหาด้านเศรษฐกิจที่แต่ละครอบครัวจะต้องเผชิญ ทั้งในส่วนของรายได้ที่ไม่พอกับรายจ่าย ค่าครองชีพที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ฯลฯ ปัญหาด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นแรงผลักดันทำให้สมาชิกในครอบครัวจำเป็นต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อหารายได้มาใช้จ่ายและเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ซึ่งถึงแม้ว่าส่วนหนึ่งของครอบครัวที่ประสบปัญหาจะพยายามทำงานที่สุจริตเพื่อหารายได้ แต่ก็ต้องยอมรับว่ามีครอบครัวอีกจำนวนไม่น้อยที่ตัดสินใจทำงานที่ทุจริตตลอดไปจนถึงการคอร์รัปชันเมื่อตนเองมีโอกาสดูแลครอบครัวได้มาเลี้ยงดูครอบครัว ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาทางด้านเศรษฐกิจก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่พฤติกรรมการคอร์รัปชัน

แต่ในความเป็นจริงแล้ว ถึงแม้ว่าสภาพเศรษฐกิจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การคอร์รัปชัน แต่ปัจจัยดังกล่าวก็ไม่สามารถชี้วัดได้เสมอไปว่าคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีจะต้องคอร์รัปชัน และคนที่มีฐานะดีจะไม่คอร์รัปชัน เนื่องจากในบางครั้งคนที่มีฐานะดีก็สามารถกระทำการคอร์รัปชันได้เช่นกัน เพราะฉะนั้น ในการพิจารณาถึงสาเหตุที่น่าไปสู่การคอร์รัปชันจำเป็นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วยไม่ใช่พิจารณาจากด้านใดด้านหนึ่งเพียงอย่างเดียว

ด้านการเมือง

การแข่งขันด้านการเมืองที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน ทำให้บรรดานักการเมืองและพรรคการเมืองต่าง ๆ จำเป็นต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากในการแข่งขัน นักการเมืองส่วนหนึ่งที่มีเงินทุนส่วนตัวเป็นจำนวนมากก็จะนำเงินจำนวนนั้นมาใช้จ่ายในการแข่งขัน และหลังจากที่นักการเมืองกลุ่มนี้ได้เข้ามาบริหารประเทศเรียบร้อยแล้วก็จะทำการถอนทุนค่าใช้จ่ายในการแข่งขันเลือกตั้งคืนโดยวิธีการต่าง ๆ รวมไปถึงจนถึงกระทำการทุจริตคอร์รัปชันด้วย สำหรับนักการเมืองอีกส่วนหนึ่งที่มีทุนไม่มากพอประกอบกับเงินสนับสนุนที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการแข่งขัน จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกโดยมักจะเป็นกลุ่มนักธุรกิจ ซึ่งความช่วยเหลือนี้นำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนักการเมืองกับกลุ่มนักธุรกิจ และจากความสัมพันธ์นี้เองที่น่าไปสู่การคอร์รัปชันเอื้อประโยชน์ให้กับนักธุรกิจเป็นการตอบแทนที่เคยช่วยเหลือกัน เหตุการณ์ดังกล่าวมักเกิดขึ้นหลังจากที่นักการเมืองได้รับการเลือกตั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศแล้ว

ด้านสังคม

จากการพิจารณาสภาพสังคมไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน พบว่ามีลักษณะพิเศษอยู่หลายลักษณะที่อาจเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการคอร์รัปชันขึ้นได้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1) ระบบอาวุโส ระบบอาวุโสเป็นระบบที่อยู่คู่กับสังคมไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในระบบนี้ผู้ที่มีอาวุโสหรือมีตำแหน่งยศศักดิ์ที่สูงกว่าจะได้รับการยอมรับ เคารพ และเกรงกลัวจากผู้น้อยเสมอ ถึงแม้ว่าผู้ที่มีอาวุโสสูงกว่านั้นจะกระทำผิดก็ตาม ซึ่งจุดนี้ทำให้ผู้ที่มีอาวุโสหรือมียศศักดิ์ตำแหน่งสูงกล้าที่จะกระทำผิดหรือคอร์รัปชันมากขึ้น เนื่องจากไม่มีใครกล้าเอาผิดตนได้ ประกอบกับเมื่อได้กระทำการคอร์รัปชันไปแล้วก็ยังได้รับการเคารพยำเกรงจากผู้น้อยอยู่เช่นเดิม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า หากระบบอาวุโสยังอยู่ในสังคมไทยต่อไป ก็คงไม่สามารถกำจัดปัญหาการคอร์รัปชันให้หมดไปได้

2) สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างฟุ่มเฟือย คุณธรรมลดน้อยลง ต่างคนต่างต้องต่อสู้เพื่อตนเอง ทำให้ประชาชนพยายามกระทำการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ แม้ว่าจะได้มาด้วยการทุจริตคอร์รัปชันก็ตาม ซึ่งหากสังคมไทยยังมีความเป็นวัตถุนิยมเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่การคอร์รัปชันของบุคคลในสังคมได้

3) ประชาชนบางส่วนขาดความรู้ การที่ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้และไม่รู้หนังสือ ทำให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานบางคนเห็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ ซึ่งการหาผลประโยชน์จากความไม่รู้ของประชาชนนี้มีอยู่ให้เห็นได้ทั่วไป อย่างเช่น การเรียกเอาเงินเพื่อให้เกิดติดต่อดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ สะดวกขึ้น พฤติกรรมดังกล่าวจัดว่าเป็นการคอร์รัปชันอย่างหนึ่ง หากสามารถส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐมากขึ้น โอกาสที่จะเกิดการคอร์รัปชันก็อาจลดน้อยลงได้

มีตำแหน่งที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิด

ตำแหน่งหน้าที่ที่แต่ละบุคคลรับผิดชอบอยู่เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะทำให้เกิดการคอร์รัปชันได้กล่าวคือ หากบุคคลนั้น ๆ อยู่ในหน้าที่ที่ไม่มีอำนาจต่อการคอร์รัปชัน โอกาสที่จะเกิดการคอร์รัปชันก็จะน้อย แต่หากบุคคลนั้นอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ที่มีโอกาสให้กระทำการคอร์รัปชันได้ง่าย โอกาสที่จะเกิดการคอร์รัปชันก็จะมีสูง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในหน่วยงานต่าง ๆ จะเกิดขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ระดับสูงไม่สามารถควบคุมให้เจ้าหน้าที่ชั้น

ผู้น้อยทำงานโดยสุจริตได้ หรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงก็คอร์รัปชันเสียเอง ดังนั้น หากบุคคลหนึ่งอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ที่เอื้ออำนวยประกอบกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงไม่สนใจดูแลหรือไม่สามารถควบคุมเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยได้ก็อาจเป็นเหตุให้บุคคลนั้น ๆ กระทำการทุจริตคอร์รัปชันได้

การตกอยู่ภายใต้อิทธิพลภาวะสิ่งแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริต

การที่บุคคลหนึ่ง ๆ จะต้องทำงานอยู่ในสภาพแวดล้อมและอิทธิพลของกลุ่มผู้ที่กระทำการทุจริต ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้น ๆ ต้องกระทำการทุจริตตามไปด้วย เนื่องจากหากไม่กระทำตามที่คนอื่นทำก็อาจส่งผลเสียต่อตนเอง ทำให้ต้องได้รับความเดือดร้อน ไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน จนอาจถึงขั้นที่ไม่สามารถทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรนั้นต่อไปได้ ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า การที่บุคคลหนึ่ง ๆ ตกอยู่ใต้อิทธิพลและภาวะแวดล้อมของผู้ที่ทำการทุจริตคอร์รัปชัน อาจเป็นสาเหตุให้บุคคลนั้น ๆ ต้องทำการทุจริตคอร์รัปชันตามไปด้วย

กฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่างหรือข้อบกพร่อง

จากคติทางวิธีพิจารณาคriminal ความที่ว่า บุคคลยังบริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดจริง เมื่อนำมาใช้กับคดีการทุจริตคอร์รัปชันจะพบว่า คดีดังกล่าวมีช่องว่าง ทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำความผิดได้ เนื่องจากการคอร์รัปชันมิได้เป็นอาชญากรรมที่เห็นได้โจ่งแจ้ง หาพยานหลักฐานได้ยาก ประกอบกับการคอร์รัปชันยังก่อประโยชน์ให้คู่กรณีทั้งสองฝ่าย จึงไม่ค่อยมีฝ่ายใดยอมเปิดเผยออกมา ทำให้การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นยากต่อการดำเนินคดีเพื่อเอาผิด เป็นเหตุให้มีการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่กฎหมายมีช่องว่างหรือมีข้อบกพร่องจนทำให้ไม่สามารถเอาผิดและดำเนินคดีได้เมื่อมีการทำความผิดเกิดขึ้น เป็นสาเหตุหนึ่งที่นำไปสู่การคอร์รัปชันได้

การบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ

การบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1) การขาดระบบการตรวจสอบที่รัดกุม ขาดการบังคับบัญชาที่เด็ดขาดจริงจัง ในระบบการบริหารที่คืดนั้น เมื่อมีการออกคำสั่งให้ดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ สิ่งที่ต้องกระทำในเวลาต่อมาก็คือ จะต้องมีการควบคุมงาน การตรวจสอบงาน ตลอดจนการประเมินผล แต่ในความเป็น

จริง เมื่อมีคำสั่งในการดำเนินการปฏิบัติงานออกมา ก็มักไม่มีการดำเนินการขึ้นตรวจสอบผลงาน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ในระดับที่ต่ำกว่าแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวได้ง่ายขึ้น เนื่องจากขาดระบบการตรวจสอบและบังคับบัญชาที่เด็ดขาดจริงจัง หากเป็นเช่นนี้ต่อไป ปัญหาการคอร์รัปชันอันเนื่องมาจากการแสวงหาผลประโยชน์อาจจะมี ความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ

2) ขาดการมอบหมายอำนาจหน้าที่ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ หรือการแบ่งสรรงานกัน ทำถือเป็นหลักการที่ดีในการบริหาร แต่หากไม่มีการแบ่งสรรงานกันทำหรือขาดการมอบหมายอำนาจหน้าที่ จะทำให้ทุกคนต้องรอคอยความสำเร็จของงานจากบุคคลเพียงคนเดียว และเมื่องานอยู่ที่คนเพียงคนเดียว โดยไม่ได้แบ่งสรรให้แก่คณะบุคคล ก็จะทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพล และอภิสิทธิ์ต่าง ๆ ในสังคมมากขึ้น ระบบการบริหารงานก็จะกลายเป็นแบบผูกขาด ซึ่งขัดกับหลักการบริหารที่ควรหมุนเวียนตำแหน่งหน้าที่กัน ไป เพื่อป้องกันการสร้างอิทธิพลของตนเอง อันอาจจะนำไปสู่การคอร์รัปชันได้ในที่สุด ดังนั้น การขาดการมอบหมายอำนาจหน้าที่ จึงอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่พฤติกรรมคอร์รัปชันได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัญหาการคอร์รัปชันมีสาเหตุมาจาก 2 ประเด็นใหญ่ ๆ ประเด็นแรกก็คือ สาเหตุจากตัวบุคคล อันประกอบไปด้วย โอกาส ลิงจูงใจ ความเสี่ยง และความซื่อสัตย์ อีกประเด็นหนึ่งก็คือ สาเหตุจากสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ด้านการเมือง ด้านสังคม มีตำแหน่งที่เอื้ออำนวยต่อการกระทำผิด การตกอยู่ภายใต้อิทธิพลภาวะสิ่งแวดลอมและอิทธิพลของผู้ทุจริต กฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่างหรือข้อบกพร่อง และการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งในการพิจารณาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดการคอร์รัปชันนั้น จำเป็นที่จะต้องพิจารณาในหลาย ๆ ด้านประกอบกันไป เนื่องจากการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งมักจะมีสาเหตุมาจากหลาย ๆ สาเหตุสนับสนุนกัน

รูปแบบพฤติกรรมคอร์รัปชันในประเทศไทย

ในหัวข้อก่อนหน้านี้ได้กล่าวถึงสาเหตุที่น่าไปสู่การคอร์รัปชัน ในหัวข้อต่อไปนี้ได้กล่าวถึงรูปแบบของพฤติกรรมคอร์รัปชันในประเทศไทย ซึ่งจำแนกและจัดกลุ่มรูปแบบพฤติกรรมได้เป็น 6 กลุ่ม (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2539) โดยรูปแบบพฤติกรรมคอร์รัปชันในแต่ละกลุ่มมีดังต่อไปนี้

ฝ่าฝืน หลีกเลียง หรือบิดเบือนระเบียบแบบแผนหรือกฎข้อบังคับ

พฤติกรรมในลักษณะนี้เป็นการกระทำการฝ่าฝืนกฎข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ โดยมีเจตนาหาประโยชน์ใส่ตัว หรือใช้อำนาจหน้าที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา เช่น

1) การหลีกเลียงอากร โดยแสดงราคาไม่ตรงความจริง เช่น การแสดงราคาในบัญชีราคาสินค้าเป็นเท็จ เพื่อประเมินอากรให้ต่ำกว่าอัตราที่เป็นจริง โดยเจ้าพนักงานประเมินราคาและเจ้าพนักงานตีราคาสมยอมกับผู้นำเข้ารับบัญชีราคาสินค้า ซึ่งแสดงราคาเท็จไว้เป็นเกณฑ์ประเมิน และเรียกเก็บอากรตลอดจนประเมินราคาต่ำกว่าความจริง

2) การหลีกเลียงภาษีจากการแสดงรายการสินค้าไม่ตรงความจริงเพื่อให้เสียภาษีน้อยลง

3) การบรรจุพรรคพวกของตนเองเข้าทำงานทั้ง ๆ ที่บางครั้งบุคคลอื่นมีความสามารถสมควรได้เข้าทำงานมากกว่า

สถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวมีตัวอย่างเช่น “รายงานข่าวจากที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการคुरुสภา ซึ่งมีนายปองพล อดิเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) เป็นประธาน เปิดเผยถึงผลการสอบสวนและสรุปความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยองค์การค้ำของคुरुสภาเกี่ยวกับการจัดซื้อสินค้ายี่ห้อหนึ่ง โดยทางคณะกรรมการสอบสวนวินัยได้เสนอความเห็นให้ลงโทษผู้เกี่ยวข้องเบื้องต้น รวม 6 คน โดย 4 คน เสนอให้เลิกจ้างโดยการไล่ออก และอีก 2 คน เสนอเลิกจ้างด้วยการให้ออก แหล่งข่าวกล่าวว่า จากรายงานผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ที่เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการคुरुสภาเมื่อเร็ว ๆ นี้ ระบุว่าได้พบสัญญาซื้อขายสินค้ายี่ห้อดังกล่าว ตามสัญญาเลขที่ 018/2542 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2542 ในวงเงินกว่า 139,400,000 บาท โดยไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้มีการนำเรื่องการจัดทำสัญญาซื้อขายครั้งนี้ให้คณะกรรมการองค์การค้ำฯ (กอก.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอคณะกรรมการอำนวยการคुरुสภา (กอก.) พิจารณานุมัติซึ่งผิดระเบียบคुरुสภาว่าด้วยการบริหารองค์การค้ำฯ พ.ศ.2503 ข้อ 10 (ง) ที่ระบุเป็นอำนาจของคณะกรรมการอำนวยการคुरुสภาเป็นผู้อนุมัติ

นอกจากนี้ ยังระบุว่า การซื้อขายครั้งนี้มีลักษณะผิดปกติ คือซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก ราคาแพง และจำนวนเงินสูงมาก ทั้งที่สินค้าขายได้น้อยมาก แต่ก็ยังสั่งซื้อเข้ามาเรื่อย ๆ ซึ่งองค์การค้ำฯ ไม่เคยปฏิบัติเช่นนี้มาก่อน แล้วยังนำไปฝากขายตามร้านค้าต่าง ๆ ทั่วประเทศ ตามข้อเท็จจริงยังปรากฏอีกว่า ได้มีการหลีกเลียงระเบียบคुरुสภาฯ โดยใช้วิธีการทยอยจัดซื้อสินค้าเป็นงวด ๆ ซึ่งใน

แต่ละงวดได้แยกใบสั่งซื้อออกเป็นหลายๆ ใบ เพื่อให้จำนวนเงินซื้อสินค้าในแต่ละใบสั่งซื้อไม่เกิน 10 ล้านบาท เพื่อไม่ต้องเสนอ คอค. และ กอค. ซึ่งคณะกรรมการสอบสวนวินัยลงความเห็นว่า เป็นการแสดงให้เห็นเจตนาไม่ปฏิบัติตามและหรือหลีกเลี่ยงระเบียบครุสภาฯ ที่สำคัญอีกประการคือ ราคาของแท่นนักเรียนคู่ละ 495 บาท และกระเป๋านักเรียนราคาใบละ 395 บาท และ 425 บาท เป็นราคาที่แพงกว่าสินค้ายี่ห้ออื่นในประเภทเดียวกัน” (มติชนรายวัน, 2545/ก)

งูใจ เรียกร้อง บังคับ ช่มชู้ หน่วงเหนี่ยว หรือกลั่นแกล้ง เพื่อหาประโยชน์ใส่ตนหรือพวกพ้อง

การกระทำในลักษณะดังกล่าวถือเป็นการหาประโยชน์โดยมิชอบจากการที่เจ้าหน้าที่บางคนที่ทำหน้าที่ติดต่อกับพ่อค้า ประชาชน โดยเจ้าหน้าที่จะทำการเรียกร้องเอาประโยชน์จากผู้มาติดต่อด้วยเหตุผลข้ออ้างต่าง ๆ นอกจากนั้นยังไม่เอื้อเพื่อให้ความสะดวก กลั่นแกล้งผู้มาติดต่อ บีบบังคับให้ผู้มาติดต่อดึงให้ผลประโยชน์แก่ตน หากพ่อค้าประชาชนผู้เกี่ยวข้องไม่ยอมจ่ายเงินให้ก็จะกลั่นแกล้ง บังคับ ช่มชู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งการคอร์รัปชันในลักษณะนี้สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป เช่น ในบางหน่วยงานที่ประชาชนจำเป็นต้องไปติดต่อยุ่เสมอ เช่น สำนักที่ดินอำเภอหรือจังหวัด เมื่อประชาชนเข้าไปติดต่อกับหน่วยงานเพื่อขออนุญาตที่ดิน ถ้าหากไม่มีพรรคพวกในหน่วยงานนั้น ๆ หรือไม่มีสินบนเป็นรางวัลให้แก่เจ้าหน้าที่ก็จะถูกกลั่นแกล้งถ่วงเวลาบางครั้งจะต้องรอเป็นเวลานานกว่าทางหน่วยงานจะออกใบโฉนดให้ ในด้านตรงกันข้ามถ้ามีรางวัลให้เจ้าหน้าที่จะดำเนินการให้อย่างรวดเร็ว หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่จรรยาพยายามจับกุมผู้ขบขี้ยานพาหนะ และพยายามตั้งข้อหาเพื่อจะเอาผิดกับผู้ขบขี้ให้ได้ แต่เมื่อผู้ขบขี้ยอมจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นก็ถือว่าความผิดนั้น ได้สิ้นสุดลง ผู้ขบขี้ยานพาหนะ ไม่ต้องถูกปรับหรือถูกดำเนินคดีใด ๆ เป็นต้น

สถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวมีตัวอย่างเช่น “ในปี พ.ศ. 2546 มีเจ้าหน้าที่ตำรวจนำจำนวนหนึ่ง ได้เข้าจับกุมเรือประมงในข้อหาไม่มีใบท้ายเรือ ก่อนจะเปิดเจรจาเพื่อเรียกรับช่วย พร้อมกับนั้นก็เปิดการเจรจากับเรือหาปลาหมึกทั้งหมดในอ่าวบ้านเพ เพื่อเรียกร้องเงินจำนวน 15,000 บาท แลกกับการไม่เข้ามาจับกุมอีก จากนั้นประมาณวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 เจ้าหน้าที่ตำรวจนำอีกชุดหนึ่ง นำโดย พ.ต.ท.คนหนึ่ง นำเรือตำรวจนำเข้าจับกุมผู้ประกอบการเรือหาปลาหมึกในข้อหา มีบุคคลต่างด้าว

นอกจากเรือที่อ่าวบ้านเพ ที่ต้องจ่ายเงินช่วยเหลือแล้ว ยังมีที่ปากน้ำประแส มีการรวมกลุ่มกันจ่ายให้เดือนละ 45,000 บาท รวมถึงผู้ประกอบการจากจังหวัดอื่น ๆ ที่ประกอบอาชีพประมงใน

พื้นที่ชายฝั่งทะเล จะต้องส่งส่วยทุกแห่งรวมแล้วจะมีเงินส่งส่วยถึงเดือนละไม่ต่ำกว่า 40 ล้านบาท นอกจากนั้นผู้ประกอบการประมงมักจะถูกจับข้อหาว่าจ้างแรงงานต่างด้าว ถึงแม้จะมีการจดทะเบียนอย่างถูกต้อง แต่ก็จะมีปัญหาในเรื่องของการเปลี่ยนนายจ้าง เพราะแรงงานต่างด้าวจะต้องอยู่กับนายจ้างที่นำตัวไปขึ้นทะเบียน นี่คือช่องโหว่ที่ทำให้มีการเรียกรับส่วย” (มติชนรายวัน, 2546)

สมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย หรือละเว้นการกระทำในการที่ต้องปฏิบัติหรือรับผิดชอบตามหน้าที่

พฤติกรรมการคอร์รัปชันในลักษณะนี้เป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากอำนาจหน้าที่ที่ตนเองมีอยู่ ทั้งจากการใช้อำนาจในทางมิชอบหรือใช้อำนาจเกินขอบเขตที่จะสามารถกระทำได้ และละเว้นการกระทำหน้าที่เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน เช่น

- 1) พนักงานสอบสวนรับสินบนเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปคดีจากโทษหนักให้เป็นเบา
- 2) เจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัดหรือให้ความคุ้มครองแก่สถานที่ประกอบธุรกิจ ในทางที่ผิดกฎหมายทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับผลประโยชน์หรือได้รับสินบน
- 3) เจ้าหน้าที่ทุจริตปล่อยตัวผู้กระทำผิดเมื่อได้รับเงินสินบน
- 4) เจ้าหน้าที่สรรพากรไปทำบัญชีให้บริษัท ห้างร้าน นอกเวลาราชการ โดยตกลงกันว่าถ้าเจ้าหน้าที่สรรพากรนั้น ๆ ประหยัดเงินที่จะต้องเสียภาษีอากรให้แก่รัฐ เจ้าหน้าที่คนนั้นจะได้เงินตอบแทนเป็นเปอร์เซ็นต์
- 5) บุคคลในหน่วยงานราชการใช้อิทธิพลฝากฝังบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้เข้ารับราชการ โดยได้รับอามิสสินจ้างรางวัล
- 6) การที่เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตขับขี่ให้แก่ผู้ที่ให้ผลประโยชน์แก่ตนเองโดยไม่ต้องมีการทดสอบ หรือทดสอบพอเป็นพิธีเท่านั้น เป็นต้น

สถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวมีตัวอย่างเช่น “สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ได้ร่วมประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.) โดยมี นายนาม ยิ้มยิ้ม ประธาน คตส. เป็นประธาน ซึ่งมีมติเห็นชอบตามที่คณะอนุกรรมการเสนอ คือให้

ตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเรื่องการทุจริตงานก่อสร้างระบบจ่ายไฟฟ้าและเครือข่ายท่อร้อยสายไฟฟ้า โครงการท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยมีผู้ที่อยู่ในข่ายต้องรับผิดชอบจำนวน 14 ราย

โดยทั้งหมดมีความผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ และปฏิบัติหน้าที่ก่อให้เกิดการทุจริตมิชอบตามมาตรา 157 ของประมวลกฎหมายอาญา และมีความผิดในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐ ตามกฎหมายอาญา พ.ศ. 2502 ซึ่งพบว่าคดีดังกล่าวมีหลักฐานเชื่อได้ว่ามีความผิดทางอาญา จึงต้องมีการไต่สวนความผิดทางอาญา ทั้งนี้การชดใช้ทางแพ่งต้องขึ้นอยู่กับผลการไต่สวนต่อไป

จากการตรวจสอบของคตส.พบว่า คณะกรรมการตรวจการจ้างออกแบบระบบจ่ายไฟฟ้าและเครือข่ายท่อร้อยสายไฟฟ้าได้คืนร่วมกับบริษัทแห่งหนึ่ง ได้ร่วมกันออกแบบและกำหนดเงื่อนไขเพื่อประกวดราคางานก่อสร้างระบบจ่ายไฟฟ้าและเครือข่ายท่อร้อยสาย โดยใช้ชนิดไฟเบอร์เสริมอีพ็อกซี่ และกำหนดต้องเป็นผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตเพียงรายเดียว ซึ่งตรงกับคุณสมบัติสินค้ายี่ห้อหนึ่ง

ทั้งนี้สตง.ได้ทักท้วงว่าไม่เปิดกว้าง ต่อมามีการแก้ไขแบบให้สามารถเข้าได้หลายแบบ แต่มีการเปิดซองประกวดราคาในวันถัดไป โดยไม่ให้ผู้เสนอราคามีเวลาสอบราคา หรือปรับราคาเพื่อใช้แบบอื่น ซึ่งคณะกรรมการกำหนดราคาไม่ได้ทบทวนราคากลางให้สอดคล้องกับแบบที่ได้กำหนดใหม่ เป็นเหตุให้รับราคาผู้รับจ้างงานก่อสร้างจากบริษัทแห่งที่ได้กล่าวถึงข้างต้น ทำให้ บทม.เสียหายกว่า 1,910 ล้านบาท ซึ่งแพงกว่าที่ควรจะเป็น” (สยามธุรกิจ, 2550)

ยกยอก เบียดบัง ซึ่งทรัพย์สินของทางราชการ

การกระทำในลักษณะนี้จัดเป็นการคอร์รัปชันอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งจะมีการยกยอก เบียดบังเอาทรัพย์สินที่ควรจะเป็นของทางราชการมาครอบครองเป็นสมบัติส่วนตัว เช่น

1) เจ้าหน้าที่ยกยอกเอาของกลางมาเป็นของตนเอง เช่น เข้าดำเนินการจับกุมผู้เล่นการพนันได้แล้วพร้อมด้วยเงินของกลาง แทนที่จะนำเงินส่งหลวงทั้งหมด กลับยกยอกไว้บางส่วน

2) เจ้าหน้าที่แผนกคลังที่มีหน้าที่เบิกจ่ายเงินเดือนและเงินบำนาญทุจริตด้วยการเบิกให้แก่ข้าราชการที่หมดสิทธิรับเงินเดือนและเงินบำนาญไปแล้วเอาเป็นสมบัติของตน

3) การที่เจ้าหน้าที่ยกยอกเงินค่าอากรแสตมป์โดยนำเอาอากรแสตมป์ที่ใช้แล้วมาใช้อีก

4) เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับจ่ายเงินและควบคุมการจัดบัญชี กระทำการทุจริต โดยแสดงยอดเงินสดคงเหลือในบัญชีเงินสดไม่ตรงตามความจริง แล้วยักยอกเงินไปเป็นสมบัติส่วนตัว

5) การที่เจ้าหน้าที่พัฒนาในโรงงานอุตสาหกรรมของรัฐ คอร์รัปชันโดยจ่ายวัสดุแลกเข้า ป้อนเครื่องจักรแทนวัสดุ หรือในกรณีที่มีการซื้อวัสดุใหม่ก็ซื้อวัสดุแลกแทนวัสดุแล้วยักยอกเงินส่วนเกินไปเป็นของตน

สถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวมีตัวอย่างเช่น “เมื่อเวลา 14.00 น. วันที่ 8 กันยายน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านน้ำโจน หมู่ที่ 6 ต.หนองประจักษ์ นำหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเงินสัจจะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเงินกองทุนหมู่บ้าน 30,000 บาท ของสมาชิก อบต. หนองประจักษ์รายหนึ่ง และมีตำแหน่งในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เข้าร้องเรียนผู้สื่อข่าวว่า ตนได้รับเลือกเป็นรองประธานกองทุนหมู่บ้าน เมื่อเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมาพร้อมกับกรรมการคนอื่น ๆ รวม 7 คน ก่อนหน้านั้นก็ได้รับทราบมาบ้างแล้วว่ามีการทุจริตเงินกองทุนหมู่บ้าน จึงตรวจสอบบัญชีปรากฏว่ามีเงินในกองทุนหมู่บ้านขาดหายไป 30,000 บาท เมื่อสอบถามเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี พบว่า สมาชิก อบต. หนองประจักษ์ รายดังกล่าวเป็นผู้นำเงิน 30,000 บาท ไปใช้ส่วนตัว แต่ไม่มีใครกล้าพูดเพราะเกรงกลัวอิทธิพลในพื้นที่ ตนจึงไปสอบถามสมาชิก อบต. หนองประจักษ์ คนดังกล่าวก็ยอมรับในที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนว่า จะนำเงินมาใช้คืนในเดือนสิงหาคม แต่ก็ไม่มีวีแววจนกระทั่งวันที่ 4 กันยายน จึงนำเรื่องเข้าร้องเรียนต่อพัฒนาการอำเภอเลาขวัญ แต่ก็ไม่มีผลใด ๆ จึงตัดสินใจเข้าแจ้งความที่ สภ.อ.เลาขวัญ เมื่อวันที่ 6 กันยายน ที่ผ่านมาเพื่อให้ดำเนินคดี” (มติชนรายวัน, 2545/ค)

ปลอมแปลง หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเท็จ

พฤติกรรมคอร์รัปชันรูปแบบนี้เป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลบางคนโดยการปลอมแปลงเอกสาร หรือการกระทำใด ๆ ที่บิดเบือนไปจากความจริง ซึ่งสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป เช่น การปลอมแปลงเอกสารของทางราชการเพื่อยักยอกค่าธรรมเนียมที่ดินและเงินมัดจำรังวัด โดยที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านการหาเงินของสำนักงานที่ดินจะทำการปลอมแปลงลายมือชื่อเจ้าหน้าที่ ปลอมแปลงดวงตราประจำคลัง ปลอมแปลงเอกสารราชการ เพื่อยักยอกเอาเงินค่าธรรมเนียมและเงินมัดจำรังวัดไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว โดยไม่นำเงินส่งคลังจังหวัด หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่เปลี่ยนแปลงของกลางที่จับกุมได้ เป็นต้น

สถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวมีตัวอย่างเช่น “นางจรรุวรรณ เมณฑา ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน แถลงว่า คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) ได้พิจารณาผลการตรวจสอบสืบสวนกรณีกรมทางหลวงจ่ายเงินค่าทดแทนการเวนคืนที่ดินสำหรับก่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 44 สายกระบี่- กาญจนดิษฐ์ ตอน 9 บริเวณตำบลช้างขวาและตำบลช้างซ้าย อำเภอกาญจนดิษฐ์ สุราษฎร์ธานี สูงกว่าความเป็นจริง จำนวน 2,847,678 บาท โดยมีการร่วมมือกับชาวบ้านเจ้าของที่ดินนับจำนวนโรงเรือนและต้นไม้เกินความเป็นจริง ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ราย ไม่ดำเนินการตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ 2530 เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย จึงเห็นควรให้ดำเนินการทางอาญา ทางแพ่ง และวินัยต่อไป

แหล่งข่าวกล่าวว่า สำหรับกรณีของชาวบ้านจำนวน 2 ราย ซึ่งทราบได้ว่าต้นไม้ที่ปลูกหลังจากพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน ไม่มีสิทธิได้รับค่าทดแทน แต่กลับร่วมมือกับเจ้าพนักงานทำความผิด จึงเห็นควรดำเนินการตามกฎหมายอาญาในฐานะผู้สนับสนุนเจ้าพนักงาน และดำเนินการทางแพ่งต่อไป” (มติชนรายวัน, 2544/ข)

มีผลประโยชน์ร่วมในกิจการบางประเภท ที่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนบันดาลประโยชน์ได้

การกระทำได้กล่าวเป็นการใช้อำนาจจากตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดำรงอยู่มาแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกับบุคคลภายนอก เช่น นักธุรกิจ การคอร์รัปชันในลักษณะนี้เช่น การประมูลราคาโดยใช้บริษัทพวกพ้อง หรือจ้างบริษัทอื่นมาประมูลเป็นพิธี เพื่อนำเงินหลวงออกมา แล้วจึงจ่ายเงินให้แก่บริษัทที่ส่งออกไปตามราคาจริง ยักยอกส่วนเกินไว้หรือสมรู้มาแบ่งปันส่วนกันหรือรับเงินค่านายหน้าเมื่อมีการจัดซื้อของใช้ของทางราชการ โดยมีเงื่อนไขเพียงขอให้ซื้อจากร้านนั้นๆ เป็นต้น

สถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวมีตัวอย่างเช่น “การทุจริตนมโรงเรียนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานนับสิบปี โดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจะจัดซื้อนมตามจำนวนที่โรงเรียนกำหนดให้มีการเปิดประมูล โดยกำหนดพื้นที่ประมูลของแต่ละบริษัทอย่างชัดเจน 13 เขต แต่ละเขตจะมีผู้ประกอบการมากกว่า 1 ราย ผู้ที่เข้าประมูลต้องได้รับการรับรองจาก อย., กรมปศุสัตว์ และกรมโรงงานฯ ให้การรับรองว่ามีโรงงานที่ได้มาตรฐาน ซึ่งอบต. ในบางพื้นที่เรียกเก็บ “เงินใต้โต๊ะ” จากบริษัทผลิตนม เพื่อแลกกับการให้สิทธิในการจัดหานมให้โรงเรียนในพื้นที่ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงบริษัทผู้ผลิตจึงลดต้นทุนด้วยการนำเอานมผงมาละลายน้ำ นมที่นักเรียนดื่มจึงมีคุณภาพต่ำกว่า

มาตรฐานที่กำหนดไว้ ส่งผลต่อพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนซึ่งจะเติบโตไปเป็นแรงงานในอนาคต” (มติชนรายวัน, 2545/จ)

จากรูปแบบพฤติกรรมของการคอร์รัปชันที่เป็นไปในลักษณะต่าง ๆ พร้อมตัวอย่างบางสถานการณ์ดังกล่าวมาข้างต้น เห็นได้ว่าส่วนใหญ่ของพฤติกรรมในการคอร์รัปชัน มักจะเป็นการกระทำที่มีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องกัน และบุคคลเหล่านั้นก็มีส่วนรู้เห็น สมยอม หรือสมคบกัน เพื่อกระทำการคอร์รัปชันเสมอ

มาตรการในการปราบปรามคอร์รัปชัน

จากการศึกษาถึงสาเหตุที่นำไปสู่การคอร์รัปชันและรูปแบบพฤติกรรมของการคอร์รัปชันตามที่กล่าวไปแล้วข้างต้น สามารถสรุปออกมาเป็นมาตรการเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการปราบปรามและป้องกันมิให้ปัญหาการคอร์รัปชันทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวสามารถจำแนกออกเป็นด้านระเบียบและกฎหมาย ด้านระบบการบริหาร และด้านค่านิยมและมาตรฐานศีลธรรมจรรยา (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2539) โดยในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านระเบียบและกฎหมาย

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า ปัญหาการคอร์รัปชันเกิดที่เกื้อหนุนนั้น ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหากฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่างหรือข้อบกพร่อง เพราะฉะนั้นหนทางในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันหนทางหนึ่งก็คือ ต้องปรับปรุงข้อกฎหมายโดยไม่มุ่งแต่จะกำหนดโทษให้มากขึ้นเพียงอย่างเดียว แต่ควรมุ่งที่การวางกลไกในการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ เพราะว่า การคอร์รัปชันนั้นเป็นลักษณะของการกระทำผิดที่ปกปิดซ่อนเร้น ยากแก่การแสวงหาหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดได้ ดังนั้น จึงควรมีบทบัญญัติที่เป็นพิเศษกว่าคดีอื่น ๆ เช่น บทบัญญัติกำหนดข้อสันนิษฐานเบื้องต้น เพื่อผลกระทบนำสืบไปให้แก่ผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด ตัวอย่างการออกกฎหมายที่วางกลไกในการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ ได้แก่ กฎหมายการปราบปรามการคอร์รัปชันของต่างประเทศ กฎหมายของหลายประเทศบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ที่อาจทำการคอร์รัปชันได้ง่ายแสดงบัญชีทรัพย์สินก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง และเมื่อมีการกล่าวหาหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นทำการคอร์รัปชันเพราะปรากฏว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นบุคคลนั้นต้องเป็นฝ่ายพิสูจน์ว่าตนได้ทรัพย์สินนั้นมาอย่างไร ถ้าพิสูจน์ไม่ได้ย่อมถือว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยมิชอบ และสมควรตกเป็น

ของแผ่นดิน กฎหมายลักษณะนี้ในต่างประเทศมีเป็นจำนวนมาก และไม่เป็นการขัดต่อคติที่ว่า “บุคคลยังบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดจริง” เพราะกฎหมายลักษณะดังกล่าวจะสามารถวางข้อสันนิษฐานได้เมื่อมีข้อเท็จจริงบางประการเกิดขึ้นแล้ว โดยฝ่ายโจทก์จะต้องมีหน้าที่นำสืบตามข้อเท็จจริงนั้นก่อน เช่น ในกรณีกฎหมายปราบการคอร์รัปชัน ฝ่ายโจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยได้รัวรายเกินกว่าบัญชีทรัพย์สินที่บุคคลนั้นได้แสดงไว้ก่อนเข้ารับตำแหน่งและต่อจากนั้นฝ่ายจำเลยจึงจะต้องพิสูจน์ว่า ตนได้รัวรายขึ้นเพราะเหตุใด วิธีการนี้เป็นวิธีจะเป็นการช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่กล้าที่จะแสวงหาความรัวรายโดยอาศัยตำแหน่งของตนทางหนึ่ง อันเป็นการแก้ปัญหาดตรงต้นเหตุมากกว่าทางแก้ที่ใช้วิธีวางบทกำหนดโทษรุนแรง เพราะมักจะทำไม่ได้ผล

ด้านระบบการบริหาร

กระบวนการในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันนั้น นอกจากการปรับปรุงในด้านข้อกฎหมายแล้ว ยังสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ด้วย การปรับปรุงในการบริหารภายในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งตามที่กล่าวไปแล้วว่าสาเหตุหนึ่งที่เป็นบ่อเกิดนำไปสู่การคอร์รัปชันก็คือ การขาดการมอบหมายอำนาจหน้าที่หรือจากการแบ่งสรรงานกันทำ และการขาดระบบการบังคับบัญชา การตรวจสอบที่เด็ดขาดรัดกุม ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันจึงควรมีการกระจายอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานทั้งภายในหน่วยงานเองและระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีให้อำนาจงานต่าง ๆ ต้องตกไปอยู่กับบุคคลเพียงคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลคนเพียงกลุ่มเดียว ซึ่งจะเป็นการสร้างผลสำคัญและอิทธิพลให้กับตนเอง ท้ายที่สุดก็จะนำไปสู่การคอร์รัปชันได้ นอกจากการกระจายอำนาจหน้าที่แล้ว ยังควรปรับปรุงระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย กล่าวคือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามคำสั่งที่ได้รับมาก็ควรมีการติดตามงานและการประเมินผลงานหลังจากที่มีการออกคำสั่งดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับคำสั่งดำเนินการและปฏิบัติตามอย่างเต็มที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต ในการดำเนินงาน และเกรงกลัวต่อการคอร์รัปชัน เนื่องจากมีการติดตามงานอยู่เสมอ สำหรับในส่วนของเจ้าหน้าที่ระดับสูงหรือผู้บังคับบัญชาก็ควรปฏิบัติตามหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริตเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนี้ อีกหนทางหนึ่งที่สามารถปรับปรุงระบบการบริหารได้ก็คือ การปรับปรุงบุคคลในหน่วยงาน โดยในการคัดเลือกบุคคลเข้ามาสู่วงการบริหารควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถและจริยธรรมของบุคคลนั้นเป็นอันดับแรก ซึ่งวิธีการเช่นนี้จะทำให้ได้คนดีที่มีความสามารถเข้ามาทำงาน โอกาสที่จะดำเนินการทุจริตคอร์รัปชันก็จะน้อยลง

ด้านค่านิยมและมาตรฐานศีลธรรมจรรยา

การปรับปรุงมาตรฐานทางศีลธรรมแก่ข้าราชการและประชาชนเป็นแนวทางการป้องกันการคอร์รัปชันที่สำคัญอีกทางหนึ่ง เนื่องจาก หากบุคคลเหล่านั้นมีจิตใจที่เข้มแข็งต่อสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ถึงแม้จะมีผลตอบแทนในการคอร์รัปชันมากเพียงใดก็ตาม บุคคลนั้นก็จะไม่ดำเนินการคอร์รัปชัน ซึ่งการปรับปรุงมาตรฐานทางศีลธรรมและค่านิยมเพื่อป้องกันการคอร์รัปชัน มีดังนี้

1) พยายามที่จะเน้นให้ผู้มีอำนาจในบ้านเมืองมีจิตสำนึกในอำนาจความรับผิดชอบของตน โดยการอบรมให้ตระหนักถึงผลของการใช้อำนาจในทางที่ผิดว่ามีผลเสียหายร้ายแรงต่อประเทศชาติอย่างไร โดยใช้หลักศาสนาเข้าช่วยเพื่อกล่อมเกลาคิดใจ ซึ่งการอบรมนี้อาจเป็นทางหนึ่งที่ช่วยก่อให้เกิดความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง ส่งผลให้การกระทำการคอร์รัปชันลดน้อยลง

2) การแก้ไขค่านิยมของตัวบุคคลซึ่งมักจะยึดถือค่านิยมอยู่ 3 ประการ คือ ความมั่งคั่ง อำนาจ และยศศักดิ์ นอกจากนี้ต้องแก้ไขค่านิยมที่นำไปสู่ระบบอุปถัมภ์หรือระบบอาวุโสด้วย โดยเริ่มแก้ไขตั้งแต่ในระดับของครอบครัว ซึ่งถือเป็นหน่วยสังคมแรกของมนุษย์ ทางแก้โดยวิธีนี้ก็คือ การจำกัดความรู้สึกสัมพันธ์กันทางเครือญาติในสังคม โดยการอบรมสั่งสอนบุตรหลานตั้งแต่ในวัยเด็กว่าบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในครอบครัว หรือไม่เกี่ยวข้องกันทางเครือญาติ ไม่ควรใช้สรรพนามที่เป็นการบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ทางญาติไปเรียกออกหน้าชื่อบุคคลนั้น แต่ใช้สรรพนามคำอื่นแทน คือ ใช้คำว่า “คุณ” แทน ลักษณะเช่นนี้เป็นการจำกัดขอบเขตระบบอาวุโสให้มีอยู่แต่ในครอบครัว เท่านั้น เมื่อเด็กรุ่นนี้เติบโตขึ้นมาเป็นสมาชิกที่ทำงานให้กับสังคมจะพบว่าสังคมไทยเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความสัมพันธ์ไปเป็นแบบรูปที่ไม่มีระบบครอบครัว หรือระบบอาวุโสเข้ามาเกี่ยวข้อง

นอกจากมาตรการในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันทั้ง 3 แนวทางข้างต้น ยังมีแนวทางอื่นอีกที่สามารถแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันได้ ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีดังนี้ (Van Den Berg, 2001)

- 1) ปรับปรุงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานอย่างมีคุณภาพ (High Quality of Government Officials and Bureaucrats)
- 2) เพิ่มเงินเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับภาคเอกชนได้ (Competitive Public-Sector Wages)

- 3) ควรมีการกำหนดบทลงโทษสำหรับการคอร์รัปชันให้ชัดเจน (Penalties for Corruption)
- 4) ควรมีการควบคุมทางสถาบัน (Institutional Controls)
- 5) สรรหาผู้นำที่เป็นตัวอย่างที่ดี (Examples of Leadership)
- 6) กำหนดให้มีกฎระเบียบการบริหารจัดการที่ชัดเจน (Clear, Unambiguous Rules, Laws, and Bureaucratic Processes)

นอกจากนั้น John Mukum Mbaku ยังกล่าวไว้ว่า วิธีการที่สามารถกำจัดปัญหาการคอร์รัปชันให้หมดไปได้ นั่นคือ การทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหรือผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลกับหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจอ่อนแอลงหรือหมดไป ซึ่งแนวคิดในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันนี้เป็นแนวทางที่สามารถจำกัดขอบเขตและอำนาจในการบริหารงานของรัฐบาลและหน่วยราชการได้ ซึ่งเป็นการลดปัญหาการคอร์รัปชันอย่างตรงจุด

กล่าวโดยสรุป การป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันจำเป็นต้องอาศัยมาตรการหลาย ๆ ด้านควบคู่กันไป ทั้งในส่วนของกฎหมาย การบริหาร และมาตรฐานทางศีลธรรม จริยธรรม ซึ่งนอกจากมาตรการในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วยังอาจมีการกำหนดมาตรการในด้านอื่น ๆ เพื่อลดปัญหาการคอร์รัปชันได้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น การปรับปรุงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มเงินเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน การกำหนดบทลงโทษสำหรับการคอร์รัปชันให้ชัดเจน การควบคุมทางสถาบัน การสรรหาผู้นำที่เป็นตัวอย่างที่ดี การกำหนดให้มีกฎระเบียบการบริหารจัดการที่ชัดเจน การทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหรือผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลกับหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจอ่อนแอลงหรือหมดไป หรือการจำกัดวงเงินทั้งรายจ่ายและรายรับของการแข่งขันในการเลือกตั้ง เพื่อลดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองอันเป็นสาเหตุที่อาจนำไปสู่การคอร์รัปชันได้ ทั้งนี้ในการเลือกใช้มาตรการใดมาเป็นแนวทางในการลดปัญหาการคอร์รัปชันนั้น จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในสังคมด้วย

ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

จากลักษณะและพฤติกรรมในการคอร์รัปชันที่ได้อธิบายถึงแล้วข้างต้น นำไปสู่ความพยายามของหลาย ๆ ฝ่าย ในการวัดพฤติกรรมเหล่านั้นออกมาเป็นตัวเลขเพื่อให้สามารถมองเห็นระดับความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชันก็เป็น

หนทางหนึ่ง que แสดงให้สาธารณชนเห็นว่าในแต่ละประเทศมีความรุนแรงในการเกิดปัญหาการคอร์รัปชันมากน้อยเพียงใด ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้นำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันมาทำการศึกษา โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นย่อย ได้แก่ จุดเริ่มต้นของดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI) ภาพรวมการจัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน และดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย โดยรายละเอียดในแต่ละประเด็นย่อยมีดังต่อไปนี้

ความเป็นมาของดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน หรือ CPI เป็นดัชนีที่พัฒนาขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2538 โดย Transparency International (เป็นองค์กรเอกชนระหว่างประเทศอยู่ที่กรุงเบอร์ลิน ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2536 โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและบุคคลระดับผู้นำจากทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา มุ่งเน้นการต่อต้านปัญหาการทุจริตในการทำธุรกิจข้ามชาติ TI ไม่ได้มีบทบาทในการตรวจสอบหรือเปิดโปงการคอร์รัปชัน แต่เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ติดตามและช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรที่ทำหน้าที่ปราบปรามการทุจริตในประเทศต่าง ๆ ปัจจุบันมีเครือข่ายกว่า 120 ประเทศทั่วโลก) ร่วมกับ Dr. Johann Graf Lambsdorff นักเศรษฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัย Goettingen ประเทศเยอรมนี โดยใช้ชื่อว่า Transparency International (TI) Corruption Index มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในแต่ละประเทศโดยวัดจากความรู้สึกของนักธุรกิจและผู้สื่อข่าวด้านการเงิน โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นที่จัดทำขึ้นโดยองค์กรและสถาบันต่าง ๆ แล้วนำมาจัดทำเป็นดัชนีรวม และจัดอันดับประเทศต่าง ๆ ตามคะแนนเฉลี่ยที่ได้รับจากการสำรวจโดยคะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง 0-10 คะแนน 10 หมายถึงการทำธุรกิจในประเทศนั้นไม่มีปัญหาจากการคอร์รัปชัน โดยสิ้นเชิง คะแนน 0 หมายถึง การทำธุรกิจในประเทศนั้นเต็มไปด้วยปัญหาจากการคอร์รัปชัน (อัมชนา วุฒิสมนุรณ, 2549)

การจัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2549) ได้อธิบายถึงการจัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันไว้ว่า Corruption Perceptions Index (CPI) หรือ ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันเป็นดัชนีรวม ซึ่งคำนวณมาจากข้อมูล que สถาบันต่าง ๆ ได้ทำการรวบรวมไว้จากการสำรวจบุคคลในภาคธุรกิจ โดยคำถามของแต่ละสถาบันที่ใช้ในการสำรวจ มีดังต่อไปนี้

1) Columbia University ได้พัฒนา State Capacity Survey ขึ้นในปี พ.ศ. 2542 โดย Marc Levy แห่ง Center for International Earth Science Information (IESIN)

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจโดยมีคำถามซึ่งแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ บริบททางการเมือง ความชอบธรรมของรัฐ ทรัพยากรมนุษย์และองค์กร สถาบันและขีดความสามารถโดยรวม โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (ทั้งนักวิเคราะห์ นโยบาย นักวิชาการ และสื่อมวลชน) ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเทศต่าง ๆ ที่พำนักอยู่ในสหรัฐอเมริกา และทำการให้คะแนนระดับความรุนแรงของการทุจริต โดยรวมสำหรับประเทศนั้น ๆ ซึ่งระดับความรุนแรงแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ต่ำ ต่ำ/ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง/รุนแรง และรุนแรง

2) Economist Intelligence Unit (EIU) เป็นองค์กรแสวงหากำไร โดยการวิเคราะห์และคาดการณ์สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และธุรกิจในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก 201 ประเทศ จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 สำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2540 ได้เปิดตัวสิ่งพิมพ์ที่ออกทุก ๆ 2 เดือน คือ Country Risk Service และ Country Forecasts ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับการวัดธรรมาภิบาล โดยได้รับข้อมูลจากเครือข่ายทั่วโลกกว่า 500 เครือข่ายที่รวบรวมข้อมูลให้อย่างสม่ำเสมอ

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจโดยมีคำถามเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ภาคเอกชนหรือพรรคการเมือง ถูกประเมินโดยทีมงานผู้เชี่ยวชาญของ EIU ที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี ซึ่งได้รับมอบหมายให้วิเคราะห์คนละ 2-3 ประเทศ โดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เคยอยู่และทำงานในประเทศที่ได้รับมอบหมายให้วิเคราะห์ข้อมูลนั้น

3) Freedom House (FH) เป็นองค์กรเอกชนที่ส่งเสริมคุณค่าแห่งประชาธิปไตย จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2484 สำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดพิมพ์หนังสือ Nations in Transit ซึ่ง Nations in Transit จะประเมินความก้าวหน้าในการปฏิรูปประชาธิปไตยและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศโดยทีมงานหรือที่ปรึกษาของ FH และจะถูกตรวจสอบโดยนักวิชาการและเจ้าหน้าที่อาวุโสของ FH อีกครั้ง

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจโดยมีคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อต้านการทุจริต ความเป็นอิสระของรัฐบาลจากกฎระเบียบและการควบคุมอื่น ๆ ของระบบราชการที่มีมากเกินไปซึ่งทำให้เกิดโอกาสในการทุจริต ภาพลักษณ์การทุจริตที่วัดจากความรู้สึกของประชาชน ผลประโยชน์ทาง

ธุรกิจของผู้กำหนดนโยบายระดับสูง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและการจัดกันซึ่งผลประโยชน์ กฎระเบียบเกี่ยวกับการตรวจสอบหน่วยงานด้านการบริหารและกฎหมายการคุ้มครองผู้ให้เบาะแสเกี่ยวกับการทุจริต และการนำเสนอเรื่องการทุจริตของสื่อมวลชน

4) Information International (II) ทำการสำรวจนักธุรกิจในประเทศตะวันออกกลาง ซึ่งสถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจโดยให้นักธุรกิจกลุ่มดังกล่าวระบุชื่อประเทศที่เคยมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจด้วยในระยะ 3-5 ปีที่ผ่านมา จำนวน 5 ประเทศ และประเมินแต่ละประเทศตามคำถาม 3 ข้อ โดยการประเมินตั้งแต่ระดับมาก (01) ไปถึง ไม่มี (04) ไม่รู้ (88) ซึ่งคำถามทั้ง 3 ข้อมีดังนี้

4.1) ในประเทศ.....การจ่ายเงินในลักษณะสินบน ซ่อนเร้น ไม่ถูกกฎหมาย หรือการจ่ายเงินส่วนตัวเพิ่มเติมให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง ข้าราชการระดับสูง และผู้พิพากษา เป็นเรื่องที่กระทำกันมากน้อยแค่ไหน

4.2) ในประเทศ.....การจ่ายเงินดังกล่าวเป็นอุปสรรคขัดขวางการทำธุรกิจมากน้อยเพียงใด

4.3) ในประเทศ.....การให้สิทธิในการทำสัญญากับภาครัฐแก่ผู้ร่วมธุรกิจ เพื่อนและญาติของผู้ที่เกี่ยวข้องแทนที่จะเป็นการแข่งขันกันโดยการประมูลเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด

5) Institute for Management Development (IMD) เป็นองค์กรด้านการวิจัยและการศึกษา ตั้งอยู่ที่เมืองลูเซิร์น ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ได้จัดทำรายงานประจำปี World Competitiveness Year Book ขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 และได้เริ่มดำเนินการร่วมกับ World Economic Forum ในปี พ.ศ. 2539 โดยทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน ใน 47 ประเทศ ใช้ข้อมูลที่วัดได้และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความรู้สึกร่วมเกี่ยวกับการทุจริต

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจโดยให้ผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางของบริษัทในประเทศและของบริษัทข้ามชาติที่ดำเนินกิจการในประเทศนั้น รวมกว่า 4,000 คน ประเมินว่าการให้สินบนและการคอร์รัปชันกระทำอย่างแพร่หลายในประเทศนั้นหรือไม่

6) Merchant International Group (MIG) จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2525 เป็นบริษัทที่ดำเนินการด้านการวิจัยเชิงกลยุทธ์และวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจ เพื่อให้บริการสนับสนุนการดำเนินการ

ของบริษัทลูกค้าในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมการบ่งชี้และประเมินความเสี่ยง จุดอ่อนและภัยคุกคามในตลาดนอกประเทศ

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจโดยสอบถามความคิดเห็นของทีมงานผู้เชี่ยวชาญของ MIG รวมทั้งเครือข่ายภายในประเทศถึงระดับความรุนแรงของการทุจริต ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การให้สินบนรัฐมนตรีจนถึงเงินที่จ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ผู้สื่อข่าวที่มีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด

7) Political Economic Risk Consultancy (PERC) จัดตั้งในปี พ.ศ. 2519 สำนักงานใหญ่อยู่ที่ฮ่องกง มีความชำนาญในการจัดทำข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ และการวิเคราะห์ให้แก่บริษัทที่ทำธุรกิจในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออกเฉียงใต้ 12 ประเทศ โดยให้ผู้จัดการระดับภูมิภาคของธนาคารและบริษัทข้ามชาติที่ดำเนินการอยู่ในทวีปเอเชียจำนวน 100 แห่ง ประเมินระดับความรุนแรงของปัญหาการทุจริตในประเทศที่กำลังดำเนินธุรกิจอยู่รวมทั้งประเทศของตนเองด้วย โดยการให้คะแนนตั้งแต่ 0-10 คะแนน ซึ่ง PERC จะนำมาวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อส่วนต่าง ๆ ของรัฐบาล สถาบันหลักของประเทศ รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชน และจัดลำดับประเทศที่ทำการศึกษานำเสนอเป็นรายงาน Corruption in Asia Report ซึ่งในรายงานจะแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของภาพลักษณ์การคอร์รัปชันที่ได้รับจากผู้ที่มีประสบการณ์เผชิญกับปัญหาการทุจริตด้วยตนเอง นอกจากนี้ PERC ยังได้ทำวารสารรายปักษ์ Asian Intelligence Newsletter วิเคราะห์แนวโน้มที่เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งการคอร์รัปชันด้วย

8) United Nations Economic Commission for Africa (UNECA) เป็นหนึ่งในคณะกรรมการระดับภูมิภาคของสำนักงานองค์การสหประชาชาติตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2501 เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใน 53 ประเทศ ในทวีปแอฟริกา รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการบูรณาการระดับภูมิภาคและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาทวีปแอฟริกา

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านธรรมาภิบาลของ 28 ประเทศ ในทวีปแอฟริกา โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละประเทศเกี่ยวกับการทุจริตในสถาบันนิติบัญญัติ การเข้าถึงความยุติธรรม การคอร์รัปชันของผู้พิพากษา การคอร์รัปชันของผู้บริหาร ประสิทธิภาพในการให้บริการของรัฐ การเข้าถึงบริการของรัฐ การคอร์รัปชันในการ

เก็บภาษี นอกจากนี้ยังทำการสำรวจครัวเรือนระดับประเทศเพื่อวัดความรู้สึกของประชาชนต่อปัญหาหลักของชาติ รวมทั้งในเรื่องการเข้าถึงความเพียงพอและประสิทธิภาพของบริการภาครัฐ

9) World Economic Forum (WEF) เป็นองค์กรอิสระไม่แสวงหากำไรจัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2514 สำนักงานใหญ่อยู่ที่ กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยผู้นำระดับสูงจากภาคธุรกิจ ภาครัฐ ภาคเอกชน และสื่อมวลชน เพื่อร่วมกันทำงานเกี่ยวกับประเด็นสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจโดยสอบถามความเห็นของผู้ทำธุรกิจระดับอาวุโสในบริษัทที่ดำเนินการอยู่ทั้งในประเทศและบริษัทข้ามชาติว่า ในการทำธุรกิจที่ท่านเกี่ยวข้องของท่านคิดว่าบริษัทต่าง ๆ ได้มีการจ่ายเงินพิเศษที่ไม่ปรากฏในเอกสาร หรือมีการให้สินบนเล็กน้อยเพียงใดในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ โดยการให้คะแนนตั้งแต่ 1 (เกิดขึ้นเป็นปกติ) จนถึง 7 (ไม่เคยเกิดขึ้นเลย)

- 9.1) การนำเข้าและการส่งออก
- 9.2) สาธารณูปโภค (เช่น โทรศัพท์หรือไฟฟ้า)
- 9.3) การทำสัญญาภาครัฐ
- 9.4) การยื่นขอกู้เงิน
- 9.5) กฎหมายและนโยบาย กฎระเบียบข้อบังคับ พ.ร.บ. ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการทำธุรกิจนั้น ๆ
- 9.6) โฉมหน้าการตัดสินใจของผู้พิพากษา

10) World Market Research Centre (WMRC) สถาบันนี้ทำการสำรวจโดยสอบถามถึงโอกาสที่จะเผชิญกับปัญหาการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรวมถึงการให้สินบนเจ้าหน้าที่ระดับล่างจนถึงการทุจริตในแวดวงการเมืองที่มีมูลค่าสูงมาก เช่น การจ่ายเงินจำนวนมากเพื่อแลกกับสิทธิในการทำสัญญาโดยการให้คะแนน 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่งแต่ละระดับคะแนนมีความหมายดังนี้

คะแนน 1 หมายถึง ประเทศนี้มีสภาพคล่องทางธุรกิจดีเยี่ยม และแทบจะไม่ได้รับรู้เรื่องเกี่ยวกับการทุจริตเลย

คะแนน 2 หมายถึง ประเทศนี้มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ดีและโปร่งใส การทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการทุจริตอื่น ๆ อาจเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว แต่ธุรกิจส่วนใหญ่จะไม่ประสบปัญหาใดๆเลย

คะแนน 3 หมายถึง ประเทศนี้อาจมีปัญหาคอขวดต่อการทุจริตที่มีผลต่อการทำธุรกิจบ้าง แต่โดยที่ การทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอยู่ทั่วไปถือเป็นเรื่องธรรมดา จึงไม่ถึงกับเป็นผลเสียอย่างมากต่อการทำธุรกิจ

คะแนน 4 หมายถึง ประเทศนี้มีสภาพแวดล้อมทางธุรกิจไม่ดีเลย การทุจริตมีอยู่แพร่หลายจนเป็นลักษณะพิเศษของวงการธุรกิจและเจ้าหน้าที่และการจ่ายเงินหรือสินบนเพื่อแลกกับสิทธิในการทำสัญญาเป็นเรื่องธรรมดา

คะแนน 5 หมายถึง ประเทศนี้มีปัญหาคอขวดอย่างมากถึงขั้นที่ไม่สามารถทำธุรกิจได้เลย การทุจริตมีอยู่อย่างกว้างขวางและเข้าถึงข้าราชการระดับสูงสุดของรัฐบาล

11) Price Waterhouse Coopers (PWC) เป็นบริษัทที่มีผู้เชี่ยวชาญทั้งนักเศรษฐศาสตร์ นักสำรวจระดับมืออาชีพ นักวิเคราะห์และที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ให้บริการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในปี พ.ศ. 2543 ได้จัดทำ Opacity Index ขึ้นใช้วัดความไม่โปร่งใสใน 35 ประเทศกำลังพัฒนา

โดยสถาบันแห่งนี้จะทำการสำรวจความคิดเห็นจากทั้งหัวหน้าแผนกการเงินของบริษัท ขนาดกลางและขนาดใหญ่ นักวิเคราะห์ความเที่ยงธรรม นายธนาคารและพนักงานของ PWC ที่พักอยู่ในแต่ละประเทศที่ทำการสำรวจเพื่อจัดทำดัชนีดังกล่าว ซึ่งในการสำรวจ จะสอบถามถึงความถี่ในการเกิดการคอร์รัปชันในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอนุญาตการนำเข้าและส่งออกสินค้าหรือการให้เงินอุดหนุน หรือการหลบเลี่ยงภาษี ฯลฯ

12) The World Business Environment Survey เป็นการสำรวจที่จัดทำโดย World Bank ร่วมกับสถาบันอื่น ๆ อีกหลายสถาบันเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำธุรกิจ

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจโดยสอบถามความเห็นจากเจ้าหน้าที่ระดับอาวุโสของบริษัทต่าง ๆ ประมาณ 100 บริษัทในแต่ละประเทศถึงความถี่ในการให้สินบน และการคอร์รัปชันในส่วนที่เป็นปัญหาคอขวดต่อการดำเนินธุรกิจ โดยการสำรวจนี้จะครอบคลุม 80 ประเทศ

13) Gallup International จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือน พฤษภาคม ปี พ.ศ. 2490 ในเมืองซูริก ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจข้อมูลใน 15 ประเทศ (อาเจนตินา บราซิล โคลัมเบีย ฮังการี อินเดีย อินโดนีเซีย เม็กซิโก โมร็อกโก ไนจีเรีย ฟิลิปปินส์ โปแลนด์ รัสเซีย ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ และไทย) ซึ่งเป็นประเทศที่มีการค้าและการลงทุนกับบริษัทข้ามชาติ โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับความ นิยมของบริษัทจากประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ 21 ประเทศ (ออสเตรเลีย สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรีย แคนาดา เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม อังกฤษ สิงคโปร์ เยอรมนี สเปน ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น มาเลเซีย ฮองกง อิตาลี เกาหลีใต้ ไต้หวัน จีน และรัสเซีย) ในการให้สินบนแก่ข้าราชการ ระดับสูงของประเทศที่มีการค้าและการลงทุนกับบริษัทข้ามชาติว่ามีความนิยมในการให้สินบนมาก น้อยเพียงใด

14) Multilateral Development Banks เป็นสถาบันที่ให้การสนับสนุนทางการเงิน และ คำแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศกำลังพัฒนา ประกอบด้วย World Bank Group และธนาคารพัฒนาระดับภูมิภาคอีก 4 แห่ง คือ African Development Bank, Asian Development, Bank European, Bank for Reconstruction and Development และ Inter-American Development Bank Group

สถาบันแห่งนี้ทำการสำรวจโดยผู้เชี่ยวชาญของธนาคารในกลุ่มได้ส่งแบบสอบถามไป สสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการแพร่ขยายของการคอร์รัปชันในแต่ละประเทศโดยครอบคลุม 47 ประเทศหลังจากที่สถาบันเหล่านี้ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นในแต่ละประเทศแล้ว ข้อมูลจากการ สสำรวจดังกล่าวก็จะถูกนำมาประเมินระดับของการทุจริตที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศ ซึ่งในส่วนของ การประเมินนี้จะดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับประเทศนั้น ๆ โดย ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศต่าง ๆ ทั้งที่พำนักและไม่ได้พำนักอยู่ใน ประเทศนั้น ๆ ผู้นำทางธุรกิจในประเทศกำลังพัฒนาที่ไม่ได้พำนักอยู่ในประเทศนั้น รวมทั้งผู้นำทาง ธุรกิจที่อยู่ในประเทศนั้นประเมินตัวเอง

แต่เนื่องจากการสำรวจเพื่อประเมินระดับของการทุจริตคอร์รัปชันนี้ มีการดำเนินการโดย สถาบันหลายสถาบัน จึงทำให้ข้อมูลที่ได้มาจากแต่ละแหล่งมีระบบการให้คะแนนที่แตกต่างกัน ออกไป ดังนั้น IT จึงต้องทำให้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมีมาตรฐานเดียวกันก่อนที่จะหาค่าเฉลี่ย คะแนนของแต่ละประเทศ ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

ขั้นตอนแรกใช้วิธีการ Matching Percentile กล่าวคือ นำเอาอันดับที่ของประเทศที่ถูกจัดอันดับอยู่ใน CPI ปีที่ผ่านมาและในแหล่งข้อมูลของปีใหม่โดยนำเอาค่าคะแนนของ CPI ปีที่ผ่านมาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยมาจับคู่กับประเทศที่ถูกจัดอันดับที่ในแหล่งข้อมูลของปีใหม่จากมากไปหาน้อยเช่นกัน โดยวิธีการนี้ประเทศที่ถูกจัดอันดับในปีใหม่จะยังคงอยู่ในอันดับเดิมแต่คะแนนที่ได้รับจะเปลี่ยนไปเป็นคะแนนที่ได้รับจากการจับคู่ดังกล่าว

ขั้นตอนที่สองนำค่าคะแนนของแต่ละประเทศที่ได้รับโดยวิธี Matching Percentile จากทุกๆ แหล่งข้อมูลมาแปลง โดยใช้ฟังก์ชันตามวิธีการทางสถิติคือ Beta Transformation ที่ค่าคะแนนจนครบทุกแหล่งข้อมูลแล้วจึงนำค่าคะแนนที่ได้รับการแปลงค่าแล้วทั้งหมดมาคำนวณค่าเฉลี่ยเป็นคะแนน CPI ของประเทศนั้น เมื่อได้ครบทุกประเทศแล้ว จึงนำคะแนนมาจัดอันดับประเทศเพื่อแสดงถึงระดับของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น

ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจัดเป็นปัญหาหนึ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่การวัดระดับพฤติกรรมกรรมการกระทำทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เนื่องจากการคอร์รัปชัน เป็นเรื่องที่ทำกันอย่างปกปิด ซ่อนเร้น ไม่ได้เปิดเผยให้สาธารณชนรับรู้ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นตัวชี้วัดระดับการคอร์รัปชันนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้เลย ซึ่งจากปัญหาในการสะท้อนถึงความรุนแรงของการคอร์รัปชันดังกล่าว จึงนำไปสู่ความพยายามจากองค์กรต่าง ๆ ในการจัดทำตัวบ่งชี้ความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันขึ้น โดย Transparency International (TI) เป็นองค์กรหนึ่งที่ได้จัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันขึ้นเพื่อสะท้อนภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในภาพรวมของประเทศต่าง ๆ ซึ่งทำให้เรามองเห็นความรุนแรงของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศได้ชัดเจนมากขึ้น สำหรับในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นปีล่าสุดที่ TI ได้จัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันและจัดอันดับประเทศต่าง ๆ ออกเผยแพร่สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่า มีประเทศที่เข้ารับการจัดอันดับทั้งหมด 163 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศที่มีปัญหาการคอร์รัปชันน้อยที่สุดในสายตาของสาธารณชน มีอยู่ 3 ประเทศ ได้แก่ ฟินแลนด์ ไอซ์แลนด์ และนิวซีแลนด์ ซึ่งทั้ง 3 ประเทศนี้มีค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันเท่ากันคือ 9.6 ส่วนประเทศที่สาธารณชนเห็นว่ามีความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันสูงที่สุดคือ ประเทศเฮติ ซึ่งมีค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันเท่ากับ 1.8

ตารางที่ 3 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี พ.ศ. 2549

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
1	ฟินแลนด์	9.6
1	ไอซ์แลนด์	9.6
1	นิวซีแลนด์	9.6
4	เดนมาร์ก	9.5
5	สิงคโปร์	9.4
6	สวีเดน	9.2
7	สวิตเซอร์แลนด์	9.1
8	นอร์เวย์	8.8
9	ออสเตรเลีย	8.7
9	เนเธอร์แลนด์	8.7
11	ออสเตรีย	8.6
11	ลักซัมเบิร์ก	8.6
11	อังกฤษ	8.6
14	แคนาดา	8.5
15	ฮ่องกง	8.3
16	เยอรมันนี	8.0
17	ญี่ปุ่น	7.6
18	ฝรั่งเศส	7.4
18	ไอร์แลนด์	7.4
20	เบลเยียม	7.3
20	ชิลี	7.3
20	สหรัฐอเมริกา	7.3
23	สเปน	6.8
24	บาเบโดส	6.7
24	เอสโตเนีย	6.7
26	มาเก๊า	6.6
26	โปรตุเกส	6.6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
28	เกาะมอลตา	6.4
28	สโลวีเนีย	6.4
28	อูรุกวัย	6.4
31	สหรัฐอเมริกาบราซิล	6.2
32	ญูกัน	6.0
32	กาตาร์	6.0
34	อิสราเอล	5.9
34	ไต้หวัน	5.9
36	บารเรน	5.7
37	บอตสวานา	5.6
37	ไซปรัส	5.6
39	โอมาน	5.4
40	จอร์แดน	5.3
41	ฮังการี	5.2
42	มอริเชียส	5.1
42	เกาหลีใต้	5.1
44	มาเลเซีย	5.0
45	อิตาลี	4.9
46	สาธารณรัฐเช็ก	4.8
46	คูเวต	4.8
46	ลิทัวเนีย	4.8
49	ลัตเวีย	4.7
49	สโลวาเกีย	4.7
51	แอฟริกาใต้	4.6
51	คูนิเซีย	4.6
53	โดมินีกา	4.5
54	กรีซ	4.4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
55	คอ스타리카	4.1
55	นามิเบีย	4.1
57	บังแกเรีย	4.0
57	เอลซัลวาดอร์	4.0
59	โคลัมเบีย	3.9
60	ตุรกี	3.8
61	จาไมกา	3.7
61	โปแลนด์	3.7
63	เลบานอน	3.6
63	เซเชลส์	3.6
63	ไทย	3.6
66	เบลีซ	3.5
66	คิวบา	3.5
66	เกรเนดา	3.5
69	โครเอเชีย	3.4
70	บราซิล	3.3
70	จีน	3.3
70	ฮิปปัส	3.3
70	กานา	3.3
70	อินเดีย	3.3
70	เม็กซิโก	3.3
70	เปรู	3.3
70	ซาอุดีอาระเบีย	3.3
70	เซเนกัล	3.3
79	บอร์กินีนาฟาโซ	3.2
79	เลโซโท	3.2
79	มอลโดวา	3.2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
79	โมร็อกโก	3.2
79	ตริनिแดดและโตเบโก	3.2
84	แอลจีเรีย	3.1
84	มาดากัสการ์	3.1
84	มอริเตเนีย	3.1
84	ปานามา	3.1
84	โรมาเนีย	3.1
84	ศรีลังกา	3.1
90	กาบอง	3.0
90	เซอร์เบีย	3.0
90	ซูดาน	3.0
93	อาร์เจนตินา	2.9
93	อาร์มีเนีย	2.9
93	บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา	2.9
93	เอริเทรีย	2.9
93	ซีเรีย	2.9
93	แทนซาเนีย	2.9
99	โดมินีกัน	2.8
99	จอร์เจีย	2.8
99	มาลี	2.8
99	มองโกเลีย	2.8
99	โมซัมบิก	2.8
99	ยูเครน	2.8
105	โบลีเวีย	2.7
105	อิหร่าน	2.7
105	ลิเบีย	2.7
105	เม็กซิโก	2.7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
105	มาลาวี	2.7
105	ยูกันดา	2.7
111	แอลเบเนีย	2.6
111	กัวเตมาลา	2.6
111	คาซัคสถาน	2.6
111	ลาว	2.6
111	นิการากัว	2.6
111	ปารากวัย	2.6
111	ติมอร์ตะวันออก	2.6
111	เวียดนาม	2.6
111	เยเมน	2.6
111	แซมเบีย	2.6
121	เบนิน	2.5
121	แกมเบีย	2.5
121	กายอานา	2.5
121	ฮอนดูรัส	2.5
121	เนปาล	2.5
121	ฟิลิปปินส์	2.5
121	รัสเซีย	2.5
121	รวันดา	2.5
121	สวาซิแลนด์	2.5
130	อาเซอร์ไบจาน	2.4
130	บรูไน	2.4
130	แอฟริกากลาง	2.4
130	เอธิโอเปีย	2.4
130	อินโดนีเซีย	2.4
130	ปาปัวนิวกินี	2.4
130	โตโก	2.4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อันดับ	ประเทศ	คะแนน
130	ซิมบับเว	2.4
138	แคเมอรูน	2.3
138	เอกวาดอร์	2.3
138	ไนเจอร์	2.3
138	เวเนซุเอลา	2.3
142	แองโกลา	2.2
142	สาธารณรัฐคองโก	2.2
142	เคนยา	2.2
142	คีร์กีซสถาน	2.2
142	ไนจีเรีย	2.2
142	ปากีสถาน	2.2
142	เซียร์ราลีโอน	2.2
142	ทาจิกิสถาน	2.2
142	เติร์กเมนิสถาน	2.2
151	เบลารุส	2.1
151	กัมพูชา	2.1
151	ไอวอรีโคสต์	2.1
151	อิกเวทอเรียลกินี	2.1
151	อุซเบกิสถาน	2.1
156	บังกลาเทศ	2.0
156	สาธารณรัฐชวา	2.0
156	สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก	2.0
156	ซูดาน	2.0
160	กินี	1.9
160	อิรัก	1.9
160	พม่า	1.9
163	เฮติ	1.8

ที่มา: องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ

สำหรับประเทศไทยมีค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันเท่ากับ 3.6 อยู่ในอันดับที่ 63 ซึ่งถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันที่ไม่สูงนัก (มีการคอร์รัปชันค่อนข้างสูง) แต่หากพิจารณาถึงแนวโน้มของค่าดัชนีดังกล่าวตลอดระยะเวลาที่ได้มีการจัดทำดัชนีขึ้นก็จะพบว่าค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า ในสายตาของนักธุรกิจ นักวิเคราะห์การเมืองและสาธารณชนเห็นว่า ปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงเรื่อย ๆ ดังที่แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2549

ปี	คะแนน	อัตราการเปลี่ยนแปลง	อันดับ	จำนวนประเทศ
2538	2.79	-	34	41
2539	3.33	0.19	37	54
2540	3.06	-0.08	39	52
2541	3.00	-0.02	61	85
2542	3.20	0.07	68	98
2543	3.20	0.00	60	90
2544	3.20	0.00	61	91
2545	3.20	0.00	64	102
2546	3.30	0.03	70	133
2547	3.60	0.09	64	146
2548	3.80	0.06	59	159
2549	3.60	-0.05	63	163

ที่มา: องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้รับการจัดอันดับโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ซึ่งเป็นปีที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ได้เริ่มจัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน หรือ Corruption Perception Index (CPI) ขึ้น การจัดอันดับนี้ได้ดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อเราพิจารณาถึงค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2549 พบว่า ค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยในแต่ละปีมีค่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าในบางปีค่าดัชนีที่ได้รับจะลดลงไปบ้าง แต่เมื่อมองในภาพรวมแล้วก็จะพบว่าค่าของดัชนีดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน

ของประเทศไทยมีค่าต่ำสุด ในปี พ.ศ. 2538 เท่ากับ 2.79 และมีค่าสูงสุดในปี พ.ศ. 2548 เท่ากับ 3.80 ซึ่ง ปี พ.ศ. 2543-2548 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นช่วงเวลาที่ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวระดับความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นว่าความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันในสายตาของนักธุรกิจ นักวิเคราะห์การเมืองและสาธารณชน มีแนวโน้มที่ดีขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า มีระดับการคอร์รัปชันที่ลดน้อยลงก็ตาม ก็ไม่ได้หมายความว่า มาตรการต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการปราบปรามการคอร์รัปชันจะใช้ได้ผลอย่างแท้จริงเสมอไป เนื่องจากวิธีการในการทุจริตคอร์รัปชันได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไปเป็นผลให้การทุจริตคอร์รัปชันในแต่ละกรณีสามารถปกปิด ซ่อนเร้น ได้ง่ายขึ้น ทำให้ยากต่อการดำเนินคดี และการรับรู้ของสาธารณชน ดังนั้น ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันซึ่งเป็นผลมาจากการสำรวจความคิดเห็นและการรับรู้จึงอาจมีค่าดัชนีที่แสดงให้เห็นว่าประเทศนั้น ๆ มีการทุจริตคอร์รัปชันลดลง เพราะฉะนั้น ในการประเมินระดับความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศ นอกจากจะพิจารณาจากค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศนั้น ๆ แล้ว ยังต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น วิธีการในการทุจริตคอร์รัปชัน วัฒนธรรมในแต่ละประเทศที่ทำการสำรวจ เป็นต้น ก็จะทำให้สามารถมองเห็นความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศได้อย่างชัดเจน และควรพยายามตีมูลค่าเป็นตัวเงินจากรูปแบบการคอร์รัปชันแต่ละรูปแบบให้เห็นชัดเจนเท่าที่จะทำได้ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ตามที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นพบว่า มูลเหตุที่นำไปสู่การคอร์รัปชันในประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 สาเหตุใหญ่ ๆ คือ สาเหตุจากตัวบุคคล ซึ่งสิ่งที่กระตุ้นให้แต่ละบุคคลกระทำการคอร์รัปชันคือ โอกาส สิ่งจูงใจ การเสี่ยงภัย และความซื่อสัตย์ ส่วนอีกสาเหตุหนึ่งคือ สาเหตุจากสภาพแวดล้อม สาเหตุดังกล่าวสามารถแบ่งย่อยได้เป็น ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านตำแหน่งที่เอื้ออำนวย การตกอยู่ภายใต้อิทธิพลภาวะสิ่งแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริต กฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่างหรือข้อบกพร่อง และการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งการพิจารณาหาสาเหตุที่นำไปสู่การคอร์รัปชันนั้นจะต้องพิจารณาหลาย ๆ ด้านประกอบกันไป เนื่องจากการคอร์รัปชันในแต่ละครั้งมักมีสาเหตุมาจากหลาย ๆ ด้านสนับสนุนกัน

เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบพฤติกรรมคอร์รัปชันในประเทศไทย พบว่า พฤติกรรมดังกล่าวสามารถจำแนกได้เป็น 6 กลุ่ม อันได้แก่ การฝ่าฝืน หลีกเลียง หรือบิดเบือนระเบียบแบบแผนหรือกฎข้อบังคับ การจงใจ เรียกร้อง บังคับ ช่มชู้ หน่วงเหนี่ยว หรือกลั่นแกล้งเพื่อหาประโยชน์ใส่ตนหรือพวกพ้อง การสมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย หรือละเว้นการกระทำในการที่ต้องปฏิบัติหรือรับผิดชอบตามที่ การชักยอก เบียดบัง ซึ่งทรัพย์สินของทางราชการ การปลอมแปลงหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเท็จ และการมีผลประโยชน์ร่วมในกิจการบางประเภท ที่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนบันดาลประโยชน์ได้ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มักจะมีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องกันเพื่อกระทำการคอร์รัปชันเสมอ

เมื่อทราบถึงสาเหตุและพฤติกรรมคอร์รัปชันแล้ว ลำดับต่อไปก็คือการวางมาตรการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันการคอร์รัปชัน ซึ่งมาตรการดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้านหลัก ๆ คือ ด้านระเบียบและกฎหมาย โดยการกำหนดบทลงโทษให้รุนแรง และการผลักดันให้สืบไปให้แก่ผู้ต้องสงสัยเป็นผู้นำสืบ ซึ่งแนวทางนี้สามารถพบเห็นได้ในปัจจุบัน ด้านระบบการบริหาร โดยการกระจายอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การติดตามงานและประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ และการเลือกบุคลากรที่มีความสามารถและมีจริยธรรมเข้ามาทำงานในหน่วยงาน ด้านค่านิยมและมาตรฐานศีลธรรมจรรยา โดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้ตระหนักถึงผลเสียของการคอร์รัปชัน และแก้ไขค่านิยมบางอย่างที่จะนำไปสู่การคอร์รัปชัน นอกจากนั้นแล้ว ยังมีมาตรการด้านอื่นๆ ที่สามารถแก้ไขและลดปัญหาการคอร์รัปชันได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น การปรับปรุงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานอย่างมีคุณภาพ การเพิ่มเงินเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน การกำหนดบทลงโทษสำหรับการคอร์รัปชันให้ชัดเจน การควบคุมทางสถาบัน การสรรหาผู้นำที่เป็นตัวอย่างที่ดี การกำหนดให้มีกฎระเบียบการบริหารจัดการที่ชัดเจน และการทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหรือผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลกับหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจอ่อนแอลงหรือหมดไป ทั้งนี้ ในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันจะต้องใช้มาตรการในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวควบคู่กันไปโดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในสังคมด้วย

จากมูลเหตุแห่งการคอร์รัปชันที่นำไปสู่การคอร์รัปชันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในสังคม ทำให้หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ พยายามหามาตรการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน นอกจากนั้นยังพยายามวัดระดับของการคอร์รัปชันซึ่ง Transparency International ก็เป็นอีกหนึ่งองค์กรที่ทำการจัดทำตัวชี้วัดระดับการคอร์รัปชัน เรียกว่า ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) โดยจะพิจารณาจากพฤติกรรม

คอร์รัปชันในลักษณะต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไปในส่วนของรูปแบบพฤติกรรมการคอร์รัปชันในประเทศไทย ดัชนีดังกล่าวมีค่าระหว่าง 0-10 ซึ่ง ค่า 10 หมายถึง ในประเทศนั้นไม่มีปัญหาการคอร์รัปชัน ค่า 0 หมายถึง ประเทศนั้นเต็มไปด้วยปัญหาการคอร์รัปชัน ในปี 2549 นี้ ประเทศไทยมีค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันเท่ากับ 3.6 ซึ่งหากพิจารณาตั้งแต่ปี 2538 – 2549 จะพบว่า ค่าดัชนีดังกล่าวของประเทศไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หรือกล่าวได้ว่า ปัญหาการคอร์รัปชันมีแนวโน้มของความรุนแรงที่ลดลงนั่นเอง

สำหรับการศึกษาถึงผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่จะกล่าวถึงในบทต่อไป จะนำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) มาใช้ในการศึกษา เนื่องจากเป็นดัชนีที่สามารถสะท้อนถึงระดับความรุนแรงของการคอร์รัปชันในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวไปในส่วนของรูปแบบพฤติกรรมการคอร์รัปชันในประเทศไทย โดยรายละเอียดของการศึกษาผลทางตรงและผลทางอ้อมของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้แสดงไว้ในบทต่อไป

บทที่ 5

การวิเคราะห์ผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ในบทนี้จะได้กล่าวถึงการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 โดยจะทำการศึกษาถึงผลทางตรงและผลทางอ้อมของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการวิเคราะห์หาผลทางตรงและผลทางอ้อมของการคอร์รัปชัน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ การวิเคราะห์สมการโครงสร้างแรก การวิเคราะห์สมการโครงสร้างปรับปรุง และการคำนวณผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์หาผลทางตรงและผลทางอ้อมของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ควรทราบถึงข้อมูลของแต่ละตัวแปรที่ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ด้วย ซึ่งข้อมูลในแต่ละตัวแปรได้แสดงไว้ในตารางที่ 5

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 – 2547 ของตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์หาผลที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยข้อมูลในแต่ละตัวแปร สามารถอธิบายได้ดังนี้

คอลัมน์ที่ 2 แสดงถึงข้อมูลของดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะเห็นว่า ค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันมีทิศทางที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยในปี พ.ศ. 2538 มีค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันเท่ากับ 2.79 ซึ่งเป็นค่าต่ำสุด ส่วนค่าสูงสุดเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 3.60 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าภาพลักษณ์ความรุนแรงของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2547 โดยค่าดัชนีดังกล่าวมีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงเฉลี่ยร้อยละ 3.13 ตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

คอลัมน์ที่ 3 แสดงถึงข้อมูลของการปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในปี พ.ศ. 2541 และ 2542 มีการปรับคณะรัฐมนตรีน้อยที่สุด คือมีการเปลี่ยนแปลงเพียง 1 ครั้งเท่านั้น ส่วนปีที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2539 มีการปรับคณะรัฐมนตรีทั้งหมด 6 ครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยในการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปีประมาณ 3 ครั้ง / ปี และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยของการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปีเท่ากับ ร้อยละ 17.59 เมื่อ

ตารางที่ 5 ค่าตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลที่คอรร์ปรับขึ้นมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ปี	CPI (ไม่มีหน่วย)	POL (ครั้ง/ปี)	TR (ไม่มีหน่วย)	INV (ร้อยละ)	SEC (ร้อยละ)	K (ร้อยละ)	L (ร้อยละ)	Y (ร้อยละ)
2538	2.79	4	1.08	59.90	35.30	10.20	5.20	9.00
2539	3.33	6	1.04	61.89	40.16	11.10	5.40	4.80
2540	3.06	4	1.21	51.85	44.69	6.40	-4.00	-2.30
2541	3.00	1	1.46	34.40	45.94	1.00	-6.30	-11.40
2542	3.20	1	1.44	33.10	55.34	0.90	2.50	3.40
2543	3.20	3	1.75	37.37	57.40	1.20	2.50	3.60
2544	3.20	3	1.83	40.25	58.99	1.00	-0.50	1.80
2545	3.20	2	1.76	40.15	59.82	1.40	2.70	4.50
2546	3.30	2	1.87	42.81	58.73	2.00	4.40	6.20
2547	3.60	3	2.09	47.87	63.82	2.70	3.00	5.30
ค่าต่ำสุด	2.79	1	1.04	33.10	35.30	0.90	-6.30	-11.40
ค่าสูงสุด	3.60	6	2.09	61.89	63.82	11.10	5.40	9.00
ค่าเฉลี่ย	3.19	2.90	1.55	44.96	52.02	3.79	1.49	2.49
อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ย (ร้อยละ)	3.13	17.59	8.02	-1.28	7.01	3.79	1.49	2.49

ที่มา: องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ, สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสถิติแห่งชาติ

พิจารณาในภาพรวมพบว่า จำนวนครั้งของการปรับคณะรัฐมนตรีในช่วง 10 ปีนี้ มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา

คอลัมน์ที่ 4 แสดงถึงข้อมูลของดัชนีความเปิดทางการค้า (TR) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในปี พ.ศ. 2539 มีค่าดัชนีความเปิดทางการค้าต่ำที่สุดคือ 1.04 ส่วนปีที่มีค่าดัชนีความเปิดทางการค้าสูงสุดคือ ปี พ.ศ. 2547 มีค่าเท่ากับ 2.09 โดยมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความเปิดทางการค้าเท่ากับ 1.55 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 – 2547 จะพบว่า ค่าดัชนีความเปิดทางการค้ามีทิศทางที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าค่าดัชนีจะลดลงบ้างในบางปี แต่เมื่อมองในภาพรวมก็สามารถกล่าวได้ว่าดัชนีความเปิดทางการค้ามีทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งค่าดัชนีดังกล่าวมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 8.02 ตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

คอลัมน์ที่ 5 แสดงถึงข้อมูลของสัดส่วนการลงทุนทั้งหมด / ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในปี พ.ศ. 2542 สัดส่วนการลงทุนทั้งหมด / ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีค่าต่ำที่สุดคือ 33.10 ส่วนปีที่มีสัดส่วนการลงทุนทั้งหมด / ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2539 มีค่าเท่ากับ 61.89 โดยค่าเฉลี่ยของสัดส่วนการลงทุนทั้งหมด / ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ มีค่าเท่ากับ 44.96 เมื่อพิจารณาทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนดังกล่าวพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 สัดส่วนดังกล่าวมีทิศทางที่ลดลงเรื่อย ๆ จนถึง ปี พ.ศ. 2542 หลังจากนั้น สัดส่วนการลงทุนทั้งหมด / ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือ สัดส่วนการลงทุนทั้งหมด / ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งค่าสัดส่วนดังกล่าวมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ -1.28 ตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา

คอลัมน์ที่ 6 แสดงถึงข้อมูลของสัดส่วนนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย / จำนวนประชากรวัยเรียน (SEC) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าใน ปี พ.ศ. 2538 สัดส่วนนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย / จำนวนประชากรวัยเรียนมีค่าต่ำที่สุดคือ 35.30 ส่วนปีที่มีสัดส่วนนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย / จำนวนประชากรวัยเรียนสูงสุดคือ 2547 มีค่าสัดส่วนเท่ากับ 63.82 โดยค่าเฉลี่ยของสัดส่วนนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย / จำนวนประชากรวัยเรียนมีค่าเท่ากับ 52.02 เมื่อพิจารณาทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนดังกล่าวพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2547 สัดส่วนนักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย / จำนวนประชากรวัยเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 7.01 ตลอดช่วงเวลาที่ศึกษา

คอลัมน์ที่ 7 แสดงถึงข้อมูลอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุน (K) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในปี พ.ศ. 2542 อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุนมีค่าต่ำสุด คือ 0.90 ส่วนปีที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุนสูงสุดคือ ปี พ.ศ. 2539 มีค่าเท่ากับ 11.10 โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 3.79 เมื่อพิจารณาทิศทางการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลพบว่า ในปี พ.ศ. 2538 และ 2539 อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุนไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ในปี พ.ศ. 2540 อัตราการเจริญเติบโตของมูลภัณฑ์ทุนมีค่าลดลงและลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปี พ.ศ. 2542 หลังจากนั้นจึงมีค่าเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา

คอลัมน์ที่ 8 แสดงถึงข้อมูลอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในปี พ.ศ. 2541 อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานมีค่าต่ำที่สุด คือ -6.30 ส่วนปีที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานสูงสุดคือ ปี พ.ศ. 2539 มีค่าเท่ากับ 5.40 โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยมีค่าร้อยละ 1.49 เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลดังกล่าวพบว่า การเปลี่ยนแปลงในช่วง พ.ศ. 2538-2547 มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา จึงไม่สามารถอธิบายถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน

คอลัมน์ที่ 9 แสดงถึงอัตราการเปลี่ยนแปลงของของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (Y) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในปี พ.ศ. 2541 อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวมีค่าต่ำสุด คือ -11.40 ส่วนปีที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวมีค่าสูงสุดคือ ปี พ.ศ. 2538 มีค่าเท่ากับ 9.00 โดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 2.49 เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลดังกล่าว พบว่า การเปลี่ยนแปลงค่อนข้างเป็นไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงบ้างในบางปี แต่เมื่อมองในภาพรวมจะเห็นว่า อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เพิ่มขึ้น

หลังจากได้ทราบถึงข้อมูลของแต่ละตัวแปรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์หาผลทางตรงและผลทางอ้อมที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแล้ว ต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์หาผลทางตรงและผลทางอ้อมที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) นั้น ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ การวิเคราะห์สมการโครงสร้างแรก การวิเคราะห์สมการโครงสร้างปรับปรุง และการคำนวณผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมด โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์สมการโครงสร้างแรก (First Structural Equation)

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ประกอบกับการตรวจสอบเอกสารในประเด็นที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา สามารถนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแผนผังเส้นโยง (Path Diagram) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการหาผลทางตรงและผลทางอ้อมที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามวิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ได้ดังภาพที่ 8 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ทั้งหมด 8 ตัวแปร ดังนี้

CPI	คือ	ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (ไม่มีหน่วย)
POL	คือ	จำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (ครั้ง/ปี)
TR	คือ	ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (ไม่มีหน่วย)
INV	คือ	การลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ)
SEC	คือ	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (ร้อยละ)
K	คือ	อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (ร้อยละ)
L	คือ	อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (ร้อยละ)
Y	คือ	อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (ร้อยละ)

จากภาพที่ 8 ได้แสดงถึงกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ผลทางตรงและผลทางอ้อมของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถนำมาเขียนเป็นสมการโครงสร้าง (Structural Equation) ได้ดังนี้

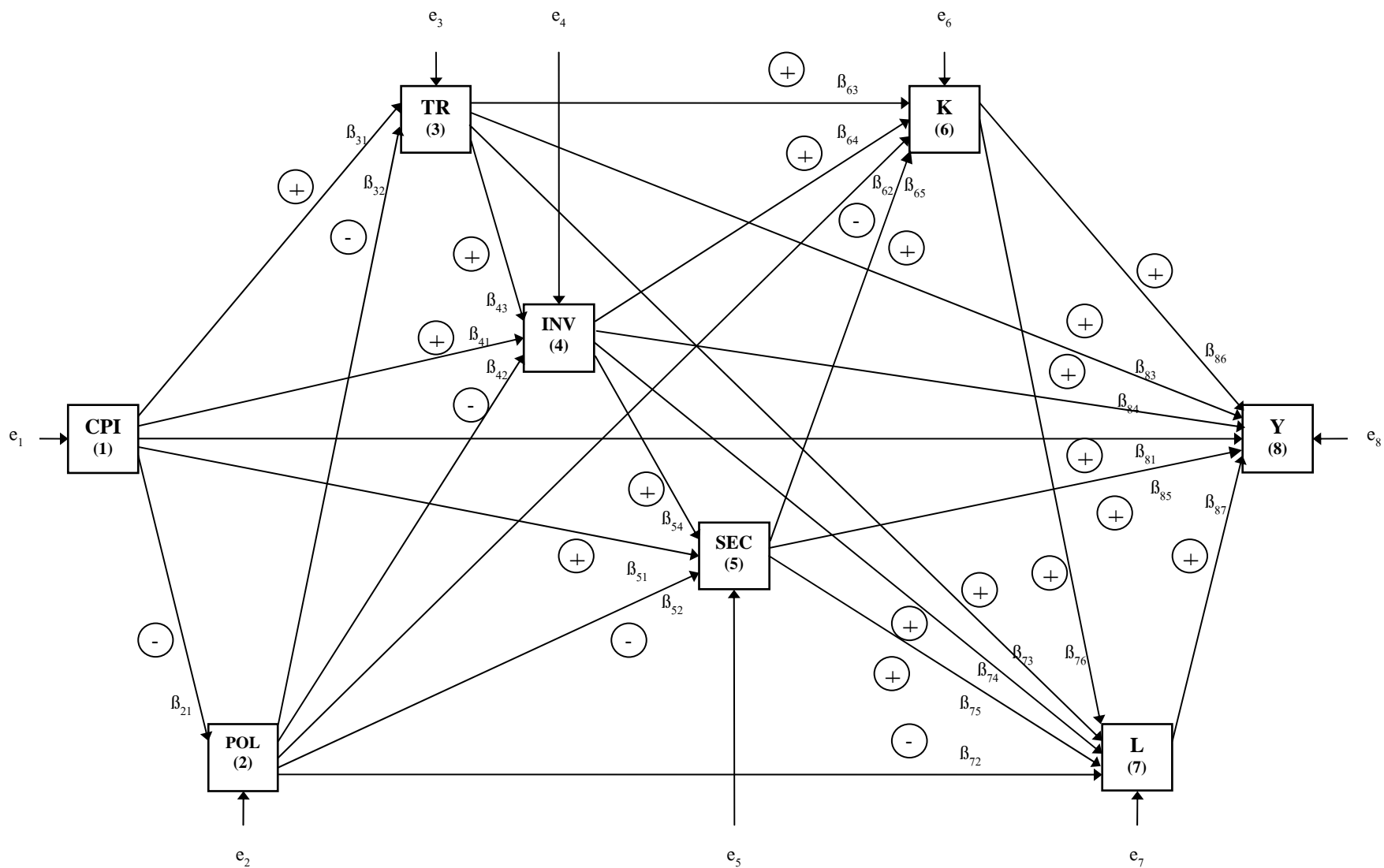
$$POL = \beta_{21} CPI + e_2$$

$$TR = \beta_{31} CPI + \beta_{32} POL + e_3$$

$$INV = \beta_{41} CPI + \beta_{42} POL + \beta_{43} TR + e_4$$

$$SEC = \beta_{51} CPI + \beta_{52} POL + \beta_{54} INV + e_5$$

$$K = \beta_{62} POL + \beta_{63} TR + \beta_{64} INV + \beta_{65} SEC + e_6$$

ภาพที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ทางตรงและผลทางอ้อมของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

$$L = \beta_{72} \text{POL} + \beta_{73} \text{TR} + \beta_{74} \text{INV} + \beta_{75} \text{SEC} + \beta_{76} \text{K} + e_7$$

$$Y = \beta_{81} \text{CPI} + \beta_{83} \text{TR} + \beta_{84} \text{INV} + \beta_{85} \text{SEC} + \beta_{86} \text{K} + \beta_{87} \text{L} + e_8$$

โดยที่ β_{ji} คือ ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง ซึ่ง j คือ ตัวแปรผล และ i คือ ตัวแปรเหตุ
 e_i คือ residual variable

เมื่อทราบถึงรูปแบบของสมการโครงสร้าง (Structural Equation) แล้ว หลังจากนั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางในแต่ละสมการ ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถแสดงในรูปแบบของสมการโครงสร้างสมการแรก (First Structural Equation) ได้ดังนี้

$$\text{POL} = 0.907^{***} \text{CPI} + e_2$$

$$\text{TR} = 0.607^{***} \text{CPI} - 0.129^{**} \text{POL} + e_3$$

$$\text{INV} = 0.138^{**} \text{CPI} + 0.050^{**} \text{POL} - 0.088^{\text{NS}} \text{TR} + e_4$$

$$\text{SEC} = 24.674^{***} \text{CPI} + 0.022^{\text{NS}} \text{POL} - 59.286^{\text{NS}} \text{INV} + e_5$$

$$\text{K} = 0.002^{\text{NS}} \text{POL} - 0.027^{\text{NS}} \text{TR} + 0.239^{***} \text{INV} - 0.0006^{\text{NS}} \text{SEC} + e_6$$

$$\text{L} = -0.012^{\text{NS}} \text{POL} + 0.230^{**} \text{TR} - 2.026^{***} \text{INV} + 0.005^* \text{SEC} + 8.384^{***} \text{K} + e_7$$

$$\text{Y} = -0.125^{\text{NS}} \text{CPI} - 0.064^{\text{NS}} \text{TR} + 0.396^{\text{NS}} \text{INV} + 0.006^* \text{SEC} - 0.238^{\text{NS}} \text{K} + 1.144^{**} \text{L} + e_8$$

โดยที่ *** หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

** หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

* หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

^{NS} หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิเคราะห์ตามสมการ โครงสร้างสมการแรก (First Structural Equation) ข้างต้น ทำให้ทราบถึงค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของแต่ละตัวแปร ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถนำมาเขียนเป็นแผนผังเส้นทางเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้ดังภาพที่ 9

การวิเคราะห์สมการโครงสร้างปรับปรุง (Second Structural Equation)

จากผลการวิเคราะห์ตามที่ได้แสดงในสมการ โครงสร้างสมการแรก (First Structural Equation) และภาพที่ 9 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของตัวแปรบางตัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่า มีบางเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (เส้นปะ) ดังนั้น จึงทำการปรับปรุงสมการ โครงสร้างใหม่ โดยการตัดเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกไป หลังจากนั้นจึงทำการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางใหม่อีกครั้ง ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าวได้แสดงในรูปของสมการ โครงสร้างปรับปรุง (Second Structural Equation) ดังนี้

$$POL = 0.907^{***} CPI$$

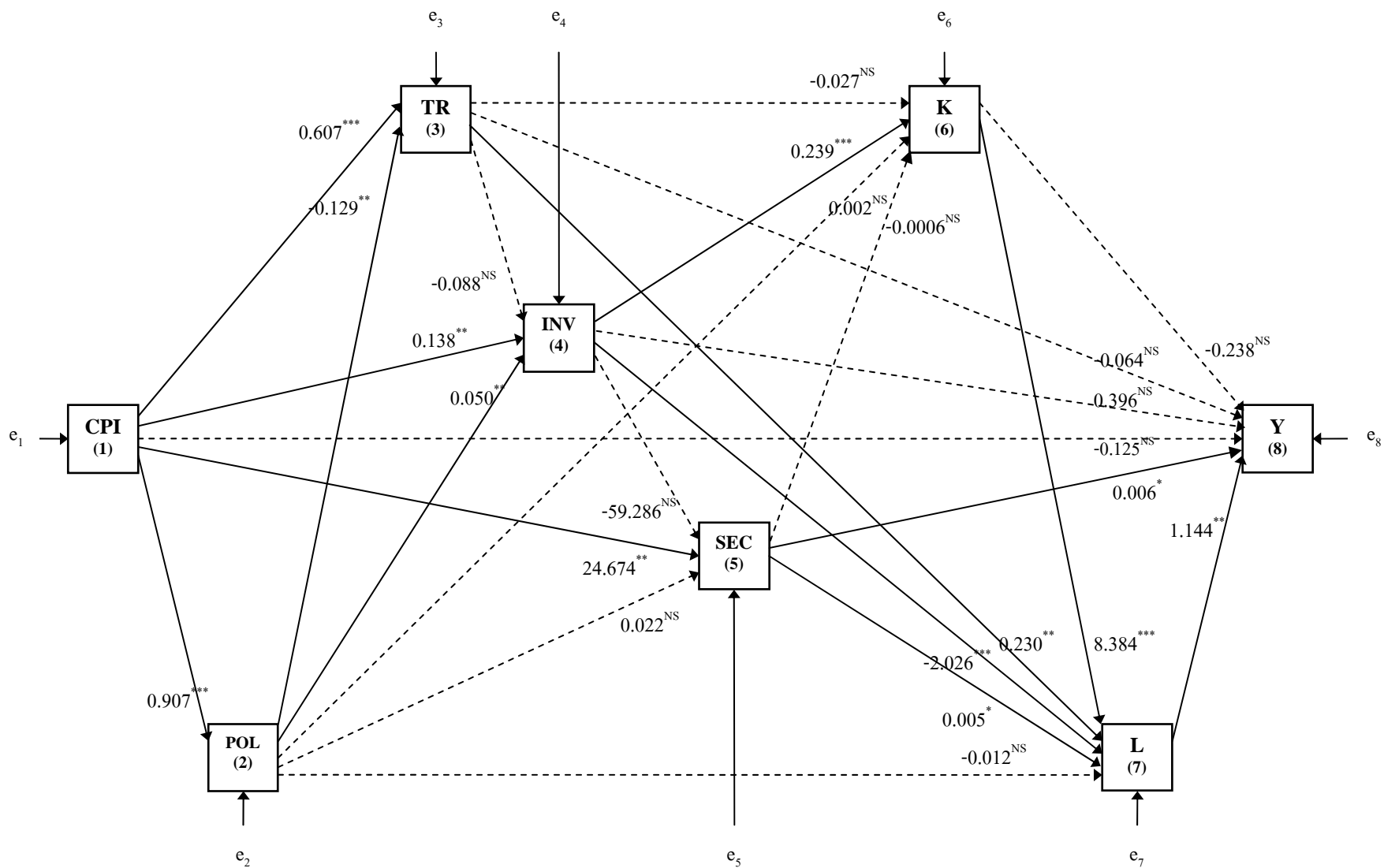
$$TR = 0.607^{***} CPI - 0.129^{**} POL$$

$$INV = 0.084^{***} CPI + 0.061^{***} POL$$

$$SEC = 24.655^{***} CPI$$

$$K = 0.257^{***} INV$$

$$L = 0.210^{**} TR - 1.894^{***} INV + 0.004^{*} SEC + 7.407^{***} K$$

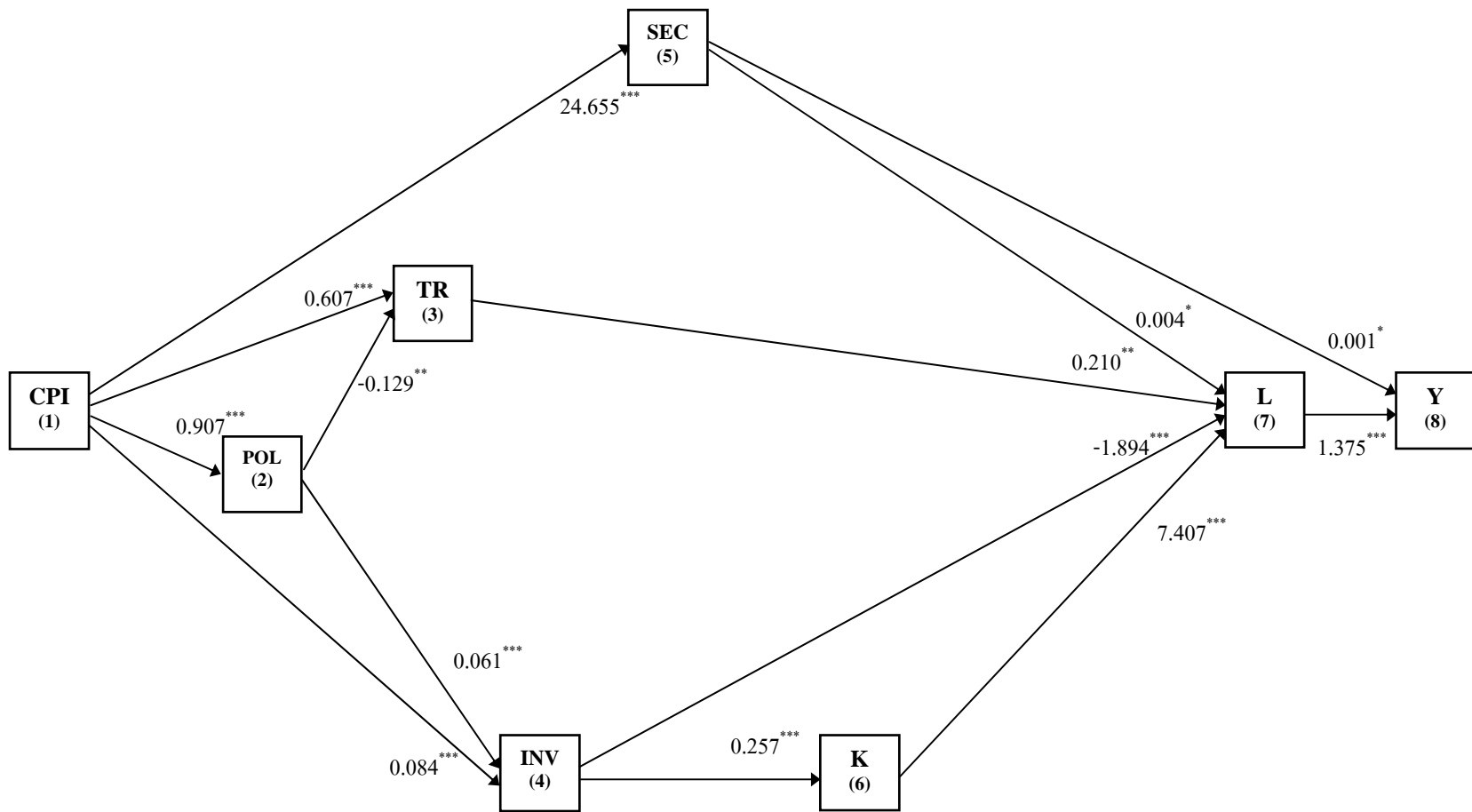
ภาพที่ 9 ผลการวิเคราะห์ตามสมการ โครงสร้างสมการแรก (First Structural Equation)

$$Y = 0.001 * SEC + 1.375 * L$$

จากสมการ โครงสร้างที่ได้ปรับปรุงใหม่นี้ สามารถนำมาเขียนเป็นแผนผังเส้นโยงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์หาผลทางตรงและผลทางอ้อมที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ดังภาพที่ 10 ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละเส้นทางได้ดังนี้

1) ระดับของการคอร์รัปชัน ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ส่งผลต่อความมั่นคงทางการเมืองการปกครองภายในประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 0.907$) กล่าวคือ เมื่อดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันเพิ่มขึ้น (ระดับของการคอร์รัปชันลดลง) จะส่งผลให้จำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปีเพิ่มขึ้น (ความมั่นคงทางการเมืองการปกครองลดลง) ในทางกลับกัน เมื่อดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันลดลง (ระดับของการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น) จะส่งผลให้จำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปีลดลง (ความมั่นคงทางการเมืองการปกครองเพิ่มขึ้น)

ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องมาจากในบางกรณีเมื่อค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันลดลง หมายความว่ามีการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นในหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบริหารปกครองประเทศโดยเฉพาะในส่วนของรัฐบาล อาจทำให้การปรับเปลี่ยนตำแหน่งภายในหน่วยงานหรือการปรับคณะรัฐมนตรีเกิดขึ้นน้อยลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่น้อยลงนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่กระทำการคอร์รัปชันมีการให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในการโยกย้ายปรับเปลี่ยนตำแหน่ง ทำให้การปรับเปลี่ยนตำแหน่งดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยลง ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้ก็สามารถเกิดขึ้นกับการปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีในรอบปีได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การคอร์รัปชันที่มากขึ้น (ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันลดลง) จะส่งผลให้การปรับคณะรัฐมนตรีเกิดขึ้นน้อยลง ในทางกลับกัน หากการคอร์รัปชันเกิดขึ้นน้อยลง (ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันมากขึ้น) จะส่งผลให้การปรับคณะรัฐมนตรีหรือการปรับเปลี่ยนตำแหน่งในหน่วยงานต่าง ๆ เกิดมากขึ้น หรือ ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันส่งผลต่อการปรับคณะรัฐมนตรีให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Lui (1996) ซึ่งพบว่า ในระยะสั้น การเพิ่มขึ้นของระดับการคอร์รัปชันจะส่งผลในทางบวกต่อปัจจัยต่างๆ ตลอดไปจนถึงความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง แต่ในระยะยาว การเพิ่มขึ้นของระดับการคอร์รัปชันจะส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ และสามารถรองรับด้วยเหตุการณ์ตัวอย่างดังต่อไปนี้

ภาพที่ 10 ผลการวิเคราะห์ตามสมการ โครงสร้างสมการปรับปรุง (Second Structural Equation)

“คณะกรรมการได้รับการร้องเรียนว่าการแต่งตั้งโยกย้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับรองผู้บังคับการ (รอง ผบก.) ผู้กำกับการ (ผกก.) ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ผ่านมาไม่เป็นธรรม ไม่ยึดหลักอาวุโส คนที่ใกล้ชิดผู้ใหญ่มักจะได้รับแต่งตั้งในระดับที่สูง มีการแต่งตั้งพรรคพวกของตนเองเข้าประจำส่วนกลาง ขณะที่กองบัญชาการต่าง ๆ ที่เสนอรายชื่อไปมักไม่ได้รับการพิจารณา โดยเฉพาะมีการกล่าวหากันว่า มีการซื้อขายตำแหน่งทั้งเพื่อให้ได้ตำแหน่งที่สูงขึ้นและเพื่อให้ตนดำรงคงอยู่ในตำแหน่งแบบยั่งยืน โดยหน้าห้องจากส่วนกลาง 2 คน ซึ่งเป็นนายตำรวจระดับนายพล เป็นลักษณะการรับและการเสนอให้ ซึ่งคณะกรรมการกำลังตรวจสอบอยู่” (มติชนรายวัน, 2544/ก)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในระยะสั้น การคอร์รัปชันที่เพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้ความมั่นคงทางการเมืองการปกครองเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากเกิดความไม่เป็นธรรมในการปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่ง ทำให้การปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งเกิดขึ้นน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้กับทั้งข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง

2) ระดับการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับของการคอร์รัปชัน ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับ ความมั่นคงทางการเมืองการปกครองภายในประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ระดับของการคอร์รัปชัน ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ส่งผลต่อระดับการค้าระหว่างประเทศ (TR) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 0.607$) กล่าวคือ เมื่อดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันเพิ่มขึ้น (ระดับการคอร์รัปชันลดลง) จะทำให้ระดับการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน เมื่อดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันลดลง (ระดับการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น) จะทำให้ระดับการค้าระหว่างประเทศลดลง ความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น เช่น การจ่ายสินบนเพื่อเลียงภานำเข้าหรือส่งออกจะทำให้ประเทศต้องสูญเสียรายได้ เนื่องจากเจ้าของธุรกิจจะรวมเงินค่าสินบนนั้นเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนสินค้า ทำให้ต้องตั้งราคาของสินค้านั้นสูงกว่าราคาปกติ เป็นผลให้ประชาชนทั้งในประเทศผู้นำเข้าและผู้ส่งออกต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนมากขึ้นเพื่อให้ได้สินค้านั้น เมื่อเวลาผ่านไปความต้องการในสินค้านั้นของประชาชนก็จะค่อย ๆ ลดลง ผลกำไรที่ผู้ประกอบการได้รับจากการค้าระหว่างประเทศก็ลดลงตามไปด้วย ท้ายที่สุดปริมาณการค้าระหว่างประเทศก็จะลดลง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันส่งผลต่อระดับการค้าระหว่างประเทศให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้

กล่าวไว้ในตอนต้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pellegrini and Gerlagh (2004) ซึ่งพบว่า การเพิ่มขึ้นของระดับการคอร์รัปชันจะมีผลทำให้ระดับการค้าลดลง จนส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีเหตุการณ์ตัวอย่างดังต่อไปนี้

“เมื่อเดือนมีนาคม 2539 เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าจับกุมรถตู้โตโยต้า แกรนเวีย 9 คัน ซึ่งผู้ประกอบการนำเข้ามาแสดงรายการในใบขนส่งสินค้าขาเข้าว่าเป็นรถตู้ 11 คัน แต่จากการตรวจสอบที่แท้จริงของรถยนต์ดังกล่าวกลับแตกต่างไปจากรายการในใบขนส่งสินค้าที่บริษัทแม่ในญี่ปุ่นออกแบบมาให้เป็นรถขนส่งบุคคลไม่เกิน 9 คัน โดยสภาพรถมีลักษณะอำพราง มีการใส่เบาะนั่งไม่สมจริง เบาะสีต่างกัน เก้าอี้นั่งเล็กกว่าปกติ ไม่ยึดแน่นและไม่มั่นคงแข็งแรง พอร์รีเบาะออกก็พบว่าการเจาะรูเพิ่มเพื่อติดเบาะเข้าไปอีก 1 แถว ให้เป็น 11 คัน โดยหวังจ่ายภาษีเพียง 40 % ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7 % และได้รับการยกเว้นภาษีสรรพสามิต ตามที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรร่วมกับกระทรวงการคลังยอมตรวจปล่อยให้ประเภทรถตู้ 11 คัน ซึ่งมีพิกัดภาษีต่ำเพียง 40 % ภาษีมูลค่าเพิ่ม 7 % ได้รับการยกเว้นภาษีสรรพสามิต

สุดท้ายตำรวจสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจได้ทำสำนวนส่งฟ้องคดีเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจปล่อยรถ ขอให้มีส่วนรู้เห็นและช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้หลีกเลี่ยงภาษี และพอสาวย้อนหลังไปอีกก็พบว่าการตรวจปล่อยรถรุ่นนี้ออกมาแล้วกว่า 2,000 คัน ทำให้รัฐสูญเสียรายได้ปีละกว่า 5,000 ล้านบาท นายสมใจนึก เองตระกูล อธิบดีกรมศุลกากรในขณะนั้นจึงสั่งเรียกภาษีย้อนหลังรถตู้แกรนเวียคันละ 120,000 บาท แล้วสั่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อหาตัวเจ้าหน้าที่ซึ่งจงใจช่วยเหลือผู้นำเข้า” (มติชนรายวัน, 2541)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหากมีการทุจริตเกิดขึ้นในการนำเข้าหรือส่งออก ระหว่างประเทศ เช่น มีการจ่ายสินบนให้เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนรู้เห็นเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี จะส่งผลเสียต่อประเทศโดยทำให้ต้องสูญเสียรายได้เป็นจำนวนมาก และส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด

ทางด้านความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ซึ่งชี้วัดด้วยจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) ส่งผลต่อระดับการค้าระหว่างประเทศ (TR) ในทิศทางตรงกันข้าม ($\beta = -0.129$) กล่าวคือ เมื่อจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปีลดลง จะส่งผลให้ระดับการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน เมื่อจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปีเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ระดับการค้าระหว่างประเทศลดลง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีหลายชุดเข้ามาบริหาร

ปกครองประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครอง เหตุการณ์เช่นนี้ส่งผลต่อความมั่นใจในการประกอบธุรกิจประเภทต่าง ๆ รวมถึงการค้าขายระหว่างประเทศด้วย ทำให้ผู้ประกอบการไม่กล้าขยายการประกอบธุรกิจ และตัดสินใจชะลอหรือลดปริมาณการค้าระหว่างประเทศลงในที่สุด ดังนั้น เห็นได้ว่าความไม่มั่นคงทางการเมืองส่งผลให้ระดับการค้าระหว่างประเทศลดลง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ระดับการลงทุนภายในประเทศ ซึ่งชี้ด้วยสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับของการคอร์รัปชัน ซึ่งชี้ด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) และความมั่นคงทางการเมืองการปกครองภายในประเทศ (POL) โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

การคอร์รัปชัน ซึ่งชี้ด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ส่งผลต่อระดับการลงทุนภายในประเทศ (INV) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 0.084$) กล่าวคือ เมื่อดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันเพิ่มขึ้น (ระดับการคอร์รัปชันลดลง) จะทำให้ระดับการลงทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันเมื่อดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันลดลง (ระดับการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น) จะทำให้ระดับการลงทุนภายในประเทศลดลง ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เนื่องมาจากการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น เช่น การจ่ายสินบนให้กับหน่วยราชการ เพื่อให้ได้ทำสัญญาในการลงทุนหรือทำการผลิตจะส่งผลทำให้หน่วยธุรกิจที่เป็นผู้จ่ายสินบนทำการแสวงหาผลประโยชน์จากการลงทุนหรือการผลิตนั้น ๆ เพื่อชดเชยเงินที่ได้จ่ายไป โดยจะทำการตั้งราคาผลผลิตให้มีราคาสูงกว่าปกติ ผลที่ตามมาก็คือ ประชาชนมีความต้องการในสินค้านั้นลดลงเนื่องจากราคาที่แพงขึ้น ถ้าไรที่หน่วยธุรกิจได้รับลดลงเพราะประชาชนลดปริมาณการซื้อสินค้า ทำยที่สุดปริมาณการลงทุนก็จะลดลง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการคอร์รัปชันที่มากขึ้นจะส่งผลต่อระดับการลงทุนภายในประเทศให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pellegrini and Gerlagh (2004) ซึ่งพบว่า การเพิ่มขึ้นของระดับการคอร์รัปชันจะมีผลทำให้การลงทุนลดลง จนส่งผลต่อเนื่องไปยังการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีเหตุการณ์ตัวอย่างดังต่อไปนี้

“ในการประมวลมทรายเพื่อปรับปรุงคุณภาพดินก่อนก่อสร้างรันเวย์ที่ 1 ของสนามบินสุวรรณภูมิ มีการร้องเรียนจากบริษัทเอกชน 11 รายที่เข้าร่วมประมวลว่า เงื่อนไขการประมวลเอื้อต่อเอกชนเพียงรายเดียว ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 เมื่อต้องทำการปรับปรุงคุณภาพดินก่อนก่อสร้างรันเวย์ที่ 2 (ฝั่งตะวันตก) ประธานบอร์ด บทม. ขณะนั้นก็ให้บริษัทผู้รับเหมารายเดิมได้งานไปโดยไม่ผ่าน

ขั้นตอนการประมูลแข่งขัน ทั้งที่ปัญหาการทุจริตในการประมูลหาผู้รับเหมาปรับปรุงคุณภาพดินใน
รันเวย์แรกยังไม่สามารถหาข้อยุติได้

ในที่สุดปี 2544 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ก็เปิดเผยผล
สอบสวนว่ามีผู้บริหาร บทม. บางคนเอื้อประโยชน์ให้บริษัทเอกชนดังกล่าวชนะการประมูลถม
ทรายปรับปรุงคุณภาพดินในรันเวย์ที่ 1 และ 2 ซึ่งจากผลการสอบสวนดังกล่าว ป.ป.ช. จึงมีมติให้
ลงโทษผู้บริหารของ บทม. 3 คน และคณะกรรมการกฤษฎีกาชี้ขาดว่าการประมูลงานครั้งนั้นขัดต่อ
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี” (มติชนรายวัน, 2545/ก)

เห็นได้ว่าการทุจริตในการประมูลดังกล่าวส่งผลให้ในเวลาต่อมารันเวย์เกิดรอยร้าวขึ้น ซึ่ง
แสดงให้เห็นว่าหากมีการทุจริตคอร์รัปชันในการลงทุนในโครงการต่าง ๆ จะทำให้การลงทุนใน
โครงการนั้น ๆ เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ซึ่งชี้ด้วยจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี
(POL) ส่งผลต่อระดับการลงทุนภายในประเทศ ซึ่งชี้ด้วยสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์
มวลรวมในประเทศ (INV) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 0.061$) กล่าวคือ เมื่อจำนวนการปรับ
คณะรัฐมนตรีในรอบปีลดลง จะทำให้ระดับการลงทุนในประเทศลดลง ในทางกลับกัน เมื่อจำนวน
การปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปีเพิ่มขึ้น จะทำให้ระดับการลงทุนในประเทศเพิ่มขึ้นตาม
ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เนื่องมาจาก ปริมาณการลงทุนเป็นผลพวงมาจากปัจจัยในด้านต่าง ๆ
หลายด้านประกอบกัน ทั้งในด้านอัตราดอกเบี้ย อุปสงค์ในด้านการบริโภคภายในประเทศ การ
เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์ใหม่ ตลอดจนไปจนถึงนโยบายของรัฐบาล ซึ่งหากนโยบาย
ของรัฐบาลมีความต่อเนื่องก็จะส่งผลดีต่อการลงทุน ทำให้ปริมาณการลงทุนในประเทศเพิ่มมากขึ้น
แต่ในบางกรณีถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีบ่อยครั้งจนเป็น
ผลทำให้เห็นนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลขาดความต่อเนื่องก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็อาจไม่ได้
ส่งผลให้ปริมาณการลงทุนลดลงแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามปริมาณการลงทุนในประเทศกลับมี
ปริมาณที่เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะเหตุผลที่ได้กล่าวไปแล้ว นั่นคือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงทุนมีอยู่
หลายด้านด้วยกัน ดังนั้น ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งจนทำให้ความ
มั่นคงทางการเมืองการปกครองอยู่ในระดับต่ำ แต่หากปัจจัยในด้านอื่น ๆ ยังอยู่ในสถานะที่ส่งผลดี
ต่อการลงทุน ก็อาจเป็นผลให้ปริมาณการลงทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้นได้ ถึงแม้จะอยู่ในช่วงเวลาที่
การเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีเกิดขึ้นบ่อยครั้งก็ตาม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าจำนวนการปรับ

คณะรัฐมนตรีในรอบปีส่งผลกระทบต่อระดับการลงทุนภายในประเทศให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น

4) คุณภาพของระบบการศึกษา ซึ่งชี้ด้วยสัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับของการคอร์รัปชัน ซึ่งชี้ด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ระดับของการคอร์รัปชัน ซึ่งชี้ด้วยดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของระบบการศึกษา (SEC) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 24.655$) กล่าวคือ เมื่อดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันเพิ่มขึ้น (ระดับการคอร์รัปชันลดลง) จะทำให้คุณภาพของระบบการศึกษาเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน เมื่อดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันลดลง (ระดับการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น) จะทำให้คุณภาพของระบบการศึกษาลดลง ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เนื่องจาก หากมีการคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้นจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาทำให้ต้นทุนในการศึกษาสูงขึ้นเพราะต้องมีการจ่ายสินบนเพื่อให้ได้เข้ารับการศึกษาดูบริการทางการศึกษาลดลง เช่น หนังสือ ตำราเรียน เพราะมีการยกยอกงบประมาณในการจัดหาบริการหรือนำเอาบริการเหล่านี้ออกไปจำหน่าย นอกจากนั้น คุณภาพของการศึกษาก็จะลดลงในกรณีที่มีการรับสินบนในการสรรหาบุคลากรเข้ามาสู่กระบวนการเรียนการสอน ทำให้ได้บุคลากรที่ไม่มีคุณภาพมาทำการสอน เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าระบบการศึกษาที่ประชาชนได้รับจะมีคุณภาพลดลงหากมีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อคุณภาพของระบบการศึกษาให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Gupta, Davoodi and Tiongson (2001) ซึ่งพบว่า การเพิ่มขึ้นของระดับการคอร์รัปชันจะมีผลทำให้ต้นทุนทางการศึกษา สิ่งบริการทางการศึกษา และคุณภาพของระบบการศึกษาลดลง จนส่งผลกระทบต่อไปยังการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสามารถรองรับด้วยเหตุการณ์ตัวอย่างดังต่อไปนี้

“มีการร้องเรียนว่า มีความไม่ชอบมาพากลในการดำเนินการงบฯ อาหารประจำวันของเด็กนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย จ.นนทบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จากการตรวจสอบงบฯ การจัดซื้ออาหารกลางวันของโรงเรียนดังกล่าว พบว่าได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปเป็นค่าอาหารเด็กจำนวน 40,000 บาทต่อ 2 วัน หรือ 20,000 บาทต่อวัน เมื่อคิดเฉลี่ยแล้วจะตกหัวละ 10 บาทต่อมื้อ (นักเรียนมีจำนวนประมาณ 700 คน) แต่จากสภาพอาหารของเด็กกลับปรากฏว่าได้รับอาหารราคาถูกลงกว่างบประมาณที่ได้รับมา เพราะจากการตรวจสอบการจัดซื้อวัตถุดิบจำพวกผักและเนื้อสัตว์แล้ว พบว่าโรงเรียนใช้งบฯ ใน

การซื้อแต่ละวันเพียง 10,000 บาท เฉลี่ยเมื่อคิดเป็นรายหัวแล้วน่าสงสัยว่าอาจจะตกประมาณหัวละ 5 บาทต่อคนต่อมือ

รายงานข่าวจากสำนักงานตรวจสอบภายใน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดเผยว่าทางกองตรวจสอบภายในได้รับรายงานความไม่ชอบมาพากลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เป็นจำนวนมาก โดยพบว่ามีกิจกรรมทุจริตงบบฯ อาหารมากที่สุด เพราะทำได้ง่ายและได้เงินมาก อีกทั้งตรวจสอบได้ยาก เพราะงบบฯ อาหารอยู่ในส่วนของงบบฯ อุดหนุนทั่วไป ซึ่งเป็นงบบฯ ที่ให้โรงเรียนบริหารจัดการเอง แต่จะต้องทำรายงานหลักฐานการใช้จ่ายทั้งหมดไว้ เพื่อรอการตรวจสอบจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีการรายงานเท็จเข้ามาอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามก็ดี ที่ผ่านมามีอธิบดีกรมสามัญศึกษาให้มีการตรวจสอบรายงานกับจำนวนนักเรียนอย่างเคร่งครัดทุกแห่ง” (มติชนรายวัน, 2545/ค)

จากเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหากมีการทุจริตเกิดขึ้นในสิ่งบริการทางการศึกษา หรือส่วนอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับวงการการศึกษา จะส่งผลให้คุณภาพของระบบการศึกษาลดลง ผลที่ตามมาก็คือ แรงงานที่สำเร็จการศึกษาออกมาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร มีผลต่อผลิตภาพของแรงงาน ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

5) อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (K) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับการลงทุนภายในประเทศ (INV) โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

การลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) ส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (K) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 0.257$) กล่าวคือ เมื่อระดับการลงทุนภายในประเทศลดลง จะทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุนลดลง ในทางกลับกัน เมื่อระดับการลงทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้น จะทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุนเพิ่มขึ้นตาม ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เนื่องมาจาก ปริมาณการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ผู้ลงทุนต้องมีการสั่งซื้อเครื่องจักร วัตถุดิบ อุปกรณ์การผลิตต่าง ๆ เพื่อใช้ในการลงทุน ซึ่งถือว่าเป็นการทำให้ระดับการสะสมทุนของประเทศเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าระดับการลงทุนภายในประเทศส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุนให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น

6) อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชี้ด้วยดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR), คุณภาพของ

ระบบการศึกษา ซึ่งชี้ด้วยสัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) และอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (K) แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับระดับการลงทุนภายในประเทศ ซึ่งชี้ด้วยสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

ระดับการค้าระหว่างประเทศ (TR) ส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 0.210$) กล่าวคือ เมื่อระดับการค้าระหว่างประเทศลดลง จะส่งผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานลดลง ในทางกลับกัน เมื่อระดับการค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ เนื่องมาจาก การค้าระหว่างประเทศจะเป็นตัวกระตุ้นให้ประเทศนั้น ๆ มีการใช้เครื่องจักรเพิ่มมากขึ้น กระตุ้นให้มีการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ซึ่งการที่มีเครื่องจักรมาใช้ร่วมกับแรงงานในการผลิต จะส่งผลให้แรงงานมีความสามารถในการผลิตมากขึ้นและทำการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ระดับการค้าระหว่างประเทศส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น

คุณภาพของระบบการศึกษา (SEC) ส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 0.004$) กล่าวคือ เมื่อคุณภาพของระบบการศึกษาลดลง จะส่งผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานลดลง ในทางกลับกัน เมื่อคุณภาพของระบบการศึกษาเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เนื่องมาจาก ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพจะทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาจนสำเร็จการศึกษากลายเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ซึ่งเมื่อบุคคลเหล่านี้เข้าสู่ตลาดแรงงานก็จะกลายเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ มีฝีมือ และมีความสามารถในการผลิต ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า คุณภาพของระบบการศึกษาส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น

อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุน (K) ส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 7.407$) กล่าวคือ เมื่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุนลดลง จะส่งผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานลดลง ในทางกลับกัน เมื่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเงินทุนเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นตาม ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เนื่องมาจาก พื้นฐานทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ที่อยู่อาศัย ไฟฟ้า สาธารณสุข เป็นต้น เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อความสามารถและประสิทธิภาพในการผลิต

ของแรงงาน ทำให้แรงงานสามารถทำการผลิตได้มากขึ้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลภัณฑ์ทุนส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น

ระดับการลงทุนภายในประเทศ (INV) ส่งผลต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) ในทิศทางตรงกันข้าม ($\beta = -1.894$) กล่าวคือ เมื่อระดับการลงทุนภายในประเทศเพิ่มขึ้น จะทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานลดลง ในทางกลับกัน เมื่อระดับการลงทุนภายในประเทศลดลง จะทำให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เนื่องมาจาก คุณภาพของแรงงานซึ่งชี้วัดด้วยผลิตภาพแรงงานเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ อีกหลายด้านนอกเหนือจากการลงทุน อาทิเช่น ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับคนงานที่เป็นไปได้ด้วยดี สภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงานที่ถูกสุขลักษณะ ความมั่นคงความปลอดภัยในการทำงาน ฯลฯ ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนทำให้คนงานมีขวัญและกำลังใจที่จะทำงาน ดังนั้น แม้ว่าการลงทุนภายในประเทศจะมีปริมาณที่ลดลง แต่หากในขณะนั้นปัจจัยด้านอื่น ๆ ยังส่งผลในทิศทางบวกต่อผลิตภาพแรงงานอยู่ ผลิตภาพแรงงานก็จะยังสามารถเพิ่มขึ้นได้ นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว อีกเหตุผลหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้อธิบายเหตุการณ์ที่ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นในขณะที่การลงทุนลดลงก็คือ ปริมาณการลงทุนที่ลดลงนั้นเป็นปริมาณการลงทุนโดยรวม แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะปริมาณการลงทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การฝึกอบรมต่าง ๆ อาจพบว่าปริมาณการลงทุนในส่วนดังกล่าวไม่ได้มีปริมาณลดลง ดังนั้น อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานจึงอาจเพิ่มขึ้นได้ถึงแม้ว่าการลงทุนจะลดลงก็ตาม จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น

7) ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งชี้วัดด้วยอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว (Y) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพของระบบการศึกษา ซึ่งชี้วัดด้วยสัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) และอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

คุณภาพของระบบการศึกษา (SEC) ส่งผลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Y) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 0.001$) กล่าวคือ เมื่อคุณภาพของระบบการศึกษาลดลง จะทำให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง ในทางกลับกัน เมื่อคุณภาพของระบบการศึกษาเพิ่มขึ้น จะทำให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เนื่องมาจากระบบการศึกษาที่มีคุณภาพจะทำให้บุคคลที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามไปด้วย เมื่อบุคคลเหล่านี้เข้าสู่ตลาดแรงงานก็จะสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถ

ที่จะผลิตสินค้าและบริการรวมทั้งมีความสามารถในการหารายได้เพิ่มมากขึ้น และส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า คุณภาพของระบบการศึกษาส่งผลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น

อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) ส่งผลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (Y) ในทิศทางเดียวกัน ($\beta = 1.375$) กล่าวคือ เมื่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น จะทำให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้น ในทางกลับกัน เมื่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานลดลง จะทำให้ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลงตามไปด้วย ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เนื่องจาก แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ หากความสามารถในการผลิตของแรงงาน (ผลิตภาพแรงงาน) มีค่าลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ผลที่ตามมาคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวจะมีค่าลดลงหรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงตามไปด้วย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานส่งผลต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น

การคำนวณผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมด

จากแผนผังเส้นโยงตามรูปแบบของสมการ โครงสร้างปรับปรุง (Second Structural Equation) ที่ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในแต่ละเส้นทางไปแล้วนั้น สามารถนำค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมาคำนวณเพื่อหาผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมดที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 6 ซึ่งผลการวิเคราะห์จากตารางดังกล่าวสามารถอธิบายโดยเรียงลำดับผลทั้งหมดจากมากไปน้อยได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าลงทุน ซึ่งชี้วัดด้วยอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าลงทุน (K) ส่งผลทางอ้อมในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลทางอ้อมดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 10.185 ซึ่งความสัมพันธ์ในลักษณะนี้สืบเนื่องจาก ทุนพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ที่อยู่อาศัย ไฟฟ้า สาธารณสุข เป็นต้น จัดเป็นปัจจัยทุนประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีผลต่อความสามารถและประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงาน ทำให้แรงงานสามารถทำการผลิตได้มาก

ขึ้น เมื่อแรงงานมีความสามารถในการผลิตมากขึ้น ผลที่ตามมาก็คือเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 6 ผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมดของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย

ตัวแปร	ผลทางตรง	ผลทางอ้อม	ผลทั้งหมด
ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน	-	0.316	0.316
การปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี	-	-0.036	-0.036
ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ	-	0.281	0.281
การลงทุนทั้งหมด/ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	-	0.013	0.013
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประชากรวัยเรียน	0.001	0.006	0.007
อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าลงทุน	-	10.185	10.185
อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน	1.375	-	1.375

ที่มา: จากการคำนวณ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง

การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน ซึ่งชี้วัดด้วยอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน (L) ส่งผลทางตรงในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลทางตรงดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 1.375 ซึ่งความสัมพันธ์ในลักษณะนี้สืบเนื่องมาจาก แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ดังนั้น หากความสามารถในการผลิตของแรงงานหรือผลิตภาพแรงงานสูงขึ้นย่อมจะส่งผลทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นตามไปด้วย

ระดับของการคอร์รัปชัน ซึ่งชี้วัดด้วยดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ส่งผลทางอ้อมในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลทางอ้อมดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.316 ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้สืบเนื่องมาจากการคอร์รัปชันจะมีผลต่อส่วนต่าง ๆ ในสังคมอันได้แก่ ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ระดับการค้าระหว่างประเทศ ปริมาณการลงทุนภายในประเทศ และคุณภาพของระบบการศึกษา กล่าวคือ เมื่อระดับของการคอร์รัปชันสูงขึ้น (ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันมีค่าลดลง) จะเป็นผลให้การปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีเกิดขึ้นบ่อยครั้งกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากคณะรัฐมนตรีที่จัดตั้งขึ้นมานั้นมีที่มาจากทำให้ระดับของการค้าระหว่างประเทศ ปริมาณการลงทุนภายในประเทศ และคุณภาพของระบบการศึกษาลดลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของส่วนต่าง ๆ ในลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลในทางลบต่อมูลค่าลงทุนและผลิต

ภาพแรงงานที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น จึงสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ระดับของการคอร์รัปชันที่สูงขึ้น (ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันมีค่าลดลง) จะส่งผลผ่านช่องทางต่างๆ ไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลงในที่สุด

ระดับการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชี้ด้วยดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ (TR) ส่งผลทางอ้อมในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลทางอ้อมดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.289 ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้สืบเนื่องมาจากการค้าระหว่างประเทศจะกระตุ้นให้มีการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ และมีการใช้เครื่องจักรเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อนำมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิตร่วมกับแรงงาน ก็จะส่งผลให้แรงงานมีความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น ผลที่ตามมาก็คือ เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ความมั่นคงทางการเมืองการปกครองภายในประเทศ ซึ่งชี้ด้วยจำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี (POL) ส่งผลทางอ้อมในทิศทางตรงข้ามกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลทางอ้อมดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.036 ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้สืบเนื่องมาจากความมั่นคงทางการเมืองการปกครองภายในประเทศจัดเป็นสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจในการลงทุน และการทำการค้า ดังนั้น หากเกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครอง เช่น การปรับคณะรัฐมนตรีบ่อยครั้ง ก็จะส่งผลต่อระดับการค้าและการลงทุน ซึ่งทั้งระดับการค้าและการลงทุนก็จะส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศผ่านปัจจัยทุนและแรงงาน ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัวหรือหยุดชะงักลงได้

ระดับการลงทุนภายในประเทศ ซึ่งชี้ด้วยสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (INV) ส่งผลทางอ้อมในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลทางอ้อมดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.013 ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้สืบเนื่องมาจากการลงทุนจะส่งผลให้มูลค่าลงทุนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นการลงทุนในบางโครงการ เช่น การลงทุนเพื่อฝึกอบรมวิชาชีพ ยังส่งผลให้แรงงานมีคุณภาพในการผลิตมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งทั้งมูลค่าลงทุนและแรงงานล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น เมื่อระดับการลงทุนสูงขึ้นก็จะส่งผลทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยผ่านปัจจัยด้านมูลค่าลงทุนและผลิตภาพแรงงาน

คุณภาพของระบบการศึกษา ซึ่งชี้ด้วยสัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) ส่งผลทางตรงในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่ง

ผลทางตรงดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.001 นอกจากนั้น คุณภาพของระบบการศึกษา ซึ่งชี้ด้วยสัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) ยังส่งผลทางอ้อมในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอีกด้วย ซึ่งผลทางอ้อมดังกล่าวมีค่าเท่ากับ 0.006 และเมื่อคำนวณผลทั้งหมดพบว่า คุณภาพของระบบการศึกษา ซึ่งชี้ด้วยสัดส่วนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน (SEC) ส่งผลในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่ากับ 0.007 ซึ่งความสัมพันธ์ในลักษณะนี้สืบเนื่องมาจาก ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพจะทำให้บุคคลที่สำเร็จการศึกษาออกมามีคุณภาพตามไปด้วย เมื่อบุคคลเหล่านี้เข้าสู่ตลาดแรงงานก็จะสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะผลิตสินค้าและบริการรวมทั้งหารายได้ได้เพิ่มมากขึ้น ผลที่ตามมาก็คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวจะมีค่าเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าเมื่อคุณภาพของระบบการศึกษาสูงขึ้น จะส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาถึงผลทางตรงและผลทางอ้อมของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เส้นทาง เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 พบว่าการคอร์รัปชันซึ่งชี้ด้วยดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ไม่มีผลทางตรงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่มีผลทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยผลทางอ้อมดังกล่าวจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีค่าเท่ากับ 0.316 ซึ่งช่องทางที่คอร์รัปชันส่งผลผ่านไปสู่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากที่สุดคือ ช่องทางการค้าระหว่างประเทศ รองลงมาคือ ช่องทางการศึกษา ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง และการลงทุน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อมีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น (ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันมีค่าลดลง) จะส่งผลให้การปรับคณะรัฐมนตรีเกิดขึ้นน้อยลง เนื่องจากผู้ที่กระทำการคอร์รัปชันอาจมีการให้สิ่งตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินแก่ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในการโยกย้ายปรับเปลี่ยนตำแหน่ง ทำให้การปรับเปลี่ยนตำแหน่งดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยลง นอกจากนั้น การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นยังส่งผลให้ระดับการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนภายในประเทศลดลงด้วย เนื่องจากการคอร์รัปชันในส่วนของการค้าและการลงทุนจะทำให้ต้นทุนของสินค้าสูงผิดปกติ ผลที่ตามมาคือ ความต้องการซื้อสินค้านั้น ๆ จะน้อยลง ผลกำไรที่หน่วยธุรกิจได้รับจึงลดลงตามไปด้วย ในที่สุดหน่วยธุรกิจจึงจำเป็นต้องลดปริมาณการลงทุนและการค้าลง ในขณะเดียวกัน การคอร์รัปชันที่สูงขึ้นยังส่งผลให้คุณภาพของระบบการศึกษาลดลงด้วย เนื่องจากการยักยอกงบประมาณทางการศึกษาทำให้สิ่งบริการทางการศึกษาลดลง นอกจากนั้น ยังเป็นผลให้ได้บุคลากรทางการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบ หากการเข้าสู่ระบบการศึกษานั้นเป็นไปโดยการจ่ายสินบน

ผลที่ช่องทางต่าง ๆ ดังกล่าวได้รับจากการคอร์รัปชันจะถูกส่งต่อไปยังปัจจัยทุนและแรงงาน ที่ย่ำที่สุดผลดังกล่าวก็จะถูกส่งไปยังการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การคอร์รัปชันที่เพิ่มขึ้น ซึ่งบ่งชี้ด้วยดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันที่มีค่าลดลง จะส่งผลทางอ้อมในทิศทางเดียวกันต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหยุดชะงักหรือชะลอตัวลงนั่นเอง

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงว่าระดับการคอร์รัปชันที่สูงขึ้นจะเป็นผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีอิทธิพลสูงเป็นอันดับสามรองจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าต้นทุน และอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mo (2001), Anoruo and Braha (2003) และ Pellegrini and Gerlagh (2004) ซึ่งพบว่า คอร์รัปชันส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม มีผลการวิเคราะห์บางส่วนที่แตกต่างกัน คือผลการวิจัยที่ผ่านมาสรุปว่าคอร์รัปชันส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในทางตรงและทางอ้อม ส่วนผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าคอร์รัปชันไม่มีผลทางตรงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ มีแต่เพียงผลทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น ความแตกต่างของผลการวิเคราะห์ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากเทคนิควิธีการวิเคราะห์ที่ใช้ กล่าวคือ การวิจัยของ Mo (2001) และ Pellegrini and Gerlagh (2004) ใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ส่วนการวิจัยของ Anoruo and Braha (2003) ใช้วิธี Fully Modified OLS (FM-OLS) ซึ่งแตกต่างไปจากการศึกษาครั้งนี้ที่เลือกใช้วิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนั้น เทคนิควิธีการวิเคราะห์ที่ต่างกัน อาจนำไปสู่ผลการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันออกไป แต่ทั้งหมดล้วนแสดงว่าการคอร์รัปชันมีผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นผลทางตรงหรือผลทางอ้อมก็ตาม

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาถึงผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น มีความสำคัญอย่างมากในการทำให้สามารถมองเห็นภาพรวมของปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ทั้งในส่วนของ มูลเหตุแห่งการคอร์รัปชัน รูปแบบพฤติกรรมของการคอร์รัปชันในประเทศไทย มาตรการในการปราบปรามคอร์รัปชัน และดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน นอกจากนี้ ยังช่วยให้ตระหนักถึงความร้ายแรงของปัญหาการคอร์รัปชันที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

การศึกษาถึงผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการด้วยกัน คือ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย และ 2) ศึกษาถึงผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยในส่วนของ การศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ ศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย ทำการศึกษาเชิงพรรณนา ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ มูลเหตุแห่งการคอร์รัปชัน รูปแบบพฤติกรรมของการคอร์รัปชันในประเทศไทย มาตรการในการปราบปรามคอร์รัปชัน และดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เกี่ยวกับการคอร์รัปชันที่รวบรวมได้จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ ศึกษาผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำการศึกษาเชิงปริมาณ ตามวิธีการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร (Path Analysis) โดยใช้ข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2538-2547 ซึ่งข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วย ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน, จำนวนการปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี, ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ, สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ, สัดส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน, อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าหุ้น, อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน และอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว สำหรับช่องทางที่คอร์รัปชันใช้ในการส่งผลผ่านไปสู่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมี 4 ช่องทาง คือ ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนภายในประเทศ และคุณภาพของระบบการศึกษา

จากผลการศึกษาทั้งในส่วนของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่ศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ที่ศึกษาถึงผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1) จากผลการศึกษาสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่า ปัญหาคอร์รัปชันในประเทศไทยเกิดจาก 2 สาเหตุใหญ่ ๆ คือ สาเหตุจากตัวบุคคล ซึ่งสิ่งที่กระตุ้นให้แต่ละบุคคลกระทำการคอร์รัปชันคือ โอกาส ลิงจูงใจ การเสี่ยงภัย และความซื่อสัตย์ ส่วนอีกสาเหตุหนึ่งคือ สาเหตุจากสภาพแวดล้อม สาเหตุดังกล่าวสามารถแบ่งย่อยได้เป็น ด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านตำแหน่งที่เอื้ออำนวย การตกอยู่ภายใต้อิทธิพลภาวะสิ่งแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริต กฎหมายหรือระเบียบมีช่องว่างหรือข้อบกพร่อง และการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพ ซึ่งการพิจารณาหาสาเหตุที่นำไปสู่การคอร์รัปชันนั้นจะต้องพิจารณาหลาย ๆ ด้านประกอบกันไป เนื่องจากการคอร์รัปชันในแต่ละครั้งมักมีสาเหตุมาจากหลาย ๆ ด้านสนับสนุนกัน

สำหรับรูปแบบพฤติกรรมคอร์รัปชันในประเทศไทย พบว่า พฤติกรรมดังกล่าวสามารถจำแนกได้เป็น 6 กลุ่ม อันได้แก่ การฝ่าฝืน หลีกเลียง หรือบิดเบือนระเบียบแบบแผนหรือกฎข้อบังคับ การจูงใจ เรี่ยกร่อง บังคับ ช่มชู้ หน่วงเหนี่ยว หรือกลั่นแกล้งเพื่อหาประโยชน์ใส่ตนหรือพวกพ้อง การสมยอม รู้เห็นเป็นใจ เพิกเฉย หรือละเว้นการกระทำในการที่ต้องปฏิบัติหรือรับผิดชอบตามที่ การชักยอก เบียดบัง ซึ่งทรัพย์สินของทางราชการ การปลอมแปลงหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเท็จ และการมีผลประโยชน์ร่วมในกิจการบางประเภท ที่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของตนบันดาลประโยชน์ได้ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มักจะมีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้องกันเพื่อกระทำการคอร์รัปชันเสมอ อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีข้อมูลแสดงมูลค่าที่เป็นตัวเงินของการคอร์รัปชันแต่ละรูปแบบที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

ส่วนมาตรการในการป้องกันการคอร์รัปชัน สามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้านหลัก ๆ คือ ด้านระเบียบและกฎหมาย โดยการกำหนดบทลงโทษให้รุนแรง และการผลักดันสำสับไปให้แก่ผู้ต้องสงสัยเป็นผู้นำสืบ ซึ่งแนวทางนี้สามารถพบเห็นได้ในปัจจุบัน ด้านระบบการบริหาร โดยการกระจายอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน การติดตามงานและประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ และการเลือกบุคลากรที่มีความสามารถและมีจริยธรรมเข้ามาทำงานในหน่วยงาน ด้านค่านิยมและมาตรฐานศีลธรรมจรรยา โดยการปลูกฝังจิตสำนึกให้ตระหนักถึงผลเสียของการคอร์รัปชัน และแก้ไขค่านิยมบางอย่างที่จะนำไปสู่การคอร์รัปชัน นอกจากนั้นแล้ว ควรมีการปรับปรุงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานอย่างมีคุณภาพ เพิ่มเงินเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับค่าครองชีพใน

ปัจจุบัน กำหนดบทลงโทษสำหรับการคอร์รัปชันให้ชัดเจน สรรหาผู้นำที่เป็นตัวอย่างที่ดี กำหนดให้มีกฎระเบียบการบริหารจัดการที่ชัดเจน และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหรือผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลกับหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจอ่อนแอลงหรือหมดไป ทั้งนี้ ในการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันจะต้องใช้มาตรการในด้านต่าง ๆ ควบคู่กันไปโดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในสังคมด้วย

จากมูลเหตุแห่งการคอร์รัปชันที่นำไปสู่การคอร์รัปชันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในสังคม ทำให้หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ พยายามหามาตรการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน นอกจากนั้นยังพยายามวัดระดับของการคอร์รัปชันซึ่ง Transparency International ก็เป็นอีกหนึ่งองค์กรที่ทำการจัดทำตัวชี้วัดระดับการคอร์รัปชัน เรียกว่า ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) โดยพิจารณาจากพฤติกรรมการคอร์รัปชันในลักษณะต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวไปในส่วนของรูปแบบพฤติกรรมการคอร์รัปชันในประเทศไทย ดัชนีดังกล่าวมีค่าระหว่าง 0-10 ซึ่ง ค่า 10 หมายถึง ในประเทศนั้นไม่มีปัญหาการคอร์รัปชัน ค่า 0 หมายถึง ประเทศนั้นเต็มไปด้วยปัญหาการคอร์รัปชัน

สำหรับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันในปี พ.ศ. 2549 ของประเทศไทย มีค่าเท่ากับ 3.6 เมื่อพิจารณาตั้งแต่ปี 2538 – 2549 พบว่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งค่าดัชนีดังกล่าวมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยร้อยละ 3.13 ตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ซึ่งให้เห็นว่าแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นเป็นไปในทิศทางที่ลดลงนั่นเอง แต่หากพิจารณาในด้านอันดับของประเทศไทยจะพบว่ามีเปลี่ยนแปลงไปทั้งในทางที่ดีขึ้นและเลวลงตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนประเทศที่ถูกนำมาจัดอันดับในแต่ละปีมีจำนวนไม่เท่ากัน ดังนั้น อันดับของประเทศไทยจึงเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี

2) จากการวิเคราะห์ผลทางตรง ผลทางอ้อม และผลทั้งหมดที่คอร์รัปชันและปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย พบว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากที่สุด รองลงมาคือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ดัชนีความเปิดทางการค้าของประเทศ การปรับคณะรัฐมนตรีในรอบปี สัดส่วนการลงทุนทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และสัดส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อประชากรวัยเรียน ตามลำดับ

นอกจากนั้น ผลการศึกษาข้างปรากฏว่า การคอร์รัปชันซึ่งชี้ด้วยดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ไม่มีผลทางตรงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่มีผลทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ($\beta = 0.316$) โดยเมื่อดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันลดลง (ระดับของการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น) จะส่งผลผ่านช่องทางต่าง ๆ ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลงด้วยเช่นกัน ซึ่งระดับการคอร์รัปชันที่สูงขึ้นนี้มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับสามรองจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าหุ้น และอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน

สำหรับช่องทางที่คอร์รัปชันส่งผลผ่านไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากที่สุดคือ ช่องทางการค้าระหว่างประเทศ รองลงมาคือ ช่องทางการศึกษา ความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง และการลงทุน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อมีการคอร์รัปชันเกิดขึ้น (ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันมีค่าลดลง) จะส่งผลให้การปรับคณะรัฐมนตรีเกิดขึ้นน้อยลง เนื่องจาก ผู้ที่กระทำการคอร์รัปชันอาจมีการให้สิ่งตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินแก่ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจในการโยกย้ายปรับเปลี่ยนตำแหน่ง ทำให้การปรับเปลี่ยนตำแหน่งดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยลง นอกจากนี้ การคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นยังส่งผลให้ระดับการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนภายในประเทศลดลงด้วย เนื่องจาก การคอร์รัปชันในส่วนของการค้าและการลงทุนจะทำให้ต้นทุนของสินค้าสูงผิดปกติ ผลที่ตามมาคือ สินค้านั้น ๆ จะจำหน่ายได้น้อยลง ผลกำไรที่หน่วยธุรกิจได้รับจึงลดลงตามไปด้วย ในที่สุดหน่วยธุรกิจจึงจำเป็นต้องลดปริมาณการลงทุนและการค้าลง ในขณะเดียวกัน การคอร์รัปชันที่สูงขึ้นยังส่งผลให้คุณภาพของระบบการศึกษาลดลงด้วย เนื่องจาก อาจมีการข่มขอมงบประมาณทางการศึกษาทำให้สิ่งบริการทางการศึกษาลดลง นอกจากนี้ ยังเป็นผลให้ได้บุคลากรทางการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบ หากการเข้าสู่ระบบการศึกษานั้นเป็นไปโดยการจ่ายสินบน

ผลที่ช่องทางต่าง ๆ ดังกล่าวได้รับการคอร์รัปชันจะถูกส่งต่อไปยังปัจจัยด้านทุนและปัจจัยด้านแรงงาน ท้ายที่สุดผลดังกล่าวก็จะถูกส่งไปยังการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันที่มีค่าลดลง (ระดับการคอร์รัปชันที่เพิ่มขึ้น) จะส่งผลทางอ้อมในทิศทางเดียวกันต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหยุดชะงักหรือชะลอตัวลงนั่นเอง

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงว่าระดับการคอร์รัปชันที่สูงขึ้นจะเป็นผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีอิทธิพลสูงเป็นอันดับสามรองจากอัตราการเปลี่ยนแปลงของ

มูลภัณฑ์ทุน และอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mo (2001), Anoruo and Braha (2003) และ Pellegrini and Gerlagh (2004) ซึ่งพบว่า คอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม มีผลการวิเคราะห์บางส่วนที่แตกต่างกัน คือ ผลการวิจัยที่ผ่านมาสรุปรว่าคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในทางตรงและทางอ้อม ส่วนผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้นี้แสดงให้เห็นว่าคอร์รัปชันไม่มีผลทางตรงต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ มีแต่เพียงผลทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น ความแตกต่างของผลการวิเคราะห์ส่วนนี้อาจเนื่องมาจากเทคนิควิธีการวิเคราะห์ที่ใช้ กล่าวคือ การวิจัยของ Mo (2001) และ Pellegrini and Gerlagh (2004) ใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ส่วนการวิจัยของ Anoruo and Braha (2003) ใช้วิธี Fully Modified OLS (FM-OLS) ซึ่งแตกต่างไปจากการศึกษาครั้งนี้ที่เลือกใช้วิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนั้น เทคนิควิธีการวิเคราะห์ที่ต่างกัน อาจนำไปสู่ผลการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันออกไป แต่ทั้งหมดล้วนแสดงว่าการคอร์รัปชันมีผลเสียต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นผลทางตรงหรือผลทางอ้อมก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย และผลที่คอร์รัปชันมีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาทั้งผลทางตรงและผลทางอ้อม สามารถนำผลการวิเคราะห์หามาเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา 2) ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ซึ่งข้อเสนอแนะในแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากผลการศึกษาในครั้งนี้นี้ที่แสดงถึงสาเหตุของการคอร์รัปชัน รูปแบบในการคอร์รัปชัน และมาตรการในการปราบปรามคอร์รัปชัน รวมไปถึงจนถึงผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏว่า การคอร์รัปชันส่งผลทางอ้อมในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ทำให้สามารถนำเสนอข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา ดังต่อไปนี้

1) ในการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทย ทำให้ทราบว่าสาเหตุของพฤติกรรมคอร์รัปชันมาจาก 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ สาเหตุจากตัวบุคคล และสาเหตุจากสภาพแวดล้อม ซึ่งในการกระทำการคอร์รัปชันในแต่ละครั้งพบว่ามักจะมีสาเหตุจากหลายสาเหตุ

ประกอบกัน ดังนั้น ในการป้องกันและปราบปรามปัญหาที่มีต้นตอมาจากหลายสาเหตุประกอบกัน ดังเช่นปัญหาการคอร์รัปชัน จึงควรนำมาตรการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การปรับปรุงให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำงานอย่างมีคุณภาพ การเพิ่มเงินเดือนให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน การกำหนดบทลงโทษสำหรับการคอร์รัปชันให้ชัดเจน การควบคุมทางสถาบัน การสรรหาผู้นำที่เป็นตัวอย่างที่ดี การกำหนดให้มีกฎระเบียบการบริหารจัดการที่ชัดเจน และการทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลหรือผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาลกับหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจอ่อนแอลงหรือหมดไปมาใช้ร่วมกัน หรืออาจกล่าวได้ว่า ควรนำมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้ในการป้องกันและปราบปรามพร้อม ๆ กันไป มิใช่เลือกใช้มาตรการใดมาตรการหนึ่งเพียงมาตรการเดียว โดยจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ในสังคมด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสกัดกั้นสาเหตุในด้านต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ปัญหาการคอร์รัปชัน

2) หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับช่องทางการค้าระหว่างประเทศ เช่น กระทรวงพาณิชย์ ควรกำหนดมาตรการป้องกันและบทลงโทษแก่ผู้กระทำการคอร์รัปชันให้เข้มงวดมากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการยกระดับเงินเดือนและสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ภายในองค์กร เพื่อลดการคอร์รัปชันที่จะเกิดขึ้น เช่น การรับจ่ายสินบนเพื่อสิทธิพิเศษในการนำเข้าส่งออก หรือการรับจ่ายสินบนเพื่อลดหย่อนภาษีนำเข้าส่งออก เป็นต้น หากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถลดการคอร์รัปชันลงได้ก็จะเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่อไป

3) สำหรับช่องทางการศึกษา หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดระบบการตรวจสอบภายในให้เข้มงวดมากขึ้น และควรกำหนดบทลงโทษให้ชัดเจนและรุนแรง นอกจากนี้ ควรปลูกฝังค่านิยมภายในองค์กรให้ละอายต่อการคอร์รัปชัน ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดการคอร์รัปชันขึ้นในองค์กร เช่น การขั๊กยกสิ่งบริการทางการศึกษา การขั๊กยกงบประมาณทางการศึกษา การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบของทางราชการ ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การลดลงในปริมาณผู้ที่ได้เข้ารับการศึกษาคณะและคุณภาพของระบบการศึกษา ส่งผลเสียต่อปัจจัยแรงงาน ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

4) ในด้านความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง ถึงแม้ผลการศึกษาจะพบว่า หากมีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นจะทำให้เกิดความมั่นคงทางการเมืองการปกครอง แต่หากพิจารณาในระยะยาว การคอร์รัปชันจะนำไปสู่ความไม่มั่นคงทางการเมืองการปกครอง ดังนั้น ผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองควรได้รับการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอทั้งจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน

และประชาชน ควรตัดความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกิจและภาคการเมืองออกจากกัน นอกจากนี้ กระบวนการในการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรดำเนินไปอย่างเปิดเผยและตรวจสอบได้ หากพฤติกรรมการคอร์รัปชันในส่วนนี้เกิดขึ้นลดลงหรือหมดไปได้ก็จะส่งผลดี ทำให้การดำเนินนโยบายต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศในระยะยาวมีความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

5) ช่องทางการลงทุนเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่มีการคอร์รัปชันสามารถส่งผลผ่านไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ ดังนั้น จึงควรสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานภายในองค์กรให้เข้มงวด ควรมีการกำหนดระเบียบการบริหารที่ชัดเจน นอกจากนี้ ควรดูแลด้านเงินเดือนและสวัสดิการของเจ้าหน้าที่ภายในองค์กรให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ เพื่อลดปัญหาการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น เช่น การรับจ่ายสินบนเพื่อให้ตนเองได้สิทธิทำสัญญาในโครงการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งหากการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในช่องทางนี้ลดลงก็จะส่งผลให้ปริมาณการลงทุนและคุณภาพของการลงทุนในแต่ละโครงการเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการคอร์รัปชันในประเทศไทยและผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งต่อไปดังนี้

1) การวิเคราะห์ผลของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในครั้งนี้ได้เลือกใช้ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) เป็นตัวแทนในการแสดงถึงระดับของการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย แต่ดัชนีดังกล่าวได้ถูกจัดทำขึ้นโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ซึ่งเป็นองค์กรต่างชาติ จึงอาจมีความเหมาะสมไม่มากเท่าที่ควรที่จะถูกนำมาใช้เป็นตัวชี้วัดระดับการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ดังนั้น ในการศึกษากครั้งต่อไปจึงควรเลือกดัชนีตัวอื่นที่มีความเหมาะสมสำหรับประเทศไทยมากกว่านี้ หรืออาจจัดทำดัชนีชี้วัดระดับการคอร์รัปชันขึ้นใหม่โดยผู้วิจัยเอง ซึ่งจะทำได้ตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมต่อการศึกษามากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการตีมูลค่าของการคอร์รัปชันในแต่ละรูปแบบออกมาเป็นตัวเลขเงิน เพื่อให้การบ่งชี้ถึงระดับการคอร์รัปชันมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) สำหรับการศึกษาผลทางตรงและผลทางอ้อมของการคอร์รัปชันที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในครั้งต่อไป ควรนำปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการคอร์รัปชัน ความล่าช้าของเวลา และ

ช่องทางอื่น ๆ ที่คอร์รัปชันสามารถใช้เป็นตัวกลางในการส่งผลผ่านไปสู่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ เช่น ช่องทางด้านสาธารณสุข และช่องทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น มาทำการพิจารณาร่วมด้วย นอกจากนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรพิจารณาแผนผังเส้นโยงในรูปแบบ Non-Recursive Model ซึ่งเป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ โดยที่ตัวแปรแต่ละตัวอาจเป็นสาเหตุของกันและกันได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผลการศึกษา มีความสมบูรณ์และสะท้อนความเป็นจริงมากขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- จรินทร์ เทศวานิช. 2539. การศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจ: เอกสารการสอนชุดวิชา ทฤษฎีและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จินตนา ธนวิบูลย์ชัย. 2537. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิค Path Analysis. ม.ป.ท.
- ชีรวัดน์ นิเจนตร. 2528. การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. มปท.
- เดือนเด่น นิคมบริรักษ์, นิพนธ์ พัวพงศกร, และสุวรรณา ตูลยวคินพงศ. 2544. รายงานการวิจัย
คอร์รัปชันในประเทศไทย: คอร์รัปชันในวงราชการ กรณีศึกษา และยุทธศาสตร์การต่อต้าน
คอร์รัปชันในเชิงเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เอ. ลีฟวิ่ง จำกัด.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. 2535. ศัพทรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย ลีสุวรรณ. 2540. พฤติกรรมการทุจริตเงินงบประมาณแผ่นดิน: ศึกษากรณีองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดขอนแก่น. ภาคนิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สาขาวิชาการวิเคราะห์และวางแผน
ทางสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นวลน้อย ตรีรัตน์ และ คณะ. 2543. คอร์รัปชันกับการค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท เอดิชั่นเพรส โปรดักส์ จำกัด.
- บุญคง หันจางสิทธิ์. 2544. เศรษฐศาสตร์มหภาค. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์
จำกัด.
- ประพันธ์ ธรรมไชย. 2549. เศรษฐศาสตร์การศึกษา. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.

ประพันธ์ เสวตนันท์. 2543. **เศรษฐศาสตร์มหภาค**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2527. **การวิเคราะห์เส้นทางทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ผาสุก พงษ์ไพจิตร และ คณะ. 2540. **คอร์รัปชันกับประชาธิปไตยไทย: ประมวลผลงานด้านวิจัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ม.ป.ท.**

พงศ์จิรา สิ้นพยัคฆ์. 2542. **เศรษฐศาสตร์ทั่วไป**. มปท.

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ คณะ. 2539. **รายงานการวิจัย องค์ความรู้ว่าด้วยการทุจริตและประพฤตินิยม** **ขอบในวงราชการไทย**.

_____. 2543. **รายงานการวิจัยเรื่อง ดัชนีคอร์รัปชันไทย: การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือ** **ได้**.

ภราดร ปรีดาศักดิ์. 2549. **พจนานุกรมเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มณีศรี พันธุ์ลาภ. 2540. **เศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์: ทฤษฎี และนโยบาย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มตินทรายวัน. 2541. กรุงเทพมหานคร.

_____. 2544/ก. กรุงเทพมหานคร.

_____. 2544/ข. กรุงเทพมหานคร.

_____. 2545/ก. กรุงเทพมหานคร: 30 สิงหาคม 2545.

_____. 2545/ข. กรุงเทพมหานคร: 5 กันยายน 2545.

_____. 2545/ค. กรุงเทพมหานคร: 10 กันยายน 2545.

_____. 2546. กรุงเทพมหานคร: 8 มิถุนายน 2546.

รัตนะ บัวสนธ์. 2546. **คอร์รัปชันในวงการศึกษาไทย กรณีศึกษาในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง: ประมวลผลงานด้านวิจัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ม.ป.ท.**

รัตนา สายคณิต. 2523. **พัฒนาเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

วรุฒิ หิรัญรักษ์. 2539. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ: เอกสารการสอนชุดวิชา ทฤษฎีและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ศิริชัย กาญจนวาสี. 2548. **การวิเคราะห์พหุระดับ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สยามธุรกิจ. 2550. กรุงเทพมหานคร: 12 มกราคม 2550

สุมาลี สันติพลวุฒิ. 2548. **เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ**. ม.ป.ท.

เสนีย์ เทียนทอง. 2545. **ความคิดเห็นของพนักงานการสื่อสารแห่งประเทศไทยที่มีต่อการทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการและนักการเมือง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อมรรัตน์ มหิทธิรักษ์. 2546. **บทบาทของหนังสือพิมพ์ต่อการเสนอข่าวคอร์รัปชันในหน่วยงานของรัฐ: ประมวลผลงานด้านวิจัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ม.ป.ท.**

อัมชานา วุฒิสมาชิก. 2549. **ส่องกล้องมอง CPI**. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. ม.ป.ท.

อุบล เสดิธรปกริณกรณ. 2528. **สังคมวิทยา**. ม.ป.ท.

Akai, N., Y. Horiuchi and M. Sakata. 2005. **Short–run and long–run Effect of Corruption on Economic Growth: Evidence from State-Level Cross-Section Data for the United States** (Online). www.e.u-tokyo.ac.jp/cirjc/research/03research02dp.html, July 12, 2006

Anoruo, E. and Braha, H. 2003. **Corruption and Economic Growth: The African Experience** (Online). www.jsd-africa.com/Jsda/Spring2005/ArticlePDF/Arc_Corruption%20and%20Economic%20Growth.pdf, July 12, 2006

Barro, R. J. and Sala-I-Martin, X. 1995. **Economic Growth**. New York: McGraw-Hill.

Davoodi, H., Gupta, S. and Tiongson, E. 2001. **The Political Economy of Corruption**. London.

Emmanuelle, L. 2005. **Governance, Corruption and Trade : A North-South Approach** (Online). www.cerdi.org/Colloque/AFSE2005/papier/Lavallee.pdf, July 20, 2006

Gunalp, B. and Dincer, Q. C. 2005. **Corruption, Income Inequality and Growth: Evidence from U.S. States** (Online). http://zeus.econ.umd.edu/cgi-bin/conference/download.cgi?db_name=ACE2005&paper_id=167, July 13, 2006

Lui, F.T. 1996. Three aspects of Corruption. **Contemporary Economic Policy**, 14(3):26-29

Mendez, F. and Sepulveda, F. 2006. "Corruption, growth and political regimes: crosscountry evidence." **European Journal of Political Economy** (Online). www.sciencedirect.com, July 20, 2006

- Mo, P. H. 2001. "Corruption and economic growth." **Journal of Comparative Economics** (Online). www.idealibrary.com, July 12, 2006
- Monte, A. D. and Papagni, E. 2001. "Public expenditure, corruption and economic growth: the case of Italy." **European Journal of Political Economy** (Online). www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B6V97-42FS802-1&_coverDate=03%2F31%2F2001&_alid=439716303&_rdoc=1&_fmt=&_orig=search&_qd=1&_cdi=5891&_sort=d&view=c&_acct=C000009878&_version=1&_urlVersion=0&_userid=122832&md5=8d13b890facc217cc339e130eeac0233, July 20, 2006
- Pellegrini, L. and Gerlagh, R. 2004. "Corruption's effect on growth and its transmission channel." **Kyklos**, Vol. 57, No. 3 (Online). http://130.37.129.100/ivm/organisation/staff/papers/Kyklos_57_429.pdf, July 12, 2006
- Rose, S. and Ackerman. 1996. The political economy of corruption-causes and consequences. **Public policy for the private sector, Note No. 74**. World Bank.
- _____. 1999. **Corruption and Government Cause, Consequences and Reform**. Cambridge: Cambridge University press.
- Sarkar, H. and Hasun, M. A. 2001. "Impact of corruption on the efficiency of investment: evidence from a cross – country analysis." **Asia – Pacific Development Journal** (Online). www.unescap.org/drpad/publication/journal_8_2/SARKAR_HASAN.PDF, July 20, 2006
- Tanzi, V. and Davoodi, H. 1997. **Corruption, Public Investment and Growth** (Online). www.imf.org/external/pubs/ft/wp/wp97139.pdf, July 20, 2006
- Van Den Berg, H. 2001. **Economic Growth and Development**. New York: McGraw-Hill.

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ -นามสกุล

นางสาวบุศรา อินทฤทธิ์

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 12 เดือนมกราคม พ.ศ. 2526

สถานที่เกิด

จังหวัดชลบุรี

ประวัติการศึกษา

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)

เกียรตินิยมอันดับสอง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์